

Τμήμα Οικονομικών
Επιστημών

**MSc law &
economics**

DEPARTMENT of ECONOMICS,
UNIVERSITY of MACEDONIA
and SCHOOL of LAW,
ARISTOTLE UNIVERSITY of THESSALONIKI

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Νομική Σχολή

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

**«ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΜΕ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.»**

Της

ΓΚΡΕΚΟΥ ΕΥΔΟΞΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια : Σαββαΐδου Αικατερίνη

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος
Ειδίκευσης Δίκαιο και Οικονομικά
(με εξειδίκευση : Δίκαιο και Οικονομικά στον τομέα των Επιχειρήσεων)

Μάρτιος 2021

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η φορολογία είναι η κυριότερη πηγή εσόδων του κράτους μέσω των οποίων καλύπτει τις δαπάνες του.

Στην παρούσα μελέτη επιχειρήθηκε η εκτενής μελέτη του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας καθώς τα τελευταία χρόνια ιδιαίτερα με το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης παρατηρήθηκαν αλλεπάλληλες μεταβολές του προκειμένου να καλύψει την ανάγκη απόκτησης φορολογικών εσόδων που σκοπό είχαν την κάλυψη των δημοσίων χρεών. Μέρος αυτών των συνεχών μεταρρυθμίσεων ήταν όπως είναι φυσικό η αναπροσαρμογή των φορολογικών συντελεστών, και η κατάργηση ορισμένων ελαφρύνσεων και φορολογικών απαλλαγών που ίσχυαν έως τότε. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να παρουσιάσει αναλυτικά όλες τις πτυχές του ελληνικού φορολογικού συστήματος, να επισημάνει τα τρωτά του σημεία, να προτείνει τρόπους αναδιαμόρφωσης του, και να γίνει σύγκρισή του με φορολογικά συστήματα άλλων ευρωπαϊκών χωρών, όπως της Γαλλίας και της Δανίας . Επιπρόσθετα, αντλώντας στοιχεία από αντικειμενικές πηγές παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά των φορολογικών συστημάτων των δύο αυτών κρατών και στη συνέχεια γίνεται σύγκρισή τους με αυτά της Ελλάδας αλλά και με άλλων ευρωπαϊκών κρατών, με την χρήση πινάκων, προκειμένου να καταλήξουμε σε αντικειμενικότερα συμπεράσματα.

Μετά την μελέτη των πινάκων και την σύγκριση των φορολογικών συστημάτων προέκυψε η βασική διαπίστωση περί αναποτελεσματικότητας του ελληνικού φορολογικού συστήματος. Τέλος, μετά την διαπίστωση και λόγω της αναγκαιότητας για αναδιαμόρφωση του φορολογικού συστήματος παρατέθηκαν προτάσεις ώστε να γίνει δικαιότερο, να αμβλυνθούν οι οικονομικές ανισότητες μεταξύ των φορολογουμένων και να μετατραπεί η χώρα σε ένα κράτος προσέλκυσης επιχειρηματικών επενδύσεων που θα οδηγήσουν στην οικονομική ανάπτυξή του.

ABSTRACT

Taxation is the main source of revenue for the state through which it covers its expenditures.

In the present study, an extensive study of the tax system of Greece was attempted as in recent years especially with the outbreak of the financial crisis, successive changes were observed in order to meet the need to obtain tax revenues aimed at covering public debts. Part of these ongoing reforms was, of course, the adjustment of tax rates, and the abolition of some of the relief and tax exemptions that had been in place until then. The purpose of this study is to present in detail all aspects of the Greek tax system, to point out its vulnerabilities, to suggest ways of restructuring it, and to compare it with the tax systems of other European countries, such as France and Denmark. Drawing data from objective sources, the basic characteristics of the tax systems of these two countries are presented and then they are compared with those of Greece and other European countries, using tables, in order to draw an objective conclusion.

After the study of the tables and the comparison of the tax systems, the basic finding about the inefficiency of the Greek tax system emerged. Finally, after this finding and due to the need to restructure the tax system, proposals were made to make it fairer, to reduce the economic inequalities between taxpayers and to transform the country into a state of attracting business investment that will lead to its economic growth.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη	Π
Abstract	III
Εισαγωγή	1
1^ο Κεφάλαιο	3
1. Βασικές Έννοιες του Φόρου	3
1.1 Έννοια του φόρου	3
1.2 Έννοια Φορολογικού Συστήματος	4
1.3 Είδη και Διακρίσεις των φόρων στην Ελλάδα	4
1.3.1 Διάκριση των φόρων ως προς την φορολογική τους βάση	4
1.3.2 Διάκριση των φόρων ως προς τους φορολογικούς συντελεστές.....	6
2^ο Κεφάλαιο	7
2. Το Φορολογικό Σύστημα της Ελλάδας	7
2.1 Φορολογία Εισοδήματος	9
2.2 Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων	10
2.2.1 Υποκείμενα και Αντικείμενο του φόρου	11
2.2.2 Φορολογική κατοικία	12
2.2.3 Φορολογική επιβολή του φόρου – Φορολογικό έτος	15
2.2.4 Πηγές Εισοδήματος	16
2.3 Φοροαπαλλαγές – Μειώσεις Φόρου	22
2.4 Ειδική Εισφορά Αλληλεγγύης	24
2.5 Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων	26
2.5.1 Βασικές Έννοιες	26
2.5.2 Υποκείμενα του Φόρου Εισοδήματος Νομικών Προσώπων	28
2.5.3 Αντικείμενα του Φόρου Εισοδήματος Νομικών Προσώπων και Νομικών Οντοτήτων	29
2.6 Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Ν.2859/2000)	32
2.6.1 Υποκείμενοι στο φόρο	33
2.6.2 Αντικείμενο του Φ.Π.Α	35
2.6.3 Συντελεστές Φ.Π.Α	36

3^ο Κεφάλαιο	36
3. Φορολογικά Συστήματα Ευρωπαϊκών Χωρών	36
3.1 Φορολογικό Σύστημα της Γαλλίας	39
3.1.1 Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων	40
3.1.2 Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων	41
3.1.3 Φόρος Προστιθέμενης Αξίας	44
3.2 Φορολογικό Σύστημα της Δανίας	44
3.2.1 Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων	47
3.2.2 Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων	47
3.2.3 Φόρος Προστιθέμενης Αξίας	49
4^ο Κεφάλαιο	49
4. Σύγκριση Φορολογικών Συστημάτων των Ευρωπαϊκών Χωρών	49
4.1 Συνολικά Έσοδα των Χωρών της Ε.Ε ως Ποσοστό του ΑΕΠ.....	50
4.2 Σύγκριση Φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων	51
4.3 Σύγκριση Φόρου Εισοδήματος Νομικών Προσώπων.....	52
4.4 Σύγκριση Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α)	53
5^ο Κεφάλαιο	55
5. Δυσλειτουργίες Ελληνικού Φορολογικού Συστήματος	55
5.1 Αναποτελεσματικότητα του Ελληνικού Φορολογικού Συστήματος.....	55
5.2 Μέτρα Βελτίωσης του Φορολογικού Συστήματος	57
6^ο Κεφάλαιο	61
6. Συμπεράσματα	61
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α	64
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β	70
Βιβλιογραφία – Ηλεκτρονικές Πηγές	75

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η φορολογία αποτελεί την κύρια πηγή εσόδων για ένα κράτος, μέσω της οποίας η εκάστοτε χώρα αποκτά τους απαραίτητους για την κάλυψη της πολιτικής της πόρους. Η κυριότερη πηγή των δημοσίων εσόδων στην Ελλάδα προέρχεται από την έμμεση φορολογία. Μέσω της φορολογίας το κάθε κράτος έχει ως πρωταρχικό στόχο του αφενός την κάλυψη των δημοσιονομικών δαπανών του και την βελτίωση των παροχών του στους πολίτες και αφετέρου την οικονομική του ανάπτυξη που ως αποτέλεσμα θα έχει την προσέλκυση επιχειρηματικών επενδύσεων και αύξηση της ανταγωνιστικότητάς του.

Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η αναλυτική παρουσίαση του ελληνικού φορολογικού συστήματος όπως ισχύει σήμερα, και να γίνει σύγκρισή του με τα φορολογικά συστήματα και συγκεκριμένα με τους φορολογικούς συντελεστές που ισχύουν σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη και συγκεκριμένα της Γαλλίας και της Δανίας. Η προσέγγιση του θέματος γίνεται σε θεωρητικό επίπεδο με την χρήση και ανάλυση πινάκων που παρατίθενται στα Παραρτήματα Α και Β. Μέσω της χρήσης πινάκων σχολιάζονται οι φορολογικοί συντελεστές που ισχύουν σε όλα τα ευρωπαϊκά κράτη προκειμένου να διεξαχθεί ένα αντικειμενικό συμπέρασμα από την μελέτη.

Όσον αφορά την μεθοδολογία της παρούσας μελέτης, βασίζεται κυρίως σε βιβλιογραφική έρευνα αλλά και σε ηλεκτρονικές ιστοσελίδες και ανακοινώσεις του Υπουργείου Οικονομικών της Ελλάδος.

Σχετικά με την δομή της εργασίας, χωρίζεται σε έξι επιμέρους κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην έννοια και τα βασικά χαρακτηριστικά του φόρου. Παράλληλα αναλύεται η έννοια του φορολογικού συστήματος και η αναγκαιότητά του. Στο τέλος του πρώτου κεφαλαίου παρουσιάζονται τα είδη των φόρων που ισχύουν στο Ελληνικό φορολογικό σύστημα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η έννοια του Ελληνικού φορολογικού συστήματος και γίνεται αναφορά με την χρήση πινάκων αλλά και διαδικτυακών πηγών ,στα έσοδα του ελληνικού κράτους από την φορολογία ως ποσοστό του ΑΕΠ. Παράλληλα, γίνεται αναλυτική παρουσίαση των βασικών εννοιών την φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, όπως είναι το υποκείμενο, αντικείμενο του φόρου, η φορολογική κατοικία , οι πηγές εισοδήματος κ.α. Ακολούθως, γίνεται εκτενής περιγραφή των φορολογικών τεκμηρίων, των φοροαπαλλαγών (πολλές από τις

οποίες καταργήθηκαν το 2010 με τον νόμο 3842/2010) αλλά και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης που εισήχθη στην χώρα μας το 2011 (άρθρο 29 του Ν.3986/2011). Το δεύτερο κεφάλαιο κλείνει με την παρουσίαση του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) και μια μικρή ιστορική αναδρομή του.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μια γενική εισαγωγή στα ευρωπαϊκά φορολογικά συστήματα και ακολουθεί εκτενής παρουσίαση των φορολογικών συστημάτων της Γαλλίας και της Δανίας, με την βοήθεια δεδομένων από πίνακες που συνελέχθησαν από διαδικτυακούς ιστότοπους. Η παρουσίαση αυτή περιλαμβάνει την φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων και τον ΦΠΑ που ισχύει στην καθημία.

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί πραγματοποιείται σύγκριση των φορολογικών συστημάτων της Ελλάδας, της Γαλλίας και της Δανίας, κυρίως όσον αφορά τα συνολικά φορολογικά έσοδα της κάθε χώρας ως ποσοστό του ΑΕΠ, και τους φορολογικούς συντελεστές που ισχύουν στην φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων και τον ΦΠΑ. Στην σύγκριση αυτή κυρίαρχο ρόλο παίζουν τα στοιχεία που έχουν αντληθεί από ηλεκτρονικές πηγές και από τον επίσημο ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το πέμπτο κεφάλαιο της εργασίας ασχολείται με τις δυσλειτουργίες που διαπιστώνονται στο φορολογικό σύστημα της Ελλάδας και παρουσιάζονται τρόποι που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αναδιαμόρφωση και βελτίωση του με πρωταρχικό στόχο την οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Το έκτο και τελευταίο κεφάλαιο της μελέτης αφορά τα συμπεράσματα που εξήχθησαν μετά από την σύγκριση του ελληνικού φορολογικού συστήματος με άλλα ευρωπαϊκά φορολογικά συστήματα.

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1. ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

1.1 ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Η συμμετοχή των πολιτών στα δημόσια βάρη επιβάλλεται από το Σύνταγμα (άρθρο 4παρ. 5). Η συμμετοχή αυτή λαμβάνει τη μορφή ποικίλων χρηματικών επιβαρύνσεων, που φέρνουν διαφορετικές ονομασίες και επιβάλλονται κατά διαφόρους τρόπους. Στην ελληνική και αλλοδαπή θεωρία και νομολογία γίνεται γενικά δεκτό ότι φόρος είναι χρηματική, οριστική, υποχρεωτική χωρίς αντάλλαγμα παροχή των ιδιωτών προς το κράτος ή άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου προς πορισμό εσόδων και εκπλήρωση δημοσίων σκοπών οικονομική και κοινωνικής πολιτικής.¹

Ο κλασικός ορισμός της έννοιας του φόρου διατυπώθηκε από τον G. Jeze, και έγινε αποδεκτός από την ελληνική επιστήμη: Σύμφωνα με αυτόν ο φόρος αποτελεί άμεση και οριστική παροχή των ιδιωτών προς την δημόσια εξουσία, που είναι αναγκαία για την κάλυψη των δημοσίων βαρών.²

Συνεπώς γίνεται αντιληπτό με βάση τον προαναφερθέντα ορισμό του φόρου, ότι τα βασικά χαρακτηριστικά που συνθέτουν την εννοιολογική προσέγγισή του είναι, ο χαρακτήρας του ως άμεσης χρηματικής παροχής του ιδιώτη προς το Κράτος, το υποχρεωτικό της παροχής (ο φόρος αποτελεί αναγκαστικό μέσο της μετάθεσης πόρων από τους ιδιώτες προς το Κράτος) , ο οριστικός χαρακτήρας της παροχής, η «μονομέρεια» της παροχής, δηλαδή η έλλειψη ειδικού ανταλλάγματος από πλευράς του Κράτους προς τον ιδιώτη και οι λειτουργίες του, δηλαδή η κάλυψη δαπανών αλλά και η επιδίωξη επίτευξης άλλων οικονομικών και κοινωνικών στόχων του σύγχρονου Κοινωνικού Κράτους.

¹Φορτσάκης, Θ., Σαββαΐδου, Κ.(2013), σ. 9, «Φορολογικό Δίκαιο», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

²Φινοκαλιώτης, Κ. (2014), σ.2, «Φορολογικό Δίκαιο», Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη

1.2 ΕΝΝΟΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Ως φορολογικό σύστημα μιας χώρας μπορεί να προσδιοριστεί το σύνολο των φορολογικών νόμων που ισχύουν σε μια δεδομένη χρονική στιγμή. Ένα φορολογικό σύστημα, όμως, δεν είναι τυχαίο σύνολο νόμων, όπως υπονοείται από τον παραπάνω ορισμό, αλλά υπακούει σε ορισμένους κανόνες ιδεολογικής, οικονομικής και οικονομικής υφής.³

Φορολογικό σύστημα είναι το σύνολο των φόρων που θεσπίζονται με νόμο σ ένα κράτος, και οι οποίοι επιβάλλονται στους φορολογουμένους ανάλογα με την οικονομική τους δυνατότητα, προκειμένου το κράτος να αντλήσει το απαραίτητο ποσό για την κάλυψη των δαπανών του. Παρά το γεγονός ότι σε όλες τις χώρες επιβάλλονται φόροι στους πολίτες, κάθε χώρα διέπεται από το δικό της φορολογικό σύστημα. Σημαντικές διαφορές παρατηρούνται στην διάθρωση των φορολογικών συστημάτων μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών. Τα φορολογικά σύστημα κάθε χώρας διαμορφώνεται με βάση οικονομικούς, πολιτικούς και κοινωνικούς παράγοντες.

1.3 ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στη χώρα μας, όπως γενικότερα στο σύνολο των χωρών της διεθνούς κοινότητας, επικρατεί το σύστημα της πολλαπλής φορολογίας, της επιβολής δηλαδή περισσότερων του ενός φόρων, επειδή έτσι εξυπηρετούνται καλύτερα οι σκοποί του φόρου.

Οι ποικίλοι φόροι που επιβάλλονται μπορούν να διακριθούν κυρίως **α)** ως προς την φορολογική τους βάση, δηλαδή το οικονομικού μέγεθος επί του οποίου υπολογίζεται ο φόρος σε αναφορά και προς το πρόσωπο του φορολογούμενου, **β)** ως προς τον χαρακτήρα του φορολογικού συντελεστή.⁴

1.3.1 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΦΟΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΤΟΥΣ ΒΑΣΗ

Οι φόροι ανάλογα με την φορολογική τους βάση διακρίνονται σε πραγματικούς και προσωπικούς. Το κριτήριο για την διάκριση αυτή των φόρων είναι το κατά πόσο

³ Τζούμας, Ν. (2009), «Πολυπλοκότητα ελληνικού φορολογικού συστήματος, Φοροδιαφυγή παραοικονομία και φορολογική συνείδηση», Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων

⁴Φινοκαλιώτης, Κ. (2014), σ. 4, «Φορολογικό Δίκαιο», Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη

λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό της φορολογικής βάσης το οικονομικό στοιχείο ή αν λαμβάνεται υπόψη και η προσωπική κατάσταση του φορολογουμένου.

Με βάση το παραπάνω κριτήριο ως πραγματικοί χαρακτηρίζονται οι φόροι που επιβάλλονται σε ορισμένο οικονομικό στοιχείο ή πράξη του φορολογουμένου χωρίς όμως να λαμβάνεται υπόψη η προσωπική του κατάσταση. Κατά την επιβολή τους δεν λαμβάνονται υπόψη ούτε η οικονομική δύναμη ούτε άλλα προσωπικά στοιχεία του φορολογουμένου.

Στην κατηγορία των πραγματικών φόρων ανήκουν οι φόροι κατανάλωσης, δηλαδή ο Φ.Π.Α και οι Ειδικόι Φόροι και ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων λόγω πώλησης (ωστόσο κατά την επιβολή του φόρου αυτού λαμβάνεται υπόψη και η ύπαρξη άλλων ακινήτων στην κυριότητα του φορολογουμένου προκειμένου να απαλλαγεί από τον φόρο η απόκτηση πρώτης κατοικίας).⁵ Επιβάλλονται, δηλαδή, όχι επί των προσώπων, αλλά επί των συναλλαγών, με βάση ορισμένα αντικειμενικά κριτήρια, χωρίς να λαμβάνουν υπόψη το ύψος του εισοδήματος ή τις προσωπικές και λοιπές συνθήκες του φορολογούμενου.⁶ Αντίθετα, προσωπικοί χαρακτηρίζονται οι φόροι που επιβάλλονται με βάση τα στοιχεία της προσωπικής κατάστασης του φορολογούμενου, όπως είναι το εισόδημα, η περιουσία, η οικογενειακή κατάσταση, οι προσωπικές συνθήκες και άλλα στοιχεία του φορολογούμενου.⁷ Στην κατηγορία αυτή φόρων εντάσσονται ο Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων (ΦΕΦΠ), ο οποίος επιβάλλεται στο εισόδημα των νοικοκυριών και των ιδιοκτητών προσωπικών εταιρειών μετά την αφαίρεση των δαπανών πραγματοποίησης του εισοδήματος και ορισμένων απαλλαγών ή εξαιρέσεων, ο Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων (ΦΕΝΠ) ο οποίος επιβάλλεται επί των καθαρών κερδών, ο Φόρος Κληρονομιάς.⁸

Επιπρόσθετα, ανάλογα με την φορολογική βάση οι φόροι διακρίνονται σε άμεσους⁹, οι οποίοι επιβάλλονται απευθείας στο πρόσωπο που υποχρεούται να τους

⁵Φινοκαλιώτης, Κ. (2014), σ. 47-48, «Φορολογικό Δίκαιο», Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη

⁶Δαλαμάγκας, Β. (1981), σ. 206, «Δημόσια Οικονομική Θεωρία - Θεωρία των φόρων».

⁷Δαλαμάγκας, Β. Α. (2010), σ. 206, «Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική», Εκδόσεις Κριτική Α.Ε., Αθήνα

⁸Κατσιαντώνη, Α. (2019), «Το Ελληνικό Φορολογικό Σύστημα και η σύγκρισή του με συστήματα άλλων Ευρωπαϊκών Χωρών», Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Εφαρμοσμένης Πληροφορικής

⁹Ως **άμεσοι** ορίζονται οι φόροι που επιβάλλονται απευθείας στα εισοδήματα των φυσικών ή νομικών προσώπων καθώς και στην περιουσία αυτών είτε είναι κινητή είτε ακίνητη, με βάση στοιχεία που καθορίζουν την φοροδοτική τους ικανότητα. Στους άμεσους φόρους ανήκουν ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων και ο φόρος κληρονομιάς. Επιπρόσθετα, οι άμεσοι φόροι διακρίνονται κι αυτοί με τη σειρά τους σε προοδευτικούς και αναλογικούς.

αποδώσει και στους έμμεσους¹⁰, στους οποίους το πρόσωπο στο οποίο επιβάλλεται ο φόρος είναι διαφορετικό από εκείνο που τελικά καλείται να τον αποδώσει.¹¹

Στην Ελλάδα το μεγαλύτερο ποσοστό των φορολογικών εσόδων προέρχεται από τους έμμεσους και λιγότερο από τους άμεσους φόρους. Οι έμμεσοι φόροι αποτελούν την κύρια πηγή εσόδων του ελληνικού κράτους (Βλ. Πίνακα Α1 στο Παράρτημα Α). Από την μελέτη του διαγράμματος αίσθηση προκαλεί η μείωση των εσόδων της τάξεως 14,9% κατά τον Μάρτιο 2020 σε σχέση με τον Μάρτιο του 2019. Όσον αφορά τις εισπράξεις από τον Φ.Π.Α, τον Μάρτιο 2020 υπήρξε μείωση 12,4% , δηλαδή από τα 160,5 εκατομμύρια ευρώ που εισπράχθηκαν το 2019, το 2020 εισπράχθηκαν 140,5 εκατομμύρια ευρώ. Αναφορικά με την εισπραξη φόρων στην κατηγορία του φόρου εισοδήματος, σύμφωνα με το διάγραμμα , σημειώθηκε μείωση 3% στα έσοδα του κράτους. Συγκεκριμένα, το Μάρτιο του 2019 είχαν εισπραχθεί 76,3 εκατομμύρια ευρώ ενώ το Μάρτιο 2020 εισπράχθηκαν 74 εκατομμύρια ευρώ. Η υπαναχώρηση των φορολογικών εσόδων για το 2020 αντανακλά τις επιπτώσεις των μέτρων που ελήφθησαν για τον περιορισμό της εξάπλωσης της πανδημίας Covid-19, όπως η αναστολή λειτουργίας επιχειρήσεων καθώς και οι παρατάσεις και οι αναστολές εισπραξης βεβαιωμένων οφειλών.

Ωστόσο, για την ίδια περίοδο, η μοναδική αύξηση κατά 26,5% που σημειώθηκε στους άμεσους φόρους οι οποίοι το Μάρτιο του 2019 είχαν φέρει στα ταμεία του κράτους 64,460 ευρώ ενώ τον Μάρτιο του 2020 τα ποσά έφτασαν τις 81,545 ευρώ (Βλ. Πίνακα Α2 στο Παράρτημα Α).¹²

1.3.2 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Αναλόγως των προβλεπόμενων συντελεστών, οι φόροι διακρίνονται σε αναλογικούς και προοδευτικούς. **Αναλογικοί** είναι οι φόροι των οποίων οι συντελεστές παραμένουν σταθεροί ανεξάρτητα από το ύψος της φορολογητέας ύλης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων για την οποία έχει ορισθεί σταθερός συντελεστής ανεξάρτητα από το ύψος του φορολογητέου

¹⁰Οι **έμμεσοι φόροι** σε αντίθεση με τους άμεσους, είναι οι ίδιοι για όλους τους φορολογούμενους ανεξαρτήτως εισοδήματος και περιουσιακής κατάστασης. Σ' αυτούς ανήκουν ο Φ.Π.Α (Φόρος Προστιθέμενης Αξίας), ο φόρος κύκλου εργασιών, τα τέλη χαρτοσήμου, ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων, οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης στα ποτά, καύσιμα, τσιγάρα αλλά και οι δασμοί.

¹¹Τζούμας, Ν. (2009), «Πολυπλοκότητα ελληνικού φορολογικού συστήματος, Φοροδιαφυγή παραοικονομία και φορολογική συνείδηση», Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων.

¹²<https://www.brief.com.cy/analyseis/i-pandimia-htypise-ta-esoda-toy-kratoys-apo-ti-forologia>

εισοδήματος. Για παράδειγμα, , ένας φόρος εισοδήματος 20%, θα φορολογούσε όλο το εισόδημα με 20%. Ένας τέτοιος φόρος λέγεται, μερικές φορές, και ενιαίος φόρος (**flattax**).**Προοδευτικοί** είναι οι φόροι των οποίων ο συντελεστής αυξάνει, στο μέτρο που αυξάνει και η φορολογητέα ύλη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα προοδευτικής φορολογίας αποτελεί η φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων, η φορολογία κληρονομιών, δωρεών κτλ.¹³Όσο πιο μεγάλη η φορολογική βάση τόσο μεγαλύτερος είναι ο μέσος φορολογικός συντελεστής. Στην προοδευτική φορολογία, ο οριακός συντελεστής σταδιακά υπερβαίνει το μέσο συντελεστή, καθώς αυξάνει ο οριακός συντελεστής.¹⁴

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

2. ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Το φορολογικό σύστημα ενός κράτους αναφέρεται κυρίως στο σύνολο των νόμων που έχουν θεσμοθετηθεί για την επιβολή φόρων στους πολίτες προκειμένου να καλυφθούν οικονομικές και κοινωνικές δαπάνες του Κράτους. Όπως είναι κατανοητό οι ανάγκες του σύγχρονου Κοινωνικού Κράτους σε σχέση με τις ανάγκες των κρατών του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα έχουν πολλαπλασιαστεί με συνέπεια να είναι αναγκαία η αύξηση των φορολογικών εσόδων , η οποία βέβαια δεν μπορεί να επιτευχθεί με την επιβολή ενός μόνο φόρου.

Η πολυπλοκότητα των οικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει ένα κράτος δεν επιτρέπει την αντιμετώπισή τους με έναν μόνο φόρο. Η κάλυψη των αναγκών ενός

¹³Φινοκαλιώτης, Κ. (2014), σ. 68, «Φορολογικό Δίκαιο», Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη

¹⁴ <https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/ECON136/%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%BB%CE%AD%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82/%CE%94%CE%B9%CE%AC%CE%BB%CE%B5%CE%BE%CE%B7%209.%20%CE%93%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AC%20%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1.pdf>

Κράτους με έναν μόνο φόρο, θα καθιστούσε αναγκαία την θέσπιση υψηλού φορολογικού συντελεστή. Κάτι τέτοιο όμως, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι θα οδηγούσε σε υπερφορολόγηση των πολιτών που αφορά ο φόρος με συνέπεια να οδηγηθούν στην φοροδιαφυγή. Από την άλλη μεριά κάτι τέτοιο θα ήταν άδικο, γιατί τα άτομα που δεν θα υπόκεινται στον φόρο θα τύγχαναν ευνοϊκής μεταχείρισης, με αποτέλεσμα την παράβαση των αρχών της φορολογικής ισότητας και της καθολικότητας του φόρου.

Είναι προφανές ότι η σύνθεση του φορολογικού συστήματος δεν είναι δυνατό να είναι ίδια σε όλες τις χώρες. Ο φορολογικός νομοθέτης διαμορφώνει το φορολογικό σύστημα ανάλογα με τις οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες που επικρατούν στο κράτος του. Ωστόσο όπως έχει αναφερθεί ήδη, με βάση την αρχή της φορολογικής δικαιοσύνης, οι φόροι πρέπει να κατανέμονται στους φορολογουμένους με βάση την φοροδοτική τους ικανότητα. Κάτι τέτοιο όμως είναι δύσκολο να επιτευχθεί σε όλους τους φόρους, όπως είναι οι φόροι κατανάλωσης. Επομένως για ένα πιο δίκαιο φορολογικό σύστημα, μπορεί να γίνει αύξηση των άμεσων φόρων που κατανέμονται ανάλογα με την φορολογική δύναμη του κάθε πολίτη και μείωση των έμμεσων που είναι ίδιοι για όλους τους φορολογούμενους. Βέβαια κάτι τέτοιο είναι δύσκολο να γίνει ιδιαίτερα στις υποανάπτυκτες χώρες, όπου το εισόδημα των περισσότερων πολιτών είναι ιδιαίτερα χαμηλό, με αποτέλεσμα τα έσοδα από την άμεση φορολογία να είναι λιγοστά λόγω των πολύ χαμηλών εισοδημάτων των φορολογουμένων. Έτσι, ο φορολογικός νομοθέτης αυτών των κρατών στρέφεται στην αύξηση των έμμεσων φόρων προκειμένου το Κράτος να αντλήσει μέσω αυτών τα αναγκαία έσοδα για την κάλυψη των δημόσιων δαπανών του.

Αντίθετα, στις οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες, το εισόδημα των κατοίκων είναι γενικά υψηλό και συνεπώς η απόδοση του φόρου εισοδήματος αλλά και των άλλων άμεσων φόρων είναι κατά πολύ μεγαλύτερη. Έτσι, για παράδειγμα, στη Μ. Βρετανία οι άμεσοι φόροι αγγίζουν το 70% του συνόλου των φορολογικών εσόδων και οι έμμεσοι αποτελούν μόνο το 30%. Στη Δ. Γερμανία και το Λουξεμβούργο οι άμεσοι φόροι υπερβαίνουν το 60% των συνολικών φορολογικών εσόδων ενώ οι έμμεσοι κυμαίνονται στο 33-35%. Αντίθετα στην Ελλάδα, που οπωσδήποτε δεν μπορεί να καταταχθεί στις οικονομικά ανεπτυγμένες, οι έμμεσοι φόροι υπερσχύουν των άμεσων (όπως αναφέρθηκε και στους Πίνακες Α1 και Α2 Παράρτημα Α).¹⁵

Όσον αφορά τα φορολογικά έσοδα της Ελλάδας ως ποσοστό του ΑΕΠ, σύμφωνα με στοιχεία έκθεσης του ΟΟΣΑ (Revenue Statistics 2020), μειώθηκαν ελαφρά το 2019 ως ποσοστό του ΑΕΠ, αλλά παραμένουν σημαντικά υψηλότερα από τον μέσο όρο των

¹⁵ Φινοκαλιώτης, Κ. (2014), σ. 76-77, «Φορολογικό Δίκαιο», Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη

χωρών του ΟΟΣΑ. Συγκεκριμένα, τα στοιχεία δείχνουν ότι το ποσοστό των εσόδων στο ΑΕΠ μειώθηκε στο 38,7% από 38,9% το 2018, ενώ για τις χώρες του ΟΟΣΑ υποχώρησε στο 33,8% από 33,9%. Η διάρθρωση των φορολογικών εσόδων της Ελλάδας με βάση τις πηγές προέλευσής τους διαφέρει σημαντικά από τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ. Συγκεκριμένα, η μεγαλύτερη πηγή εσόδων στην Ελλάδα το έτος 2019 ήταν η φορολογία στα αγαθά και υπηρεσίες (ΦΠΑ και λοιποί φόροι στην κατανάλωση), που αντιστοιχούσαν στο 15,3% του ΑΕΠ, με δεύτερη τις εισφορές στην κοινωνική ασφάλιση (11,9%), ενώ ακολουθούν τα έσοδα από τη φορολογία εισοδημάτων και κερδών (8,3%) και από τη φορολογία της περιουσίας (3,1% του ΑΕΠ).¹⁶

2.1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Η φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων στην χώρα μας διέπεται από τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε) (Ν.4172/2013), ο οποίος αποτελείται από 72 άρθρα, και όπως ισχύει μετά από πλήθος τροποποιήσεων που συνέβησαν με την πάροδο των χρόνων, ισχύει για εισοδήματα που αποκτώνται και δαπάνες που πραγματοποιούνται από την 1.1.2014 μέχρι σήμερα. Ο Ν. 4172/2013 εισήγαγε εκ νέου σύστημα αναλυτικού φόρου εισοδήματος, και καθόρισε τέσσερις κατηγορίες εισοδημάτων.

Ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος – Κ.Φ.Ε. που τέθηκε σε ισχύ από 1.1.2014 ρυθμίζει την φορολογία εισοδήματος:

- των φυσικών προσώπων
- των νομικών προσώπων και των κάθε είδους νομικών οντοτήτων.

Επίσης, ρυθμίζει τον τρόπο φορολόγησης για τις διάφορες κατηγορίες εισοδημάτων, καθώς και τον τρόπο απόδοσης των φόρων με την υποβολή της δήλωσης, την προκαταβολή του φόρου και την παρακράτηση του. Σύμφωνα με αυτόν, ο φορολογούμενος που έχει την φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα υπόκειται σε φόρο για το φορολογητέο εισόδημά¹⁷ του που προκύπτει στην ημεδαπή και την αλλοδαπή, ήτοι το παγκόσμιο εισόδημά του που αποκτάται μέσα σε ορισμένο φορολογικό έτος. Αντίθετα, ο φορολογούμενος που δεν έχει την φορολογική του κατοικία στην Ελλάδα, υπόκειται σε φόρο για το φορολογητέο του εισόδημα που

¹⁶<https://www.capital.gr/oikonomia/3499992/oosa-gia-forologika-esoda-stin-ellada-i-megaluteri-auxisito-2019-se-sxesi-me-to-2009>

¹⁷Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν 4172/2013, **φορολογητέο εισόδημα**, είναι το εισόδημα που απομένει μετά την αφαίρεση των δαπανών που εκπίπτουν, από το ακαθάριστο εισόδημα.

προκύπτει στην Ελλάδα, μέσα σε ορισμένο φορολογικό έτος. Ο φόρος επιβάλλεται σε κάθε οικονομικό έτος, στο εισόδημα που αποκτάται μέσα στο προηγούμενο οικονομικό έτος, κατά τις διακρίσεις που ορίζει ο νόμος. Η χρονική διάρκεια του οικονομικού έτους αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου ημερολογιακού έτους. Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.4172/2013, το φορολογητέο εισόδημα διακρίνεται σε πραγματικό εισόδημα¹⁸ και τεκμαρτό¹⁹.

2.2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Το ισχύον νομικό καθεστώς της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων της Ελλάδας, για τον καθορισμό του αντικειμένου της φορολογίας υιοθέτησε το σύστημα του ενιαίου φόρου, δηλαδή το σύστημα εκείνο σύμφωνα με το οποίο το εισόδημα των φυσικών προσώπων διακρίνεται στις επιμέρους επτά κατηγορίες ή πηγές του. Το εισόδημα χωρίζεται σε κλιμάκια και σε κάθε κλιμάκιο εφαρμόζεται ένας διαφορετικός συντελεστής φόρου, ο οποίος βαίνει αυξανόμενος από τα κατώτερα προς τα ανώτερα κλιμάκια της φορολογικής κλίμακας.

Το ισχύον νομικό καθεστώς, προκειμένου να καθορίσει τον κύκλο των υποκειμένων στην φορολογία του εισοδήματος των φυσικών προσώπων, έλαβε υπόψη δύο κριτήρια : το κριτήριο της κατοικίας και το κριτήριο της πηγής. Καταρχήν έχει υιοθετηθεί η μέθοδος του πραγματικού προσδιορισμού του εισοδήματος, δηλαδή του υπολογισμού του με βάση τα στοιχεία εκείνα που δηλώνουν κατά τρόπο πραγματικό και άμεσο τη φοροδοτική ικανότητα του φορολογουμένου. Κατ' εξαίρεση όμως για λόγους περιορισμού της φοροδιαφυγής κυρίως των φυσικών προσώπων που αυτοαπασχολούνται, δηλαδή των εμπόρων και των ελεύθερων επαγγελματιών, σε συνδυασμό με την ανάγκη ικανοποίησης των αρχών της οικονομικότητας του φόρου και της αποφυγής του ετεροχρονισμού μεταξύ της είσπραξης των εσόδων και της

¹⁸**Πραγματικό** εισόδημα είναι αυτό που προκύπτει από τις βεβαιώσεις αποδοχών.

¹⁹**Τεκμαρτό** είναι το υπολογιστικό εισόδημα, δηλαδή το εισόδημα που προκύπτει από υπολογισμούς είτε από αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης είτε από την απόκτηση περιουσιακού στοιχείου. (¹⁹Κατσιαντώνη, Α. (2019), «Το Ελληνικό Φορολογικό Σύστημα και η σύγκρισή του με συστήματα άλλων Ευρωπαϊκών Χωρών», Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Εφαρμοσμένης Πληροφορικής)

καταβολής των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού, η φορολογική νομοθεσία της χώρας μας προέβλεψε και τη μέθοδο του τεκμαρτού προσδιορισμού του εισοδήματος.²⁰

Γενικά το εισόδημα μπορεί να οριστεί ως το «περιοδικό αποτέλεσμα» από την εκμετάλλευση μιας διαρκούς πηγής, η οποία συνιστάται είτε από το κεφάλαιο (ακίνητα, τίτλοι) είτε από εργασία είτε από επιχειρηματική δραστηριότητα.²¹

Ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος Ν.4172/13 διακρίνει τις ακόλουθες κατηγορίες ακαθάριστων εισοδημάτων: α) εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις β) εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα γ) εισόδημα από κεφάλαιο και δ) εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου.

Σύμφωνα με τον ΟΕCD (2006) τα συστήματα φορολογίας εισοδήματος μπορεί να είναι ευρείας κάλυψης (comprehensive), διπλά (dual), ημί-διπλά (semi-dual), γραμμικά (flat) ή και επικεντρωμένα στη δαπάνη (expenditure)²².

Στην Ελλάδα εφαρμόζεται ένα ημί-διπλό (semi-dual) σύστημα φορολογίας εισοδήματος για τα φυσικά πρόσωπα με διαφοροποιήσεις των συντελεστών ανάλογα με την πηγή εισοδήματος.²³

2.2.1 Υποκείμενα και Αντικείμενο του Φόρου

Ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε) κρίνει απαραίτητη την αποσαφήνιση ορισμένων κρίσιμων εννοιών.

Α) Υποκείμενα του φόρου : Υποκείμενα της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων όπως γίνεται αντιληπτό είναι τα φυσικά πρόσωπα, για τα εισοδήματα που αποκτούν το καθένα ξεχωριστά και όχι η οικογένεια ως σύνολο. Τα άρθρο 34 ΑΚ ορίζει την έννοια του φυσικού προσώπου. Συγκεκριμένα, το φυσικό πρόσωπο ταυτίζεται με τον άνθρωπο σαν υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Δεν απαιτείται δικαιοπρακτική ικανότητα για την υπαγωγή του φυσικού προσώπου στη φορολογία εισοδήματος. Αρκεί η ικανότητα δικαίου που συνδέεται με την παραγωγή νομικών και υλικών πράξεων δημιουργίας

²⁰ Μπάρμπας, Ν. (2011), σ. 21-22, «Φορολογία Εισοδήματος», Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα - Θεσσαλονίκη

²¹Καραγιώργος, Θ. (2016), σ. 425, «Λογιστική Εταιρειών και Φορολογία Εισοδήματος» Εκδόσεις Αφοί Θ. Καραγιώργου Ο.Ε., Θεσσαλονίκη

²²ΙΟΒΕ, & διαΝΕΟσις. (2018). Η Φορολογία Εισοδήματος στην Ελλάδα : Συγκριτική Ανάλυση και Προτάσεις Αναμόρφωσης. Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

²³Κατσαντώνη, Α. (2019), «Το Ελληνικό Φορολογικό Σύστημα και η σύγκρισή του με συστήματα άλλων Ευρωπαϊκών Χωρών», Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Εφαρμοσμένης Πληροφορικής

εισοδήματος. Κατά κανόνα, υποκείμενα του φόρου εισοδήματος είναι τα ζώντα φυσικά πρόσωπα. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, η φορολογική νομοθεσία για λόγους διαδικαστικής σκοπιμότητας περιλαμβάνει στην έννοια του φυσικού προσώπου ως υποκειμένου του φόρου εισοδήματος και τους θανόντες. Βάσει του άρθρου 68 παρ. 1 περ. α' και δ' ΚΦΕ, το φύλλο ελέγχου φορολογίας εισοδήματος εκδίδεται στο όνομα του θανόντος φορολογουμένου για τα εισοδήματα που απέκτησε μέχρι την ημερομηνία θανάτου του. Βέβαια στην περίπτωση αυτή υπόχρεος σε υποβολή δήλωσης δεν είναι ο θανών, αλλά οι κληρονόμοι του.²⁴ Επομένως με τον Κ.Φ.Ε καθιερώνεται το σύστημα φορολόγησης του ατομικού εισοδήματος και όχι του οικογενειακού. Οι σύζυγοι υποβάλλουν κοινή φορολογική δήλωση των εισοδημάτων τους, η οποία υπογράφεται και από τα δύο μέρη, όμως η πράξη επιβολής του φόρου εκδίδεται στο όνομα του συζύγου. Τα τέλη, οι εισφορές και ο φόρος εκδίδονται χωριστά για τον καθένα από τους συζύγους.

Β) Αντικείμενο του φόρου : Αντικείμενο του φόρου εισοδήματος, είναι το ετήσιο καθαρό εισόδημα που αποκτά από κάθε πηγή το φυσικό πρόσωπο. Οι φορολογικοί κάτοικοι της Ελλάδας φορολογούνται για το εισόδημα που αποκτούν τόσο στην Ελλάδα όσο και στην αλλοδαπή. Αντίθετα, αυτοί που δεν είναι φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδος υπόκεινται στον φόρο μόνο για τα εισοδήματα που αποκτούν στην Ελλάδα. Ο νέος Κ.Φ.Ε ακολουθώντας το πρότυπο του ΟΟΣΑ κατηγοριοποιεί τα ακαθάριστα εισοδήματα σε τέσσερις κατηγορίες:

- α) Εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις,
- β) Εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα,
- γ) Εισόδημα από κεφάλαιο,
- δ) Εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου

2.2.2 Φορολογική Κατοικία

Ο νέος κώδικας οριοθετεί την κρίσιμη νομικά έννοια της « φορολογικής κατοικίας». Η έννοια της κατοικίας όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 51 του Αστικού Κώδικα διευρύνεται με βάσει τις αντίστοιχες έννοιες που περιλαμβάνονται στις Οδηγίες του ΟΟΣΑ όπως αποτυπώνονται στις διατάξεις των διμερών συμβάσεων για την αποφυγή

²⁴ Φορτσάκης, Θ., Σαββαΐδου, Κ.(2013), σ. 113-114, «Φορολογικό Δίκαιο», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

της διεθνούς φορολογίας εισοδήματος και κεφαλαίο, καθώς και στις διατάξεις που περιλαμβάνονται στα πρωτόκολλα της Συνθήκης για την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του νόμου, το εν λόγω κριτήριο για την κατοικία έχει υιοθετηθεί από το εσωτερικό δίκαιο όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από την συντριπτική πλειοψηφία των μερών που συνάπτουν διμερείς φορολογικές συμβάσεις. Επομένως με την εισαγωγή της έννοιας της φορολογικής κατοικίας στο ελληνικό φορολογικό δίκαιο αποφεύγεται η δυνατότητα διαφορετικής ερμηνείας, κάτι που θα είχε ενδεχομένως ως αποτέλεσμα την άνιση φορολογική μεταχείριση των υποκειμένων της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων.²⁵

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 4 του νέου ΚΦΕ, «Ένα φυσικό πρόσωπο είναι φορολογικός κάτοικος της Ελλάδας, εφόσον : α) έχει στην Ελλάδα την μόνιμη ή κύρια κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του ή το κέντρο των ζωτικών του συμφερόντων, ήτοι τους προσωπικούς ή οικονομικούς ή κοινωνικούς δεσμούς του ή β) είναι προξενικός , διπλωματικός ή δημόσιος λειτουργός παρόμοιου καθεστώτος ή δημόσιος υπάλληλος που έχει την ελληνική ιθαγένεια αλλά υπηρετεί στην αλλοδαπή. Η παράγραφος 2, στους φορολογικούς κατοίκους της Ελλάδας εντάσσει και τα φυσικά πρόσωπα που βρίσκονται στην Ελλάδα για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 183 ημερών, συμπεριλαμβανομένων και σύντομων χρονικών διαστημάτων παραμονής στο εξωτερικό. Από τη ρύθμιση αυτή ρητά εξαιρεί τα φυσικά πρόσωπα που βρίσκονται στην Ελλάδα αποκλειστικά για τουριστικούς, ιατρικούς, θεραπευτικούς ή παρόμοιους ιδιωτικούς σκοπούς και η παραμονή τους δεν υπερβαίνει τις τριακόσιες εξήντα πέντε (365) ημέρες, συμπεριλαμβανομένων και σύντομων διαστημάτων παραμονής στο εξωτερικό.²⁶

Ο ΚΦΕ μαζί με την έννοια της φορολογικής κατοικίας εντάσσει και την έννοια της μόνιμης εγκατάστασης του φορολογουμένου. Ειδικότερα, ως μόνιμη εγκατάσταση ορίζει τον καθορισμένο τόπο επιχειρηματικών δραστηριοτήτων μέσω του οποίου διεξάγονται εν όλω ή εν μέρει οι δραστηριότητες της επιχείρησης του φυσικού προσώπου. Στοιχεία που συνιστούν την έννοια της μόνιμης εγκατάστασης είναι : α) ο τόπος διοίκησης, β) το υποκατάστημα, γ) το γραφείο, δ) το εργοστάσιο, ε) το

²⁵Μπάρμπας, Ν. (2011), σ. 236, «Φορολογία Εισοδήματος», Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα - Θεσσαλονίκη

²⁶Φιννοκαλιώτης, Κ. (2014), σ. 321-322, «Φορολογικό Δίκαιο», Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη

εργαστήριο, και στ) το ορυχείο, μεταλλείο, πηγή πετρελαίου ή αερίου, λατομείο ή οποιονδήποτε άλλο τρόπο εξόρυξης φυσικών πόρων.

Επιπλέον, είναι αναγκαίο να αναφερθούν οι νέες ρυθμίσεις που αφορούν την φορολογική κατοικία των φυσικών προσώπων και την έννοια της μόνιμης εγκατάστασης λόγω της πανδημίας COVID-19 που έπληξε την Ελλάδα το έτος 2020.

Στο πλαίσιο της κρίσης που έχει προκληθεί λόγω της πανδημίας COVID-19, η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) εξέδωσε στις 23 Ιουλίου 2020 νέα εγκύκλιο υπ' αριθμό Ε2113/2020 που αφορά την αντιμετώπιση ζητημάτων διασυνοριακών εργαζομένων στο πλαίσιο της παγκόσμιας κρίσης που προκλήθηκε. Συγκεκριμένα το άρθρο 1 της εγκυκλίου αναφέρει, ότι λόγω της επιβολής περιορισμού ταξιδιών στο εξωτερικό, υποχρεωτικής παραμονής στην οικία, παροχή τηλεργασίας ή και αναστολή των συμβάσεων εργασίας, τίθενται περιορισμός την φυσική παρουσία των ατόμων στον χώρο εργασίας τους, εγείροντας έτσι προβληματισμούς σχετικούς με το καθεστώς της φορολογικής κατοικίας φυσικών ή και νομικών προσώπων και στην μόνιμη εγκατάσταση των επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο αυτό ο ΟΟΣΑ εξέδωσε πρόσφατα γενικές κατευθύνσεις για την ερμηνεία τυχόν προκληθέντων φορολογικών ζητημάτων.

Με την από 14.03.2020 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου, τέθηκε απαγόρευση εισόδου και εξόδου από την χώρα για το διάστημα από 18 Μαρτίου έως 15 Ιουνίου 2020 φυσικών προσώπων που προέρχονται ή μεταβαίνουν σε περιοχές πληττόμενες από τον COVID-19. Ως αποτέλεσμα της απαγόρευσης αυτής η εγκύκλιος ορίζει ότι το παραπάνω διάστημα δεν θα ληφθεί υπόψη για την εφαρμογή του άρθρου 4 περί φορολογικής κατοικίας και του άρθρου 6 περί μόνιμης εγκατάστασης του ΚΦΕ. Αναλυτικότερα, ορίζει ότι σε αυτό το χρονικό η διαμονή των φυσικών προσώπων όπως αυτή ορίζεται στην παράγραφο 1^α του άρθρου 4 του ΚΦΕ δεν επηρεάζεται από τις εξαιρετικές συνθήκες που δημιουργήθηκαν λόγω της έξαρσης του ιού COVID-19 και της λήψης μέτρων για την αντιμετώπισή του. Επιπλέον, για το εάν ένα πρόσωπο θεωρείται φορολογικός κάτοικος Ελλάδας όπως ορίζεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 4 του ΚΦΕ, δεν λαμβάνεται υπόψη το διάστημα από 18 Μαρτίου έως 15 Ιουνίου 2020 για τον υπολογισμό των 183 ημερών που είναι απαραίτητες για να θεωρηθεί ότι ένα φυσικό πρόσωπο είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδας.

Επιπρόσθετα, στην πλειονότητα των Σ.Α.Δ.Φ. που έχει συνάψει η Ελλάδα, η μόνιμη εγκατάσταση ορίζεται ως ένας καθορισμένος τρόπος επιχειρηματικών δραστηριοτήτων μέσω του οποίου διεξάγονται οι εργασίες της επιχείρησης εν όλω ή εν μέρει. Προκειμένου ένας τρόπος να θεωρηθεί ως τέτοιος, σύμφωνα με τα ερμηνευτικά Σχόλια της Πρότυπης Σύμβασης, πρέπει αφενός να είναι στη διάθεση της επιχείρησης

αφετέρου να έχει ορισμένο βαθμό μονιμότητας. Ως προς την πρώτη προϋπόθεση, το γεγονός ότι ένα μέρος των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της επιχείρησης διεξάγεται σε τόπο όπως η οικία του υπαλλήλου δεν συνεπάγεται ότι αυτή ως τόπος είναι στη διάθεση της επιχείρησης, απλά και μόνον επειδή ένας υπάλληλος της τη χρησιμοποιεί. Ως προς τη δεύτερη προϋπόθεση, προκειμένου η οικία ενός υπαλλήλου να συνιστά μόνιμη εγκατάσταση της επιχείρησης, πρέπει να γίνεται συνεχής χρήση αυτής για την άσκηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Επίσης πρέπει η επιχείρηση να έχει ζητήσει από τον υπάλληλο να τη χρησιμοποιεί για την άσκηση των εν λόγω δραστηριοτήτων. Εν προκειμένω, η παροχή εξ αποστάσεως εργασίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 δεν αποτελεί απαίτηση της επιχείρησης, αλλά επιβάλλεται από κυβερνητικές οδηγίες, ενώ τα γραφεία της επιχείρησης εξακολουθούν να διατίθενται στους υπαλλήλους της, ακόμα και αν η πρόσβαση είναι περιορισμένη ή αδύνατη λόγω των μέτρων. Επομένως λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η παροχή της εργασίας από το σπίτι δεν οδηγεί σε δημιουργία μόνιμης εγκατάστασης για την επιχείρηση, αφενός επειδή ο τόπος από τον οποίο διεξάγονται οι επιχειρηματικές δραστηριότητες της επιχείρησης στερείται μονιμότητας, αφετέρου επειδή, με εξαίρεση τον ίδιο τον υπάλληλο, η επιχείρηση δεν έχει πρόσβαση ή έλεγχο στον τόπο αυτό.²⁷

2.2.3 Φορολογική επιβολή του φόρου – Φορολογικό έτος

Στο άρθρο 8 του νέου ΚΦΕ ορίζεται το «φορολογικό έτος» αντί του οικονομικού έτους που χρησιμοποιούνταν στο προϊσχύσαν φορολογικό δίκαιο. Το φορολογικό έτος ταυτίζεται με το ημερολογιακό έτος. Στην περίπτωση των νομικών προσώπων το φορολογικό έτος μπορεί να λήγει στις 30 Ιουνίου. Ωστόσο, δεν μπορεί να έχει διάρκεια μεγαλύτερη των δώδεκα μηνών, όπως συνέβαινε στο παρελθόν. Σε περίπτωση έναρξης ή παύσης εργασιακών δραστηριοτήτων κατά την διάρκεια του φορολογικού έτους η παράγραφος 5 του ίδιου άρθρου ορίζει ότι το πρώτο φορολογικό έτος λήγει στις 31 Δεκεμβρίου και το τελευταίο αρχίζει την 1^η Ιανουαρίου.

Παράλληλα ο νέος ΚΦΕ προβλέπει στην περίπτωση που νομικά πρόσωπα έχουν την φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα αλλά ανήκουν κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 50% σε αλλοδαπό νομικό πρόσωπο, την δυνατότητα χρησιμοποίησης ως φορολογικού

²⁷<https://www.taxheaven.gr/circulars/33821/e-2113-2020>

έτους, το φορολογικό έτος αλλοδαπής μητρικής εταιρίας. Με την ρύθμιση αυτή διευκολύνεται η οικονομική διαχείριση των νομικών αυτών προσώπων.

Σημαντικό είναι να αναφερθεί τι ορίζει ο νομοθέτης ως χρόνο εισπραξης του εισοδήματος. Ειδικότερα, ως χρόνος κτήσης του εισοδήματος ορίζεται ο χρόνος που ο δικαιούχος απέκτησε το δικαίωμα εισπραξής του. Εξαίρεση θεσπίζεται μόνο για τις ανείσπρακτες δεδουλευμένες αποδοχές που εισπράττει καθυστερημένα ο δικαιούχος εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις σε φορολογικό έτος μεταγενέστερο. Οπότε ως χρόνος κτήσης των εισοδημάτων αυτών ορίζεται ο χρόνος που εισπράττονται, εφόσον αναγράφονται διακεκριμένα στην ετήσια βεβαίωση αποδοχών που χορηγείται στον δικαιούχο.²⁸

Το εισόδημα θεωρείται ότι αποκτήθηκε από τον δικαιούχο κατά το χρονικό διάστημα που αυτό ήταν απαιτητό και επομένως χωρούσε δικαστική αξίωσή του. Εφαρμοστέα δηλαδή εδώ είναι η αρχή του κτώμενου εισοδήματος. Μοναδική εξαίρεση στον κανόνα αυτό αποτελεί όπως ειπώθηκε παραπάνω η περίπτωση των ανείσπρακτων δεδουλευμένων αποδοχών σε φορολογικό έτος μεταγενέστερο, επομένως ως χρόνος κτήσης των εισοδημάτων αυτών είναι ο χρόνος που εισπράττονται.

2.2.4 Πηγές Εισοδήματος

Ο νέος ΚΦΕ σε αντίθεση με τον προϊσχύσαντα ακολουθεί την κατηγοριοποίηση εισοδημάτων σύμφωνα με το Πρότυπο του ΟΟΣΑ κατατάσσοντας τα εισοδήματα σε τέσσερις κατηγορίες:

- Εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις
- Εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα
- Εισόδημα από κεφάλαιο
- Εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου

Όπως γίνεται αντιληπτό από την αναφορά των τεσσάρων κατηγοριών εισοδημάτων, δεν αναφέρθηκαν τα εισοδήματα από υποτροφίες, τα βραβεία, τα κέρδη από αμοιβαία κεφάλαια αλλά και η υπεραξία που αποκτάται από εξαγορά μεριδίων, δεν υπόκεινται στο φόρο εισοδήματος.

²⁸Φιννοκαλιώτης, Κ. (2014), σ. 317, «Φορολογικό Δίκαιο», Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη

1) Εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις

Στο άρθρο 12 του νόμου 4172/2013 παράγραφος 1 όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με την παρ.1 του άρθρου 72 του Ν. 4430/2016, αναφέρεται ότι το ακαθάριστο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις περιλαμβάνει όλα τα εισοδήματα σε χρήμα αλλά και σε είδος που αποκτώνται στο πλαίσιο υφιστάμενης, παρελθούσας ή μελλοντικής εργασιακής σχέσης.

Ως ακαθάριστα εισοδήματα από μισθωτή εργασία και συντάξεις θεωρούνται τα εξής:

- α) ημερομίσθιο, μισθός, επίδομα αδειάς, επίδομα ασθενείας, επίδομα εορτών, αποζημίωση μη ληφθείσας άδειας, αμοιβές, προμήθειες, επιμίσθια και φιλοδωρήματα.
- β) επιδόματα περιλαμβανομένων του επιδόματος κόστους διαβίωσης, του επιδόματος ενοικίου, της αποζημίωσης εξόδων φιλοξενίας ή ταξιδιού.
- γ) αποζημίωση εξόδων στα οποία έχει υποβληθεί ο εργαζόμενος ή συγγενικό πρόσωπο του εργαζομένου.
- δ) παροχή οποιασδήποτε μορφής που λαμβάνει ο εργαζόμενος πριν την έναρξη της εργασιακής σχέσης.
- ε) αποζημιώσεις για τη λύση ή καταγγελία της εργασιακής σχέσης.
- στ) συντάξεις που χορηγούνται από κύριο και επικουρικό φορέα υποχρεωτικής ασφάλισης, καθώς και από επαγγελματικά ταμεία που έχουν συσταθεί με νόμο.
- ζ) το ασφάλισμα που καταβάλλεται εφάπαξ ή με τη μορφή περιοδικής παροχής στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων.
- η) κάθε άλλη παροχή που εισπράττεται έναντι υφιστάμενης, παρελθούσας ή μελλοντικής εργασιακής σχέσης.
- θ) Ποσοστό έως 35% των κερδών προ φόρων, το οποίο καταβάλλεται από τους Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στους εργαζομένους τους.

Κατά τον υπολογισμό του εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις υπάρχουν αρκετές εξαιρέσεις και απαλλαγές, οι οποίες αναφέρονται αναλυτικά στο άρθρο 14 του Ν.4172/2013.

Με τις διατάξεις του άρθρου 6 του νόμου 4646/2019 τροποποιείται το άρθρο 15 του ν. 4172/2013 (ΚΦΕ) σχετικά με το φορολογικό συντελεστή. Με τις νέες αυτές διατάξεις επέρχεται αλλαγή στην κλίμακα βάσει της οποίας υποβάλλεται σε φόρο το εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις. Σύμφωνα με τη νέα αυτή κλίμακα, το φορολογητέο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις υποβάλλεται σε φόρο για

τα εισοδήματα που αποκτώνται στα φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1.1.2020. Αναγκαίο είναι να επισημανθεί ότι σύμφωνα με το άρθρο 29 του ν. 4172/2013 τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογούνται με την ίδια κλίμακα της παραγράφου 1 του άρθρου 15 αφού προστεθούν σε τυχόν εισοδήματα από μισθούς και συντάξεις.

Η νέα κλίμακα που ισχύει πλέον από την 1.1.2020 ορίζει ότι για εισοδήματα από 0 έως 10.000 ευρώ ο φορολογικός συντελεστής είναι 9%. Εισοδήματα από 10.001 έως 20.000 ευρώ φορολογούνται με συντελεστή 22%. Συντελεστής 28% ισχύει για εισοδήματα από 20.001 έως 30.000 ευρώ, και 36% για εισοδήματα από 30.001 έως 40.000 ευρώ. Τέλος εισοδήματα από 40.001 και πάνω φορολογούνται με φορολογικό συντελεστή 44%. (Βλ. Παράρτημα Α Πίνακες Α3 και Α4)²⁹

Με το άρθρο 9 του νόμου 4646/2019 αντικαταστάθηκε το άρθρο 16 του ν.4172/2013 (ΚΦΕ).

Με το νέο άρθρο 16 που εφαρμόζεται και αυτό για τα εισοδήματα που αποκτώνται από 1.1.2020 και μετά, προσδιορίζεται η μείωση του αναλογούντος φόρου σύμφωνα με την οικογενειακή κατάσταση και ο περιορισμός αυτής με βάση το εισόδημα. Για τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα δεν εφαρμόζονται οι μειώσεις του άρθρου αυτού.

Κρίσιμο είναι να αναφερθεί ότι στην περίπτωση που αποκτάται εισόδημα από ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα, η οποία υπάγεται στην ασφάλιση του ΟΓΑ, μαζί με εισόδημα από αγροτική δραστηριότητα, υπολογίζεται η μείωση του φόρου που προβλέπεται στο άρθρο 16 αλλά μόνον στο εισόδημα που αποκτάται από την αγροτική δραστηριότητα. Εφόσον, μαζί με τα εισοδήματα του προηγούμενου εδαφίου αποκτάται και εισόδημα από μισθωτή εργασία ή συντάξεις, η μείωση του φόρου θα είναι αυτή που αναλογεί στο μέρος του εισοδήματος που προέρχεται από μισθωτή εργασία και συντάξεις, καθώς και αγροτική δραστηριότητα.

2) Εισόδημα από Επιχειρηματική Δραστηριότητα

Σ αυτή την κατηγορία εισοδημάτων ανήκει το σύνολο των εισοδημάτων που αποκτώνται από την επιχειρηματική δραστηριότητα. Ο νομοθέτης ως επιχειρηματικές δραστηριότητες αναφέρει την εμπορική, βιομηχανική, γεωργική δραστηριότητα και την οικονομική δραστηριότητα των ελεύθερων επαγγελματιών.

²⁹<https://www.taxheaven.gr/news/46930/upd-h-nea-klimaka-forologias-eisodhmatos-misowtn-syntaxiovwn-gia-to-2020-analytikoi-pinakes>

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 21 του Ν.4172/2013 το εισόδημα (κέρδος) από επιχειρηματική δραστηριότητα προσδιορίζεται από το σύνολο των εσόδων από τις επιχειρηματικές συναλλαγές του φορολογούμενου, μετά την αφαίρεση των επιχειρηματικών δαπανών, των αποσβέσεων και των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις. Οι αποσβέσεις υπολογίζονται με βάση προκαθορισμένους συντελεστές, οι οποίοι διαφοροποιούνται ανάλογα με την κατηγορία ενεργητικού της επιχειρηματικής δραστηριότητας και κυμαίνονται από 4% έως 40% ανά φορολογικό έτος, μέχρις ότου να συμπληρωθεί το κόστος κτήσης ή κατασκευής του παγίου.³⁰

Από το 2017 και έπειτα τα εισοδήματα από επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογούνται με την ίδια κλίμακα (Βλ. ΠίνακααΑ4, Παράρτημα Α) που φορολογούνται τα εισοδήματα από μισθούς και συντάξεις, με τη διαφορά όμως ότι σ' αυτή την κατηγορία εισοδημάτων δεν εφαρμόζονται οι μειώσεις που ισχύουν για τους μισθούς . Μοναδική εξαίρεση αποτελεί το εισόδημα από αγροτική επιχείρηση το οποίο φορολογείται με την κλίμακα των μισθών και των συντάξεων και εφαρμόζεται σ' αυτό η μείωση φόρου που ισχύει για τα εισοδήματα.

3) Εισόδημα από Κεφάλαιο

Τα άρθρα 35 έως 40 του νόμου 4172/2013 ρυθμίζουν ζητήματα των εισοδημάτων από κεφάλαιο. Σύμφωνα με το άρθρο 35, ως εισόδημα από κεφάλαιο, ορίζεται το εισόδημα που αποκτά ο φορολογούμενος σε μετρητά ή σε είδος με τη μορφή τόκων (άρθρο 37), μερισμάτων (άρθρο 36) , δικαιωμάτων (άρθρο 38) και το εισόδημα από ακίνητη περιουσία μέσα σε ένα φορολογικό έτος. Αναγκαίο είναι να γίνει μια εκτενής έκθεση των εννοιών των παραπάνω όρων.

Αναλυτικότερα, ο νομοθέτης στο άρθρο 36, υιοθετώντας ουσιαστικά την έννοια του μερίσματος όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 10 του Πρότυπου ΣΑΔΦ του ΟΟΣΑ κάνει εκτενή περιγραφή του όρου. «**Μέρισμα**» σημαίνει το εισόδημα που αποκτά ένα φυσικό πρόσωπο από ιδρυτικούς τίτλους, μετοχές ή άλλα δικαιώματα συμμετοχής σε κέρδη τα οποία δεν αποτελούν απαιτήσεις από οφειλές καθώς και το εισόδημα από άλλα εταιρικά δικαιώματα στα οποία περιλαμβάνονται τα μερίδια, οι μερίδες συμπεριλαμβανομένων των προμερισμάτων και μαθηματικών αποθεματικών, οι συμμετοχές σε κέρδη προσωπικών επιχειρήσεων, οι διανομές των κερδών από κάθε

³⁰Κατσαντώνη, Α. (2019), «Το Ελληνικό Φορολογικό Σύστημα και η σύγκρισή του με συστήματα άλλων Ευρωπαϊκών Χωρών», Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Εφαρμοσμένης Πληροφορικής

είδους νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, καθώς και κάθε άλλο συναφές διανεμόμενο ποσό.

Ως «τόκο» ο έλληνας νομοθέτης πάλι δανειζόμενος τον ορισμό από το άρθρο 11 του Πρότυπου ΣΑΔΦ του ΟΟΣΑ, αναφέρει στο άρθρο 37 παρ. 1 του Ν. 4172/2013 την έννοια του τόκου. Ο όρος «τόκος» σημαίνει το εισόδημα που προκύπτει από απαιτήσεις κάθε είδους, είτε εξασφαλίζονται με υποθήκη είτε όχι, και είτε παρέχουν δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη του οφειλέτη είτε όχι, και ιδιαίτερα εισόδημα από καταθέσεις, κρατικά χρεόγραφα, τίτλους και ομολογίες, με ή χωρίς ασφάλεια, και κάθε είδους δανειακή σχέση, συμπεριλαμβανομένων των πρόσθετων ωφελημάτων (premiums), των συμφωνιών επαναγοράς (repos/ reverserepos) και ανταμοιβών τα οποία απορρέουν από τίτλους, ομολογίες ή χρεόγραφα.

Επιπλέον, μια έταιρη μορφή εισοδήματος από κεφάλαιο, αποτελεί το εισόδημα από δικαιώματα. Το άρθρο 38 παρ. 1 του Ν4172/2013 κατ' αντιστοιχία προς το άρθρο 12 του Προτύπου ΣΑΔΦ του ΟΟΣΑ, περιλαμβάνει τον ορισμό του δικαιώματος. Ο όρος «δικαιώματα» (royalties), σημαίνει το εισόδημα που αποκτάται ως αντάλλαγμα για τη χρήση ή το δικαίωμα χρήσης, των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί λογοτεχνικού, καλλιτεχνικού ή επιστημονικού έργου, συμπεριλαμβανομένων των κινηματογραφικών και τηλεοπτικών ταινιών, μαγνητοταινιών για ραδιοφωνικές εκπομπές και αναπαραγωγής βιντεοκασετών, λογισμικού για εμπορική εκμετάλλευση ή προσωπική χρήση, διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, εμπορικών σημάτων, προνομίων, σχεδίων ή υποδειγμάτων, σχεδιαγραμμάτων, απόρρητων χημικών τύπων ή μεθόδων κατεργασίας ή σε αντάλλαγμα πληροφοριών που αφορούν βιομηχανική, εμπορική ή επιστημονική πείρα, οι πληρωμές για τη χρήση βιομηχανικού, εμπορικού ή επιστημονικού εξοπλισμού, για τη χρήση τεχνικών μεθόδων παραγωγής, τεχνικής ή τεχνολογικής βοήθειας, τεχνογνωσίας (knowhow, αποτελεσμάτων ερευνών, αναδημοσίευσης άρθρων και μελετών, καθώς και οι πληρωμές για συμβουλευτικές υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά μέσω δικτύων πληροφορικής σε βάση δεδομένων επίλυσης προβλημάτων, την ηλεκτρονική λήψη (downloading) λογισμικού ηλεκτρονικού υπολογιστή, ακόμα και στην περίπτωση που τα εν λόγω προϊόντα αποκτώνται για προσωπική ή επαγγελματική χρήση του αγοραστή, την εκμίσθωση βιομηχανικού, εμπορικού ή επιστημονικού εξοπλισμού και εμπορευματοκιβωτίων και λοιπών συναφών δικαιωμάτων.

Η τελευταία πηγή εισοδήματος από κεφάλαιο, δηλαδή το εισόδημα από ακίνητη περιουσία, αναφέρεται στο άρθρο 39 του ΚΦΕ. Ο όρος «εισόδημα από ακίνητη περιουσία» σημαίνει το εισόδημα, σε χρήμα ή σε είδος, που προκύπτει από την

εκμίσθωση ή την ιδιοχρησιμοποίηση ή τη δωρεάν παραχώρηση χρήσης γης και ακινήτων. Ειδικότερα το εισόδημα αυτό προκύπτει από:

α) Εκμίσθωση ή υπεκμίσθωση ή παραχώρηση χρήσης γης ή ακινήτων συμπεριλαμβανομένων των κτιρίων, κατασκευών και κάθε είδους εγκαταστάσεων και εξοπλισμού τους.

β) Εκμίσθωση ή υπεκμίσθωση ή παραχώρηση χρήσης μεταλλείων, λατομείων, δασικών και αγροτικών εκτάσεων στις οποίες περιλαμβάνονται λιβάδια, καλλιεργήσιμες γαίες, βοσκήσιμες γαίες, καθώς και κάθε είδους κατασκευές ή εγκαταστάσεις που είναι στην επιφάνεια του εδάφους ή κάτω από αυτή, όπως τα ιχθυοτροφεία, οι λίμνες, οι δεξαμενές, οι πηγές και τα φρέατα.

γ) Εκμίσθωση ή υπεκμίσθωση ή παραχώρηση χρήσης από την παραχώρηση χώρου για την τοποθέτηση κάθε είδους διαφημιστικών επιγραφών.

δ) Εκμίσθωση ή υπεκμίσθωση ή παραχώρηση χρήσης κοινόχρηστων χώρων σε ακίνητα.

Το εισόδημα από κεφάλαιο φορολογείται αυτοτελώς αλλά με διαφορετικούς φορολογικούς συντελεστές σε κάθε περίπτωση. Το άρθρο 40 του Ν. 4172/2013 αναφέρει τους φορολογικούς συντελεστές για κάθε κατηγορία. Ειδικότερα, η παράγραφος 1 του ίδιου άρθρου αναφέρει ότι τα μερίσματα φορολογούνται με συντελεστή πέντε τοις εκατό (5%), η παράγραφος 2 ότι οι τόκοι φορολογούνται με συντελεστή δεκαπέντε τοις εκατό (15%), η παράγραφος 3 ότι τα δικαιώματα φορολογούνται με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%) και το εισόδημα από ακίνητη περιουσία φορολογείται σύμφωνα με τον Πίνακα Α6 του Παραρτήματος Α.

4) Εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου

Τα εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου αναλύεται από τα άρθρα 41-43 του νόμου 4172/2013. Σύμφωνα με τον ΚΦΕ, εισόδημα δημιουργείται για τα φυσικά πρόσωπα από την υπεραξία που προκύπτει από πράξεις μεταβίβασης ακίνητης περιουσίας ή/και άλλων τίτλων, όπως μετοχές, κρατικά ομόλογα, έντοκα γραμμάτια και χρηματοοικονομικά παράγωγα με επαχθή αιτία, εφόσον οι συναλλαγές αυτές δεν συνιστούν επιχειρηματική δραστηριότητα.

Ως υπεραξία νοείται η διαφορά μεταξύ της τιμής κτήσης που κατέβαλε ο φορολογούμενος και της τιμής πώλησης ή της αξίας του ανταλλάγματος που καταβάλλεται σε αυτόν. Η υπεραξία των ακινήτων υπολογίζεται μετά από αποπληθωρισμό της τιμής πώλησης και απομείωσής της με βάση συντελεστή που αποτελεί φθίνουσα συνάρτηση των ετών διακράτησης του ακινήτου. Υπεραξία μέχρι του ποσού των €25.000 απαλλάσσεται από τον φόρο, εφόσον ο φορολογούμενος έχει

διακρατήσει το ακίνητο για 5 χρόνια και δεν έχει πραγματοποιήσει το συγκεκριμένο διάστημα άλλη μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας. Σε περίπτωση κατά την οποία ο προσδιορισμός της υπεραξίας καταλήγει σε αρνητικό ποσό, η εν λόγω ζημία μεταφέρεται για τα επόμενα πέντε (5) έτη και συμψηφίζεται μόνο με μελλοντικά κέρδη υπεραξίας. Το εισόδημα που δημιουργείται από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου φορολογείται με συντελεστή 15% (άρθρο 43 του Ν.4172/13).³¹

2.3 Φοροαπαλλαγές – Μειώσεις Φόρου

Το έτος 2010 εκδόθηκε ο νόμος 3842/2010, και κάποιιοι βοηθητικοί προς αυτών νόμοι, ο οποίος αποτέλεσε θεμελιώδη αλλαγή για το φορολογικό σύστημα που ίσχυε έως τότε. Εισήχθηκε ένα νέο φορολογικό καθεστώς που ως στόχο είχε την πάταξη των ευκαιριών φοροαποφυγής. Ανάμεσα στις πολλές αλλαγές που θεσπίστηκαν, ο νόμος 3842/2010 προέβλεπε και την κατάργηση αρκετών φοροαπαλλαγών που ίσχυαν έως τότε.

Κάποιες από τις βασικότερες νομοθετικές ρυθμίσεις σχετικά του Ν. 3842/2010 ήταν :

- Η εισαγωγή προοδευτικής φορολογικής κλίμακας χωρίς διακρίσεις ως προς την πηγή προέλευσης των εισοδημάτων, κοινή για μισθωτούς, συνταξιούχους και ελεύθερους επαγγελματίες με περισσότερα κλιμάκια για την δικαιότερη κατανομή του φορολογικού βάρους. Με την νέα κλίμακα υπάρχει μετατόπιση του φορολογικού βάρους από τα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα στα υψηλά. Συγκεκριμένα υπάρχει φοροελάφρυνση σε εισοδήματα μέχρι 40.000 (άρθρο 1 ν.3842/2010).
- Η κατάργηση απαλλαγών, εξαιρέσεων και του ειδικού τρόπου φορολόγησης των εισοδημάτων των βουλευτών, δικαστικών λειτουργών, εφοριακών και αιρετών οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης (άρθρο 5 ν. 3842/2010).
- Η επαναφορά του φόρου κληρονομίας, για να αποφεύγεται η απαλλαγή από τον φόρο κληρονομίας των κληρονόμων μεγάλης ακίνητης περιουσίας (ν. 3815/2010) .
- Η κατάργηση απαλλαγών από τον φόρο εισοδήματος όλων των νομικών προσώπων κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα εκτός αυτών που προβλέπονται από

³¹Κατσιαντώνη, Α. (2019), «Το Ελληνικό Φορολογικό Σύστημα και η σύγκρισή του με συστήματα άλλων Ευρωπαϊκών Χωρών», Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Εφαρμοσμένης Πληροφορικής

αναπτυξιακούς νόμους για την πραγματοποίηση επενδύσεων ή από διμερείς συμφωνίες για την αποφυγή διπλής φορολογίας .

- Η κατάργηση την απαλλαγής από τον φόρο μεταβίβασης πρώτης κατοικίας με έκταση έως 200τ.μ, ανεξάρτητα από την αξία της και θέσπιση απαλλαγής στη βάση την αντικειμενική αξία του ακινήτου μέχρι 200.000ευρώ για τον άγαμο, 250.000ευρώ για τον έγγαμο. Πάνω από την αξία αυτή εφαρμόζεται προοδευτική φορολογική κλίμακα (άρθρο 29 ν. 3842/2010).

Όπως γίνεται κατανοητό με βάσει τα παραπάνω το 2010 συνέβησαν σημαντικές νομοθετικές αλλαγές στην φορολογική πολιτική που στόχο είχαν να εκλείψουν οι περιπτώσεις φοροαποφυγής που παρατηρούνταν έως τότε και να θεσπιστεί ένα δικαιότερο φορολογικό σύστημα.

Ωστόσο, αίσθηση προκαλεί το γεγονός ότι μέσα σε μια διετία, δηλαδή από το 2018 έως το 2020 οι φοροαπαλλαγές αυξήθηκαν κατά 25% ή κατά 1,8 δισεκατομμύρια ευρώ, αυξάνοντας έτσι το δημοσιονομικό κόστος από 7,7 δις. σε 9,5 δις. ευρώ.

Μέσα στο έτος 2020, σύμφωνα με την έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών για τις φορολογικές δαπάνες, καταγράφηκε αύξηση του αριθμού των φοροαπαλλαγών κατά 76 (από 822 σε 898), αλλά και αύξηση του συνολικού κόστους των φοροεκπτώσεων κατά 600 εκατομμύρια ευρώ σε σχέση με το 2019, δηλαδή από 8,9 δις. σε 9,5 δις. ευρώ. Αναλυτικότερα σύμφωνα με την ειδική έκθεση του προϋπολογισμού, **α)**στην φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων ισχύουν 153 ρυθμίσεις που προβλέπουν φοροαπαλλαγές και εκπτώσεις φόρου. Το δημοσιονομικό κόστος από τις ρυθμίσεις αυτές φτάνει το 1,36 δις. ευρώ. Ο συνολικός αριθμός των περιπτώσεων που κάνουν χρήση των ειδικών ελαφρύνσεων ανέρχεται σε 3.751.298. Από την εισφορά αλληλεγγύης και το Τέλος Επιτηδεύματος απαλλάσσονται 160.255 φορολογούμενοι που δεν έχουν υποχρέωση πληρωμής φόρου ύψους 20,3 εκατ. Ευρώ, **β)** στη φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων ισχύουν 148 φορολογικές απαλλαγές. Αυτές προκαλούν απώλειες φορολογικών εσόδων συνολικού ύψους 894 εκατ. ευρώ στον κρατικό προϋπολογισμό, **γ)** όσον αφορά τον ΕΝΦΙΑ ισχύουν 18 φοροαπαλλαγές. Το συνολικό δημοσιονομικό κόστος των απαλλαγών αυτών φτάνει τα 102,4 εκατ. ευρώ. Ο συνολικός αριθμός των περιπτώσεων που κάνουν χρήση των ειδικών ελαφρύνσεων του ΕΝΦΙΑ ανέρχεται σε 5.023.650. Συνολικά στη φορολογία κεφαλαίου οι διατάξεις που προβλέπουν απαλλαγές ή εκπτώσεις από τον φόρο εισοδήματος κοστίζουν στον κρατικό προϋπολογισμό 3,8 δις. ευρώ, **δ)** στον

ΦΠΑ περιλαμβάνονται 86 διατάξεις που προβλέπουν απαλλαγές από τον φόρο ή εκπτώσεις φόρου και κοστίζουν στον κρατικό προϋπολογισμό πάνω από 1,76 δισ. ευρώ, ε) στους Ειδικούς Φόρους Κατανάλωσης ισχύουν σήμερα 44 διατάξεις που προβλέπουν απαλλαγές ή μειωμένους συντελεστές ΕΦΚ (πετρέλαιο θέρμανσης, ναυτιλιακό πετρέλαιο κ.λπ.). Οι διατάξεις αυτές κοστίζουν στον κρατικό προϋπολογισμό 1,18 δισ. ευρώ, και τέλος στ) για τα τέλη ταξινόμησης οχημάτων περιλαμβάνονται 23 ρυθμίσεις που προβλέπουν απαλλαγές από τα τέλη ή μειώσεις τελών. Το συνολικό δημοσιονομικό κόστος των ρυθμίσεων ανέρχεται σε 54,3 εκατ. ευρώ.³²

Πρώτη φορά μετά από 10 έτη συνέβη μείωση των φορολογικών επιβαρύνσεων των φορολογουμένων. Όπως παρατηρείται και στον Πίνακα Α5 στο Παράρτημα Α, στους έχοντες χαμηλά εισοδήματα, οι οικογένειες με παιδιά και οι ελεύθεροι επαγγελματίες, οι ελαφρύνσεις είναι μεγαλύτερες, ενώ αντίθετα περιορισμένες είναι για τη μεσαία τάξη. Οι μειώσεις στη φορολογία σε σχέση με το έτος 2019 σε μηνιαία βάση φθάνουν έως τα 13 ευρώ για τους άγαμους ή έγγαμους μισθωτούς χωρίς παιδιά και περιορίζονται στα 11 ευρώ για μισθωτό με ένα προστατευόμενο τέκνο (Βλ. Πίνακα Α5, Παράρτημα Α). Στα δύο παιδιά η μείωση της φορολογίας για τους μισθωτούς σε μηνιαία βάση διαμορφώνεται έως 14 ευρώ, ενώ στην περίπτωση μισθωτών με 3 παιδιά η μηνιαία παρακράτηση θα μειωθεί έως 23 ευρώ. Τα παραπάνω αφορούν τους μισθωτούς με ετήσια εισοδήματα έως 20.000 ευρώ. Για ποσά άνω των 20.000 και έως 50.000 ευρώ οι μειώσεις ψαλιδίζονται σημαντικά, λόγω των αλλαγών που επήλθαν στον τρόπο που υπολογίζεται η νέα έκπτωση φόρου, δηλαδή τα νέα αφορολόγητα.

2.4 Ειδική Εισφορά Αλληλεγγύης

Από το 2011 (άρθρο 29 του Ν.3986/2011), οι φορολογούμενοι πολίτες της Ελλάδας καλούνται πληρώνουν κάθε χρόνο, πέραν του φόρου εισοδήματος που αναλογεί στα εισοδήματά τους, μια έκτακτη εισφορά που ονομάζεται ειδική εισφορά

³² <https://www.cnn.gr/oikonomia/story/243939/ayxisi-ton-foroapallagon-kata-25-mesa-se-mia-dietia-kostizoyn-ston-proypologismo-9-5-dis-eyro>

αλληλεγγύης, η οποία αρχικά ήταν προσωρινή και αφορούσε στις χρήσεις 2010–2014 (Ν.4334/2015), στη συνέχεια επεκτάθηκε στα εισοδήματα του 2015 (Ν.4387/2016) και τελικά, ενσωματώθηκε στον ΚΦΕ.³³

Στο σύνολο των εισοδημάτων που αποκτά το φυσικό πρόσωπο, όπως αυτό προκύπτει από την άθροιση των εισοδημάτων από μισθωτή εργασία και συντάξεις, από επιχειρηματική δραστηριότητα, από κεφάλαιο, από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου, είτε αυτό είναι φορολογούμενο ή απαλλασσόμενο, πραγματικό ή τεκμαρτό και εφόσον αυτό υπερβαίνει τις δώδεκα χιλιάδες (12.000) ευρώ, επιβάλλεται ειδική εισφορά αλληλεγγύης και υπολογίζεται βάσει κλίμακας, όπως προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία. Πρέπει να σημειωθεί ότι από την επιβολή της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης εξαιρούνται, για όλα τους τα εισοδήματα, οι ανάπηροι με ποσοστό αναπηρίας από 80% και άνω καθώς οι ολικώς τυφλοί.³⁴

Επίσης, εξαιρούνται από την υποχρέωση καταβολής ειδικής εισφοράς οι μακροχρόνια άνεργοι που είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ, καθώς και όσοι λαμβάνουν επίδομα ανεργίας από τον εν λόγω οργανισμό, εφόσον κατά το έτος της βεβαίωσης δεν έχουν πραγματικά εισοδήματα. Από την υποχρέωση καταβολής ειδικής εισφοράς εξαιρούνται επίσης, οι μακροχρόνια άνεργοι ναυτικοί που είναι εγγεγραμμένοι στους καταλόγους προσφερόμενων προς ναυτολόγηση του Γραφείου Ευρέσεως Ναυτικής Εργασίας (Γ.Ν.Ε.Ε.), στους οποίους συμπεριλαμβάνονται και οι σχετικοί κατάλογοι των λιμενικών αρχών που λειτουργούν ως παραρτήματα του, καθώς και όσοι λαμβάνουν επίδομα ανεργίας από τον εν λόγω φορέα.³⁵

Η ειδική εισφορά αλληλεγγύης υπολογίζεται με κλίμακα συντελεστών από 2,2% έως και 10% (Βλ. Πίνακας Α7 , Παράρτημα Α):

Ωστόσο, για το έτος 2021 αποφασίστηκε με τον νόμο 4738/2020 που αφορά τη « Ρύθμιση οφειλών και παροχή δεύτερης ευκαιρίας», η απαλλαγή από την ειδική εισφορά αλληλεγγύης. Αναλυτικότερα προβλέπεται ότι :

(α) Για το φορολογικό έτος 2021 απαλλάσσονται τα εισοδήματα από μισθωτή εργασία στον ιδιωτικό τομέα. Συνεπώς, από 1/1/2021 και έως 31/12/2021 δεν θα διενεργείται

³³ΙΟΒΕ, & διαΝΕΟσις. (2018). Η Φορολογία Εισοδήματος στην Ελλάδα : Συγκριτική Ανάλυση και Προτάσεις Αναμόρφωσης. Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

³⁴ <https://www.aade.gr/menoy/hristikoi-odigoι/enarxi-epiheirimatikis-drastiriotitas/eidiki-eisfora-allileggvīs>

³⁵Κατσαντώνη, Α. (2019), «Το Ελληνικό Φορολογικό Σύστημα και η σύγκρισή του με συστήματα άλλων Ευρωπαϊκών Χωρών», Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Εφαρμοσμένης Πληροφορικής

από τους εργοδότες παρακράτηση ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης στις αποδοχές των εργαζομένων τους.

Φαίνεται ότι στην ανωτέρω απαλλαγή εμπίπτει και το ασφάλισμα που καταβάλλεται από τις ασφαλιστικές εταιρείες, εφόπαξ ή με τη μορφή περιοδικής παροχής, στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων (που παρέχουν στο προσωπικό τους εταιρείες του ιδιωτικού τομέα), δεδομένου ότι και το εισόδημα αυτό χαρακτηρίζεται ρητά από τον κώδικα φορολογίας εισοδήματος ως εισόδημα από μισθωτή εργασία.

Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι στην ανωτέρω απαλλαγή από την ειδική εισφορά αλληλεγγύης δεν εμπίπτουν τα εισοδήματα από μισθωτή εργασία στον δημόσιο τομέα, αλλά ούτε και οι συντάξεις.

(β) Ως προς τις λοιπές πηγές εισοδήματος, η απαλλαγή από την ειδική εισφορά αλληλεγγύης θα ισχύσει για τα εισοδήματα του φορολογικού έτους 2020, τα οποία θα δηλωθούν με τη φορολογική δήλωση που θα υποβληθεί εντός του 2021. Η απαλλαγή αφορά όλα τα λοιπά εισοδήματα από κεφάλαιο, δηλαδή μερίσματα, τόκους, δικαιώματα και έσοδα ακίνητη περιουσία καθώς και εισοδήματα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου, ήτοι από πώληση μετοχών εταιρικών μεριδίων κ.λπ.³⁶

2.6 Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων

2.6.1 Βασικές Έννοιες

Έννοια νομικού προσώπου και νομικής οντότητας

Στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ΚΦΕ), περιλαμβάνονται πέρα από τα φυσικά πρόσωπα και τα νομικά πρόσωπα και νομικές οντότητες ανεξάρτητα από το εάν είναι κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα.

Ο νέος ΚΦΕ εισάγει την έννοια της νομικής οντότητας. Ως νομική οντότητα, ορίζεται κάθε μόνιμο εταιρικής ή μη οργάνωσης και κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα, που δεν είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, όπως ιδίως συνεταιρισμός, οργανισμός, υπεράκτια ή εξωχώρια εταιρεία, κάθε μορφής εταιρεία ιδιωτικών

³⁶<https://www.kathimerini.gr/economy/local/561138538/apallagi-apo-tin-eidiki-eisfora-allileggyis-gia-ena-etos>

επενδύσεων, κάθε μορφής καταπίστευμα ή εμπίστευμα ή οποιοδήποτε μάρφωμα παρόμοιας φύσης.³⁷

Από την άλλη μεριά η έννοια του νομικού προσώπου είναι στενότερη. Νομικό πρόσωπο με βάση το άρθρο 61 του Αστικού Κώδικα είναι η ένωση προσώπων ή σύνολο περιουσίας που επιδιώκει ή εξυπηρετεί ορισμένο σκοπό και έχει αναχθεί από το δίκαιο σε υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, έχει αποκτήσει δηλαδή νομική προσωπικότητα. Στο νομικό πρόσωπο λοιπόν, περιλαμβάνονται κάθε επιχείρηση ή εταιρεία με νομική προσωπικότητα ή ένωση επιχειρήσεων ή εταιρειών με νομική προσωπικότητα.

Με βάση τους δύο ορισμούς συνάγεται το συμπέρασμα ότι στην έννοια της νομικής οντότητας περιλαμβάνονται και τα νομικά πρόσωπα, όμως ένα νομικό πρόσωπο δεν σημαίνει ότι εμπίπτει στην έννοια της νομικής οντότητας.

Βασικά στοιχεία της έννοιας του νομικού προσώπου

Σύμφωνα με τον προαναφερθέντα ορισμό των νομικών προσώπων συνάγεται το συμπέρασμα ότι τα βασικά στοιχεία της έννοιας των νομικών προσώπων είναι:

- 1) η ένωση προσώπων ή το σύνολο περιουσίας
- 2) η επιδίωξη ή εξυπηρέτηση ορισμένου σκοπού και
- 3) η απόκτηση νομικής προσωπικότητας σύμφωνα όπως ορίζει ο νόμος

Διάκριση νομικών προσώπων

Τα νομικά πρόσωπα διακρίνονται αρχικά σε Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ) και σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ).

1) Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, είναι αυτά που ιδρύονται και λειτουργούν σύμφωνα με τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου. Έχουν ιδιωτικούς σκοπούς και λειτουργούν κάτω από κανόνες του Αστικού Δικαίου. Ιδιωτικού Δικαίου νομικά πρόσωπα είναι τα Σωματεία, τα ιδρύματα, οι Επιτροπές εράνων και γενικά μη κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα. Οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί είναι μια λογιστική οντότητα, η οποία λειτουργεί προς όφελος της κοινωνίας και όχι προς όφελος ενός ιδιοκτήτη ή μιας ομάδας συνεταιρών ή μετόχων. Έτσι η έννοια του

³⁷Μάλαμας, Φ. (2016), σ. 23, « Φορολογία Νομικών Προσώπων Μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

καθαρού εισοδήματος δεν έχει νόημα για έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό. Επίσης, νομικά πρόσωπα τα οποία επιδιώκουν κερδοσκοπικούς σκοπούς και ρυθμίζονται από το εμπορικό δίκαιο είναι οι Α.Ε., οι Ε.Π.Ε, οι Ο.Ε., Ε.Ε., Ι.Κ.Ε, οι Συνεταιρισμοί, η Συμπλοιοκτησία, η Συμμετοχική ή Αφανής Εταιρεία.

Κυριότερες κατηγορίες Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου κατά το ελληνικό Αστικό Δίκαιο και Εμπορικό Δίκαιο είναι:

- Σωματεία (Σύλλογοι)
- Ιδρύματα
- Εταιρείες
- Συνεταιρισμοί

Επίσης μπορεί να χαρακτηριστούν ως νομικά πρόσωπα κερδοσκοπικού ή μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Ο χαρακτηρισμός μπορεί να περιλαμβάνεται στο καταστατικό όμως ελέγχεται από την αρμόδια ΔΟΥ. Τα νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα διαφέρουν μόνο στο γεγονός ότι δεν διανέμουν κέρδη, αλλά διαθέτουν τα οικονομικά πλεονάσματα για την εξυπηρέτηση του σκοπού τους

- 2) **Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου** , είναι αυτά που ασκούν δημόσιο σκοπό και ιδρύονται από το Κράτος για να εξυπηρετήσουν δημόσιο σκοπό. Δημοσίου Δικαίου νομικά πρόσωπα είναι το κράτος, οι Δήμοι, οι Κοινότητες, τα Πανεπιστήμια, τα Ιδρύματα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι Ναοί, οι Μονές, διάφορα επιστημονικά σωματεία. Τα νομικά πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου όπως ήδη αναφέρθηκε, έχουν σκοπό να επιτελέσουν ορισμένη κρατική λειτουργία, ιδρύονται με πράξη της Πολιτείας και λειτουργούν κάτω από κανόνες Δημοσίου Δικαίου.³⁸

2.6.2 Υποκείμενα του Φόρου Εισοδήματος Νομικών Προσώπων

Σύμφωνα με άρθρο 45 του Ν. 4172/2013 , υποκείμενα του φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων είναι :

- α) οι κεφαλαιουχικές εταιρείες που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή,

³⁸Κατσαντώνη, Α. (2019), «Το Ελληνικό Φορολογικό Σύστημα και η σύγκρισή του με συστήματα άλλων Ευρωπαϊκών Χωρών», Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Εφαρμοσμένης Πληροφορικής

- β) οι προσωπικές εταιρείες που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή,
- γ) τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή και στα οποία περιλαμβάνονται και τα κάθε είδους σωματεία και ιδρύματα, με εξαίρεση μόνο τα κάθε είδους έσοδα που πραγματοποιούνται κατά την επιδίωξη της εκπλήρωσης του σκοπού τους, τα οποία δεν αποτελούν αντικείμενο φόρου,
- δ) συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών,
- ε) κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς εφόσον ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα,
- στ) κοινοπραξίες,
- ζ) οι νομικές οντότητες που ορίζονται στο άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε. και δεν περιλαμβάνονται σε μια από τις προηγούμενες περιπτώσεις.

Στην περίπτωση των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων που τηρούν απλογραφικά βιβλία εφαρμόζονται αποκλειστικά οι διατάξεις του άρθρου 47 του Νόμου.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι στον φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων εντάσσονται που δεν είναι νομικά πρόσωπα, όπως είναι για παράδειγμα αλλοδαπές επιχειρήσεις που κατά το δίκαιο της χώρας τους δεν αποτελούν νομικά πρόσωπα. Σε αντίθεση με τον προϊσχύσαντα νόμο, πλέον στον φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων υπόκεινται και οι προσωπικές ημεδαπές εταιρίες με νομική προσωπικότητα. Αυτές είναι η Ομόρρυθμη Εταιρία και η Ετερόρρυθμη Εταιρία.

Επιπλέον, σε αντίθεση με τον προϊσχύσαντα ΚΦΕ, ο νέος δεν προβλέπει ειδικό τρόπο φορολόγησης των τραπεζικών και ασφαλιστικών ανώνυμων εταιριών.

2.6.3 Αντικείμενα του Φόρου Εισοδήματος Νομικών Προσώπων και Νομικών Οντοτήτων

Το άρθρο 44 του Ν. 4172/2013 ορίζει ότι φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων» είναι ο φόρος που επιβάλλεται ετησίως στα κέρδη που πραγματοποιούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες.

Σύμφωνα με την αρχή που θέτει το άρθρο 3 του ΚΦΕ τα νομικά πρόσωπα και οντότητες που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα, υπόκεινται σε φόρο για το φορολογητέο εισόδημα που προκύπτει στην ημεδαπή και την αλλοδαπή, δηλαδή το παγκόσμιο εισόδημα που αποκτάται το συγκεκριμένο έτος. Αντίθετα οι εταιρίες που

έχουν την έδρα τους στην αλλοδαπή υπόκεινται σε φόρο μόνο για το φορολογητέο εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα και αποκτάται κατά το συγκεκριμένο φορολογικό έτος.³⁹

Για τον προσδιορισμό του εισοδήματος, δηλαδή των κερδών των εταιριών κάνει λόγο το άρθρο 47 του ΚΦΕ. Η παράγραφος 1 του άρθρου παραπέμπει για τον υπολογισμό των κερδών στις σχετικές διατάξεις με τον προσδιορισμό των κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα της φορολογίας εισοδήματος των φυσικών προσώπων. Επομένως, συνάγεται το συμπέρασμα ότι ο προσδιορισμός των κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα είναι ο ίδιος τόσο για φυσικά όσο και για νομικά πρόσωπα.

Αναγκαίο είναι να επισημανθεί ότι τα νομικά πρόσωπα διαφοροποιούνται ανάλογα με το εάν τηρούν απλογραφικά βιβλία ή διπλογραφικά βιβλία. Νομικά πρόσωπα που τηρούν απλογραφικά βιβλία ανήκουν σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες και ο φορολογικός συντελεστής για αυτά το έτος 2019 ήταν 24% όπως φαίνεται αναλυτικά και στον Πίνακα Α8 στο Παράρτημα Α

- Προσωπικές εταιρείες (Ο.Ε., Ε.Ε.).
- Συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών.
- Κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς.
- Κοινοπραξίες προσωπικών εταιρειών.
- Λοιπές κοινοπραξίες (στις οποίες δεν συμμετέχουν μόνο προσωπικές εταιρείες).
- Λοιπές νομικές οντότητες που δεν συμπεριλαμβάνονται ανωτέρω.
- Μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα, σωματεία και ιδρύματα.

Αντίθετα, νομικά πρόσωπα που τηρούν διπλογραφικά βιβλία ανήκουν σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες και ο φορολογικός συντελεστής και για αυτά το έτος 2019 ήταν 24% (Βλ. Πίνακα Α9, Παράρτημα Α) :

- Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ι.Κ.Ε.
- Προσωπικές εταιρείες (Ο.Ε., Ε.Ε.).
- Κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς.
- Κοινοπραξίες προσωπικών εταιρειών.

³⁹Φιννοκαλιώτης, Κ. (2014), σ. 386, «Φορολογικό Δίκαιο», Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη

- Λοιπές κοινοπραξίες (στις οποίες δεν συμμετέχουν μόνο προσωπικές εταιρείες).
- Λοιπές νομικές οντότητες που δεν συμπεριλαμβάνονται ανωτέρω.

Κύρια Χαρακτηριστικά Εισοδήματος Νομικών Προσώπων

Ο παρακάτω συμπεριλαμβάνει τα κυριότερα χαρακτηριστικά της φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων και οντοτήτων στην Ελλάδα.

Παράμετρος	Περιγραφή
Ονομαστικός συντελεστής : Το άρθρο 58 του Ν.4172/13 τροποποιήθηκε με το άρθρο 23 Ν.4579/2018 και ισχύει από 3/12/2018	Νομικά πρόσωπα με διπλογραφικό λογιστικό σύστημα: 29% (ισχύει για τα εισοδήματα του φορολογικού έτους 2018. Για τα επόμενα έτη επέρχεται σταδιακή μείωση κατά 1% που φτάνει έως είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) για τα εισοδήματα του φορολογικού έτους 2022 και επομένων
Νομικά πρόσωπα με απλογραφικό λογιστικό σύστημα: όπως στα φυσικά πρόσωπα	Μη φορολογικοί κάτοικοι: καθαρό εισόδημα που αποκτήθηκε στην Ελλάδα.
Προκαταβολή φόρου	100% επί του φόρου της προηγούμενης χρήσης
Φορολογική βάση	Παγκόσμιο εισόδημα (υπόκειται σε προστασία από διπλή φορολόγηση)
Εκπιπόμενες δαπάνες	Οι δαπάνες που πραγματοποιούνται προς το συμφέρον της επιχείρησης, εκτός όσων ρητώς εξαιρούνται.
Αποσβέσεις	Πραγματοποιούνται από τον κύριο των παγίων ή από τον μισθωτή σε περίπτωση χρηματοδοτικής μίσθωσης. Δυνατότητα αναβολής της απόσβεσης των πάγιων στοιχείων κατά τα πρώτα φορολογικά έτη λειτουργίας νέων επιχειρήσεων. Σταθεροί συντελεστές απόσβεσης (από 4%-20%) ανάλογα με τη κατηγορία ενεργητικού. Ο εξοπλισμός επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας έχει συντελεστή απόσβεσης 40%.
Μεταφορά ζημιών	Μπορεί να γίνει διαδοχικά στα επόμενα 5 φορολογικά έτη μέσω συμψηφισμού με τυχόν κέρδη
Ρυθμίσεις αντιμετώπισης φοροαποφυγής	
Περιορισμός στις εκπιπόμενες δαπάνες για τόκους (άρθρο 49 του Ν.4172/13)	Ναι, μέχρι ποσού ίσου με 30% των κερδών προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων (EBITDA)
Κανόνες για ενδοομιλικές συναλλαγές (άρθρο 50 του Ν.4172/13)	Ναι, με τεκμηρίωση βάσει της αρχής των «ίσων αποστάσεων»

Ελεγχόμενες αλλοδαπές εταιρίες	Περιλαμβάνεται υπό προϋποθέσεις στο φορολογητέο εισόδημα ελληνικής εταιρίας το μη διανεμηθέν εισόδημα που έχει λάβει αλλοδαπή θυγατρική της από συναλλαγές με συνδεδεμένες εταιρίες (π.χ. έσοδα από μερίσματα, τόκους, δικαιώματα κ.λπ.).
Διανομή ενδοομιλικών μερισμάτων	Περιορίζονται οι απαλλαγές στις διανομές ενδοομιλικών μερισμάτων, σε περίπτωση κατάχρησης της φορολογικής νομοθεσίας

Πίνακας: Κύρια Χαρακτηριστικά Φορολογίας Εισοδήματος Νομικών Προσώπων Ελλάδας
Πηγή : Αγορή Κατσαντώνη, Διπλωματική Εργασία

2.7 Φόρος Προστιθέμενης Αξίας – Φ.Π.Α (Ν.2859/2000)

Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α), είναι έμμεσος φόρος που επιβλήθηκε από το "Παράγωγο Δίκαιο" του Κοινοτικού Δικαίου στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρόμοιος όμως φόρος υφίσταται και σε περίπου 30 κράτη εκτός Κοινότητας σε διάφορες ηπείρους.

3. Ιστορική Αναδρομή Φ.Π.Α

Η εισαγωγή του ΦΠΑ στο φορολογικό σύστημα της Ελλάδας και των λοιπών κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει χαρακτηριστεί ως η μεγαλύτερη φορολογική καινοτομία του 20^{ου} αιώνα. Ο ΦΠΑ εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στην Γαλλία το 1954, υιοθετήθηκε σε πολύ σύντομα από την πλειοψηφία των αναπτυγμένων ευρωπαϊκών χωρών.⁴⁰ Προκειμένου να υπάρξει μία ενιαία εναρμόνιση στην έμμεση φορολογία των κρατών-μελών της ΕΟΚ, το έτος 1957 διορίζεται από την Κομμισιόν (Ευρωπαϊκή Επιτροπή) μια ειδική επιτροπή φορολογικής εναρμόνισης με πρόεδρο τον καθηγητή Neumark. Η Επιτροπή Νιούμαρκ όπως καθιερώθηκε να λέγεται, εξετάζοντας τις μέχρι τότε πρακτικές ανά τον κόσμο, μετά από πολλές συζητήσεις πρότεινε την κατάργηση όλων των εφαρμοζομένων εσωτερικών (εθνικών) σωρευτικών φόρων κύκλου εργασιών και την αντικατάστασή τους με ένα μόνο φόρο, τον Φ.Π.Α., που εφάρμοζε επιτυχώς την εποχή εκείνη η Γαλλία σε κάθε στάδιο συναλλαγής πάνω στη προστιθέμενη αξία. Οι προτάσεις της Επιτροπής Νιούμαρκ τελικά έγιναν αποδεκτές και άρχισαν να υλοποιούνται στις 11 Απριλίου του 1967.

⁴⁰Φορτσάκης, Θ., Σαββαΐδου, Κ.(2013), σ. 305, «Φορολογικό Δίκαιο», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

Στις 10 Μαΐου 1977 εκδόθηκε η 6η οδηγία (77/388/ΕΟΚ) επεκτείνοντας τον Φ.Π.Α. μέχρι και το λιανικό εμπόριο. Ο ομοιόμορφος υπολογισμός του φόρου από όλα τα κράτη-μέλη καθώς και ο υπολογισμός ενός κοινού ποσοστού επί αυτού αποτελούν τα βασικότερα στοιχεία στη χρηματοδότηση του κοινοτικού προϋπολογισμού, και αυτός είναι ο λόγος που παρακολουθείται ιδιαίτερα η εφαρμογή του στα κράτη-μέλη.

Στην Ελλάδα ο Φ.Π.Α καθιερώθηκε την 1η Ιανουαρίου 1987 και ο συντελεστής του ήταν 6% για είδη λαϊκής κατανάλωσης, 18% για υπηρεσίες και 36% για είδη πολυτελείας. Για ένα μικρό χρονικό διάστημα η εφαρμογή του προκάλεσε αρρυθμία στην αγορά. Οι πρώτοι που πλήρωσαν τον φόρο, ήταν οι πελάτες των κέντρων διασκέδασης όπου γιόρτασαν το πρωτοχρονιάτικο ρεβεγιόν, με τον συντελεστή του 36%.⁴¹ Ο φόρος αυτός επιβλήθηκε στην Ελλάδα με τον Νόμο 1642/1986, στα πλαίσια της εναρμόνισης του κύκλου εργασιών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, με βάση την 6^η οδηγία για το Φ.Π.Α 77/388/ΕΟΚ. Ήδη οι σχετικές διατάξεις περιέχονται στον Ν. 2859/2000, με τον οποίο κυρώθηκε ο Κώδικας Φ.Π.Α (Κ.Φ.Π.Α). Σε ενωσιακό επίπεδο εφαρμοστέα είναι πλέον η οδηγία 2006/112/ΕΚ, όπως ισχύει σήμερα.⁴²

Βασικά Χαρακτηριστικά του ΦΠΑ

Ο ΦΠΑ είναι γενικός φόρος κατανάλωσης που επιβάλλεται επί της τιμής των αγαθών και υπηρεσιών σε όλα τα στάδια των συναλλαγών, από την παραγωγή ως τη διάθεση του αγαθού ή της υπηρεσίας και επιρρίπτεται από τον κατά νόμο υπόχρεο σε βάρος του αντισυμβαλλομένου.

Κύριο χαρακτηριστικό του ΦΠΑ είναι ότι δεν είναι σωρευτικός φόρος, δηλαδή δεν ενσωματώνει στην βάση επιβολής του το ΦΠΑ που έχει ήδη καταβληθεί. Ένα ακόμα βασικό χαρακτηριστικό του είναι η οικονομική ουδετερότητά του. Αυτό σημαίνει ότι παρόμοια αγαθά υπόκεινται στην ίδια φορολογική επιβάρυνση, οποιαδήποτε και αν είναι η έκταση του δικτύου παραγωγής και διανομής τους και ότι το ποσό της φορολογικής επιβάρυνσης σε κάθε παραγωγική φάση είναι επακριβώς γνωστό.⁴³

⁴¹ https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CF%8C%CF%81%CE%BF%CF%82_%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%B8%CE%AD%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B7%CF%82_%CE%B1%CE%BE%CE%AF%CE%B1%CF%82

⁴² Φινοκαλιώτης, Κ. (2014), σ. 517, «Φορολογικό Δίκαιο», Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη

⁴³ Φορτσάκης, Θ., Σαββαΐδου, Κ. (2013), σ. 309, «Φορολογικό Δίκαιο», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

2.7.1 Υποκείμενοι στο φόρο

Το άρθρο 3 του Ν. 2859/2000 καθορίζει ποιοί υπόκεινται στον Φ.Π.Α. Αναλυτικότερα, υποκείμενα του φόρου είναι :

- 1) κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ημεδαπό ή αλλοδαπό ή ένωση προσώπων, εφόσον ασκεί κατά τρόπο ανεξάρτητο οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από τον τόπο εγκατάστασης, τον επιδιωκόμενο σκοπό ή το αποτέλεσμα της δραστηριότητας αυτής
- 2) κάθε πρόσωπο, το οποίο πραγματοποιεί περιστασιακά παράδοση ενός καινούργιου μεταφορικού μέσου, το οποίο αποστέλλεται ή μεταφέρεται προς άλλο Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- 3) το Ελληνικό Δημόσιο, οι Δήμοι, οι Κοινότητες, και τα λοιπά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου κατά το μέτρο που η μη υπαγωγή στο φόρο των δραστηριοτήτων τους οδηγεί σε στρέβλωση των όρων του ανταγωνισμού, ή εφόσον ασκούν τις παρακάτω δραστηριότητες:

- τηλεπικοινωνίες
- διανομή αερίου, ηλεκτρισμού, θερμικής ενέργειας
- μεταφορά αγαθών
- παροχή λιμενικών και αερολιμενικών υπηρεσιών
- μεταφορά προσώπων
- παράδοση καινούργιων αγαθών που κατασκευάστηκαν για πώληση
- εργασίες γεωργικών μεσολαβητικών οργανισμών για αγροτικά προϊόντα, οι οποίες πραγματοποιούνται σύμφωνα με τους κανονισμούς που καθορίζουν την κοινή οργάνωση της αγοράς των προϊόντων αυτών
- εκμετάλλευση πανηγυριών(τοπικών εορτών) και εκθέσεων εμπορικού χαρακτήρα
- εναποθήκευση
- δραστηριότητες εμπορικών διαφημιστικών γραφείων
- δραστηριότητες πρακτορείων ταξιδιών
- εργασίες λεσχών και κυλικείων επιχειρήσεων, πρατηρίων και παρόμοιων καταστημάτων

δραστηριότητες οργανισμών ραδιοφώνου και τηλεόρασης εμπορικού χαρακτήρα.⁴⁴

Ωστόσο, αναγκαίο είναι να επισημανθεί ότι **α)** άτομα που δεν ασκούν οικονομική δραστηριότητα κατά τρόπο ανεξάρτητο, όπως είναι οι μισθωτοί και άλλα φυσικά πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμβαση εργασίας με τον εργοδότη τους και είναι εξαρτημένοι από αυτόν, αλλά **β)** και το δημόσιο, δήμοι και κοινότητες όταν εκτελούν πράξεις παράδοσης αγαθών και παροχής υπηρεσιών, δηλαδή πράξεις δημόσιας εξουσίας δεν θεωρούνται υποκείμενα του φόρου.

2.7.2 Αντικείμενο του Φ.Π.Α

Το άρθρο 2 του Κ.Φ.Π.Α ορίζει το αντικείμενο του φόρου, το οποίο είναι , α) η παράδοση αγαθών και η παροχή υπηρεσιών, εφόσον πραγματοποιείται από επαχθή αιτία στο εσωτερικό της χώρας από υποκείμενο στο φόρο που ενεργεί με αυτή την ιδιότητα. Επαχθής αιτία υπάρχει έννομη σχέση μεταξύ αυτού που παρέχει το αγαθό ή της υπηρεσία και αυτού που το λαμβάνει κατά την οποία ανταλλάσσονται αμοιβαίες παροχές, δηλαδή ο παροχή του αντικειμένου από τον παρέχων στον λήπτη και η αμοιβή που λαμβάνει ο παρέχων από τον λήπτη για το αγαθό ή την υπηρεσία που του παρείχε, β) η εισαγωγή αγαθών στο εσωτερικό της χώρας, γ) η ενδοκοινοτική απόκτηση αγαθών που πραγματοποιείται από επαχθή αιτία στο εσωτερικό της χώρας από υποκείμενο στο φόρο , ο οποίος ενεργεί με αυτή την ιδιότητα, ή από μη υποκείμενο στο φόρο νομικό πρόσωπο, όταν ο πωλητής είναι υποκείμενος στο φόρο, εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος και ενεργεί με αυτή την ιδιότητα και δεν απαλλάσσεται από το φόρο λόγω ύψους πραγματοποιηθέντος ετήσιου κύκλου εργασιών, σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας του, ούτε υπάγεται στις διατάξεις των παραγράφων 2,3 και 5 του άρθρου 13 του Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας. Οι διατάξεις αυτές αναφέρουν πως σε περίπτωση παράδοσης αγαθών μετά από εγκατάσταση ή συναρμολόγηση, με ή χωρίς δοκιμή λειτουργίας, ως τόπος παράδοσης θεωρείται ο τόπος όπου γίνεται η εγκατάσταση ή η συναρμολόγηση. Επιπλέον, η παράδοση αγαθών θεωρείται πως πραγματοποιείται στο εσωτερικό της χώρας, εφόσον πρόκειται για αγαθά, τα οποία αποστέλλονται ή μεταφέρονται από τον προμηθευτή ή από άλλον που ενεργεί για λογαριασμό του από άλλο κράτος-μέλος στο εσωτερικό της χώρας και πληρούνται σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

⁴⁴https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CF%8C%CF%81%CE%BF%CF%82_%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%B8%CE%AD%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B7%CF%82_%CE%B1%CE%BE%CE%AF%CE%B1%CF%82

1) η παράδοση των αγαθών⁴⁵ γίνεται προς υποκείμενο στο φόρο ή προς νομικό πρόσωπο μη υποκείμενο στο φόρο, που καλύπτονται από την παρέκκλιση της παραγράφου 2 του άρθρου 11 ή προς οποιοδήποτε άλλο μη υποκείμενο στο φόρο πρόσωπο και 2) δεν πρόκειται για καινούργια μεταφορικά μέσα, ούτε για αγαθά που παραδίδονται μετά από εγκατάσταση ή συναρμολόγηση, με ή χωρίς δοκιμή λειτουργίας, από τον προμηθευτή ή για λογαριασμό του.

2.7.3 Συντελεστές Φ.Π.Α

Μέχρι τον Ν. 2093/92, οι συντελεστές του Φ.Π.Α ήταν τρεις, ενώ από την έναρξη ισχύος του μειώθηκαν σε δύο : τον κανονικό 18% και τον μειωμένο 8%, που επιβάλλεται κυρίως σε είδη πρώτης ανάγκης, σεβόμενος την Οδηγία 92/72/ΕΚ που προέβλεπε ότι ο κανονικός συντελεστής δεν μπορούσε να είναι κάτω από 15% ενώ ο μειωμένος δεν θα είναι κατώτερος του 5%.

Από 1/6/2016 ο κανονικός συντελεστής ορίζεται σε 24% επί της φορολογητέας αξίας, ο μειωμένος συντελεστής σε 13% επί της φορολογητέας αξίας και ο υπερμειωμένος σε 6% επί της φορολογητέας αξίας⁴⁶

Το έτος 2020, η Ελλάδα παρουσίασε υστέρηση ύψους 7,9 δισ. Ευρώ στα φορολογικά της έσοδα εν συγκρίσει με το 2019 , σύμφωνα με τη 2η ανακοίνωση των στοιχείων για την Εκτέλεση Κρατικού Προϋπολογισμού Δεκεμβρίου 2020, γεγονός που οφείλεται στη μείωση της οικονομικής δραστηριότητας λόγω της υγειονομικής κρίσης εξαιτίας του ιού Covid-19 που έπληξε την χώρα. Ωστόσο, κατά το χρονικό διάστημα Ιανουαρίου – Δεκεμβρίου 2020, παρατηρήθηκε αύξηση εσόδων α) από τον ΦΠΑ καπνικών προϊόντων κατά 14 εκατ. ευρώ ή 2,3%, β) ΦΠΑ λοιπών προϊόντων και υπηρεσιών κατά 610 εκατ. ευρώ ή 4,9%, και μείωση από τον ΦΠΑ στα πετρελαιοειδή και στα παράγωγα αυτών κατά 121 εκατ. ευρώ ή 7,8%.⁴⁷

⁴⁵Ως παράδοση αγαθού σύμφωνα με το άρθρο 5 του Κ.Φ.Π.Α θεωρείται η μεταβίβαση της εξουσίας να διαθέτει κάποιος ενσώματο αγαθό ως κύριος. (Βλ. σχ. Φινοκαλιώτης, Κ, 2020, σελ. 473, « Φορολογικό Δίκαιο)

⁴⁶Φινοκαλιώτης, Κ, 2020, σελ. 504, «Φορολογικό Δίκαιο», Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα - Θεσσαλονίκη

⁴⁷<https://www.insider.gr/eidiseis/oikonomia/154586/proypologismos-2020-anthektikotita-sta-esoda-apo-fpa-kai-foreys>

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

3. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Τόσο η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα όσο και η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, λαμβάνοντας υπόψη τη σταθερή προσκόλληση των κρατών μελών στην έννοια της φορολογικής κυριαρχίας, δεν περιλαμβάνουν τη φορολογία μεταξύ των κύριων σκοπών της δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι διαφορές μεταξύ των φορολογικών νομοθεσιών των κρατών μελών αποτελούν ένα σημαντικό εμπόδιο για την πραγματοποίηση των σκοπών των Ευρωπαϊκών Συνθηκών. Επιπλέον, η διατήρηση ουσιωδών διαφορών μεταξύ των φορολογικών συστημάτων των κρατών μελών συνιστά σημαντική πηγή οικονομικών στρεβλώσεων και αντιτίθεται στην άσκηση ενιαίας οικονομικής πολιτικής εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ανάγκη υπέρβασης αυτών των εμποδίων οδήγησε στην εισαγωγή του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος.

Αναφορικά με τη νομική βάση για την φορολογική εναρμόνιση, δηλαδή την διαδικασία σχεδιασμού του τρόπου προσέγγισης των φορολογικών συστημάτων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό την επίτευξη των στόχων της Ε.Ε, η Συνθήκη Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπει ρητώς στα άρθρα 110 έως 113 την εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών στον τομέα των έμμεσων φόρων. Ειδικότερα προβλέπεται η εναρμόνιση των νομοθεσιών αναφορικά με τους φόρους κύκλου εργασιών, τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης, καθώς και άλλες μορφές έμμεσων φόρων στο βαθμό που αυτό είναι απαραίτητο για την διασφάλιση της εγκαθίδρυσης και λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς και της αποφυγής της νόθευσης του ανταγωνισμού. Η εναρμόνιση αυτή των έμμεσων φόρων θεωρήθηκε αναγκαία λόγω της άμεσης επίδρασής τους στις τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών και επομένως στο ενδοκοινοτικό εμπόριο και άρα συνιστά προαπαιτούμενο για την δημιουργία της εσωτερικής αγοράς. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η εναρμόνιση του ΦΠΑ, των ειδικών φόρων κατανάλωσης, καθώς και του φόρου στην συγκέντρωση κεφαλαίων.

Η φορολογική εναρμόνιση στον τομέα των έμμεσων φόρων έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα μέσω της έκδοσης οδηγιών.

Σε αντίθεση με τον τομέα της έμμεσης φορολογίας, δεν υπάρχει ρητή πρόβλεψη στην ΣΛΕΕ για την εναρμόνιση των νομοθεσιών στον τομέα των άμεσων φόρων. Εμπόδιο

στην εναρμόνιση των άμεσων φόρων αποτελούν οι αρχές της φορολογικής κυριαρχίας των κρατών και της επικουρικότητας, καθώς και η συνυφασμένη με την πρώτη αρχή απαίτηση για την ομόφωνη έγκριση των σχετικών αποφάσεων στο Συμβούλιο.

Δεδομένου, λοιπόν, ότι η άμεση φορολογία δεν υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα της ΕΕ, τα κράτη μέλη διατηρούν καταρχήν την αρμοδιότητά τους για την επιλογή του φορολογικού συστήματος που επιθυμούν για την επιδίωξη των στόχων οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Ωστόσο, με βάση το άρθρο 115 της ΣΛΕΕ (πρώην 94 ΣυνθΕΚ) είναι δυνατή η προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών των κρατών μελών της ΕΕ και στον τομέα της άμεσης φορολογίας. Ωστόσο, σε αντίθεση με τον κανόνα της έκδοσης από το Συμβούλιο με την προβλεπόμενη ειδική πλειοψηφία, κατ' εξαίρεση στις φορολογικές ρυθμίσεις απαιτείται ομοφωνία.

Περαιτέρω, εναρμόνιση στον τομέα της άμεσης φορολογίας επιτεύχθηκε μέσω της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο προσέδωσε φορολογική διάσταση στις λεγόμενες «θεμελιώδεις κοινοτικές ελευθερίες», δηλαδή την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων. Όπως τονίζει το Δικαστήριο, μολονότι η άμεση φορολογία εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, τα εν λόγω κράτη πρέπει πάντως να ασκούν την αρμοδιότητα αυτή τηρώντας το ενωσιακό δίκαιο, υπό την έννοια ότι δεν πρέπει να θέτουν φορολογικούς περιορισμούς στην άσκηση των θεμελιωδών κοινοτικών ελευθεριών.⁴⁸

Οι Ευρωπαϊκές Συνθήκες ρυθμίζουν κατά τρόπο καθοριστικό το νομοθετικό καθεστώς των έμμεσων φόρων. Τα άρθρα 90-93 ΣυνθΕΚ σε συνδυασμό με τις διατάξεις 25-27 ΣυνθΕΚ για την τελωνειακή ένωση, αποβλέπουν αφενός στην εξάλειψη των φορολογικών διακρίσεων που εμποδίζουν την ελεύθερη ενδοκοινοτική κυκλοφορία των εμπορευμάτων, αφετέρου στη φορολογική εναρμόνιση ώστε να μην στρεβλώνεται ο κοινοτικός ανταγωνισμός από τις διαφορές των φορολογικών συστημάτων.⁴⁹

Η φορολογική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) έχει δύο συνιστώσες: την άμεση φορολογία, που εξακολουθεί να υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα των

⁴⁸<https://www.linkedin.com/pulse/%CE%B7%CE%B5%CE%BD%CE%B1%CF%81%CE%BC%CF%8C%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%B7%CF%84%CF%89%CE%BD%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD%CF%83%CF%85%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%AC%CF%84%CF%89%CE%BD%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%8E%CE%BD%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CF%8E%CE%BD%CF%84%CE%B7%CF%82-savvaidou>

⁴⁹Φορτσάκης, Θ., Σαββαΐδου, Κ.(2013), σ. 410, «Φορολογικό Δίκαιο», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

κρατών μελών, και την έμμεση φορολογία, που άπτεται της ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στην ενιαία αγορά.

Όσον αφορά την άμεση φορολογία, η ΕΕ έχει καθιερώσει, ωστόσο, ορισμένα εναρμονισμένα πρότυπα για τη φορολογία νομικών και φυσικών προσώπων και οι χώρες μέλη έχουν θεσπίσει κοινά μέτρα για να αποτρέπουν την φοροαποφυγή και τη διπλή φορολογία.

Όσον αφορά την έμμεση φορολογία, η ΕΕ συντονίζει και εναρμονίζει νομοθεσίες για τον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) και τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης. Μερικά ώστε να μη νοθεύεται ο ανταγωνισμός στην εσωτερική αγορά από τις διαφορές των φορολογικών συντελεστών και των συστημάτων φορολογίας στο επίπεδο της έμμεσης φορολογίας, παρέχοντας στις επιχειρήσεις μιας χώρας αθέμιτο πλεονέκτημα έναντι άλλων χωρών.⁵⁰

3.1 Το φορολογικό σύστημα της Γαλλίας

Η Γαλλία είναι χώρα της Δυτικής Ευρώπης αλλά περιλαμβάνει και εδάφη που βρίσκονται σε άλλες ηπείρους. Είναι ιδρυτικό μέλος της Ε.Ε. και μέλος του G8 και G20, μέλος του ΟΟΣΑ (Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) και του ΠΟΕ (Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου). Η Γαλλία ανέκαθεν διαδραμάτιζε σημαντικό ρόλο τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και παγκόσμιο επίπεδο. Ως η μεγαλύτερη χώρα της Δυτικής Ευρώπης, είναι μια χώρα με εξέχουσα ιστορία και πολιτισμό.

Σήμερα, η γαλλική επιχειρηματική αγορά μπορεί να υπερηφανεύεται για την ύπαρξη στην χώρα μιας ποικιλίας διεθνών επενδυτών, ενώ παράλληλα αποτελεί σημαντικό προμηθευτή ανά τον κόσμο γεωργικών και βιομηχανικών προϊόντων. Η χώρα παρουσιάζει ικανοποιητικούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα δε με την ετήσια έρευνα EaseDoingBusiness της Παγκόσμιας Τράπεζας, κατατάσσεται στην 31η θέση ανάμεσα σε 190 χώρες από όλο τον κόσμο.

Με τουλάχιστον 75 εκατομμύρια ξένους τουρίστες το χρόνο, η Γαλλία είναι η χώρα με την μεγαλύτερη επισκεψιμότητα στον κόσμο και διατηρεί το τρίτο μεγαλύτερο εισόδημα στον κόσμο από τον τουρισμό. Η Γαλλία φαίνεται να έχει, μέχρι τώρα, ξεπεράσει την παγκόσμια οικονομική κρίση καλύτερα από ό, τι οι περισσότερες άλλες

⁵⁰https://eurlex.europa.eu/summary/chapter/taxation.html?locale=el&root_default=SUM_1_CODED%3D21

μεγάλες οικονομίες της ΕΕ, λόγω της ανθεκτικότητας των καταναλωτών, της ελαστικότητας των κρατικών δαπανών, όπως και της χαμηλότερης έκθεσης στην κάμψη της παγκόσμιας ζήτησης.⁵¹

Το 2018 η Γαλλία βρισκόταν ανάμεσα στις τέσσερις ευρωπαϊκές χώρες με φορολογικά έσοδα ΑΕΠ άνω του 43%, αγγίζοντας το 46,1 % (Βλ. Πίνακα Β1, Παράρτημα Β)

Το 2020, η Γαλλία αποτελεί την 6η οικονομική δύναμη στον κόσμο, σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα και το ΔΝΤ, και τη 2η μεγαλύτερη οικονομία στην Ευρώπη μετά την Γερμανία και πριν το Ηνωμένο Βασίλειο. Διεθνώς, η οικονομία της βρίσκεται πίσω από τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Κίνα, την Ιαπωνία, τη Γερμανία και την Ινδία και πριν το Ηνωμένο Βασίλειο. Η γαλλική οικονομία συνιστά μια ανοιχτή και ώριμη οικονομία της αγοράς. Κατά το 2019, η οικονομική δραστηριότητα στη Γαλλία επιβραδύνθηκε: το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ), σε σταθερές τιμές, αυξήθηκε κατά +1,5%, από + 1,7% το 2018 και +2,3% το 2017.

Το 2019, η γαλλική οικονομία εμφάνισε σχετική σταθεροποίηση μετά τη σημαντική ανάπτυξη που είχε καταγράψει το 2017. Κατά τη διάρκεια του έτους η πορεία του ΑΕΠ επιβραδύνθηκε, σημειώνοντας ωστόσο καλύτερη επίδοση από τον κοινοτικό μέσο όρο. (Βλ. Πίνακα Β2, Παράρτημα Β)⁵²

3.1.1 Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

Οι μόνιμοι κάτοικοι της Γαλλίας φορολογούνται για το παγκόσμιο εισόδημά τους, κάποια στοιχεία του οποίου είναι δυνατόν να εξαιρούνται της φορολογίας στην Γαλλία βάσει των Σ.Α.Δ.Φ., ενώ οι αλλοδαποί υπήκοοι στη Γαλλία φορολογούνται μόνο στα εισοδήματά τους που προέρχονται από γαλλική πηγή. Οι μόνιμοι κάτοικοι υπόκεινται σε προοδευτικούς φορολογικούς συντελεστές που κυμαίνονται από 0 έως 45% για τα εισοδήματα του έτους 2018 (Βλ. Πίνακα Β3, Παράρτημα Β) . Ωστόσο, ορισμένες προσαρμογές στο εισόδημα δύνανται να εξασφαλίσουν έναν λιγότερο επιβαρυντικό φορολογικό συντελεστή. Οι φόροι επί των οικογενειών μετριάζονται από το σύστημα «του οικογενειακού λόγου», το οποίο επιτρέπει σε ένα νοικοκυριό να διαιρέσει το

⁵¹<https://www.taxexperts.gr/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%AE%CF%82-%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%BF%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82/%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%8E%CF%80%CE%B7/%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%AF%CE%B1>

⁵²https://agora.mfa.gr/infofiles/Annual_Report_2019%20fr.pdf

εισόδημά του αντανακλώντας κάθε φορά τον συγκεκριμένο αριθμό των εξαρτημένων μελών της οικογένειας πριν από τους προοδευτικούς συντελεστές.

Ένας επιπλέον φόρος επιβάλλεται σε φυσικά πρόσωπα των οποίων το εισόδημα τους υπερβαίνει τις 250.000 ευρώ. Οι συντελεστές του εν λόγω φόρου ανέρχονται σε 3% στο υπερβάλλον των 250.000 Ευρώ και έως 500,000 Ευρώ, και σε 4% για εισοδήματα άνω των 500.000 Ευρώ. Δεν έχει σημασία αν το φυσικό πρόσωπο βρίσκεται στη Γαλλία ή όχι. Ωστόσο, διάφορα περιουσιακά στοιχεία απαλλάσσονται από τη φορολογία, και ειδικότερα αυτά των επαγγελματιών ακινήτων, έργων τέχνης και των δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας. Οι μη κάτοικοι επηρεάζονται επίσης από το φόρο περιουσίας, αλλά μόνο για τα ακίνητα που βρίσκονται στη Γαλλία.⁵³

Τα εισοδήματα που υπόκεινται σε φόρο διακρίνονται σε οκτώ κατηγορίες: α) εισοδήματα από μισθούς, συντάξεις και ενοίκια, β) εισοδήματα από επενδυτικές ή χρηματιστηριακές κινήσεις, γ) διάφορα κέρδη (π.χ. από πώληση ακινήτου), δ) βιομηχανικά και εμπορικά έσοδα, ε) μη εμπορικά έσοδα από ελεύθερα επαγγέλματα και όσα εξομοιώνονται με αυτά, στ) έσοδα από αγροτικές δραστηριότητες, ζ) εισοδήματα περιουσίας, η) εισοδήματα συμμετεχόντων σε διοίκηση των Ε.Π.Ε. (S.A.R.L.)

Από την 1η Ιανουαρίου 2019 εφαρμόζεται το μέτρο της παρακράτησης του φόρου στην πηγή. Σύμφωνα με το μέτρο, ο φόρος εισοδήματος παρακρατείται απευθείας από τους μισθούς, τις συντάξεις, τα επιδόματα ασθενείας και ανεργίας, όπως και από τα επιδόματα μητρότητας τα οποία είναι υποκείμενα σε φορολόγηση. Συγκεκριμένα, οι φορολογούμενοι λαμβάνουν πλέον με την μισθοδοσία τους τον καθαρό μισθό, μετά φόρων, που τους αναλογεί. Ο φόρος στην πηγή του εισοδήματος υπολογίζεται σύμφωνα με τα εισοδήματα του τρέχοντος έτους, χωρίς να λαμβάνει υπόψη του τα εισοδήματα παλαιότερων ετών όπως συμβαίνει στο τρέχον φορολογικό σύστημα. Ο φορολογικός συντελεστής είναι ευμετάβλητος κατά την διάρκεια του έτους ανάλογα με την οικονομική κατάσταση των φορολογουμένων. Τέλος, υποχρεωτικά πρέπει να

⁵³<https://www.taxexperts.gr/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%AE%CF%82-%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82%CE%BF%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82/%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%8E%CF%80%CE%B7/%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%AF%CE%B1>

αναφέρεται εντός 2 μηνών οποιαδήποτε αλλαγή προσωπικής κατάστασης (γάμος, θάνατος, διαζύγιο κ.α.).⁵⁴

3.1.2 Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων

Περίπου το ένα τρίτο των γαλλικών εταιρειών υπόκεινται σε φόρο επιχειρήσεων (impôtsurlessociétés – **IS**). Ορισμένες επιχειρήσεις δεν υπόκεινται στον IS (κυρίως ατομικές επιχειρήσεις ή αστικές επαγγελματικές εταιρείες), αλλά αντίθετα υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος (Impôtsurlevenu – **IR**).

Στη Γαλλία υπάρχουν τα εξής καθεστάτα φορολόγησης, στα οποία υπόκεινται οι επιχειρήσεις:

1. Καθεστώς των Μικρο-επιχειρήσεων (Régimedelamicro-entreprise)
2. Πραγματικό Καθεστώς (Régimeréel), που περιλαμβάνει το Απλοποιημένο Πραγματικό Καθεστώς (Régimeréelsimplifié) και το Κανονικό Πραγματικό Καθεστώς (Régimeréelnormal)
3. Καθεστώς Ελεγχόμενης Δήλωσης (Régimedeladéclarationcontrôlée).⁵⁵

Φόρος επιχειρήσεων (IS)

Ο φόρος επιχειρήσεων IS είναι ένας ετήσιος φόρος επί των κερδών που πραγματοποιούνται στη Γαλλία από εταιρείες και άλλους οργανισμούς. Ο φορολογικός συντελεστής ανέρχεται σε 33,33%, ωστόσο σταδιακά μειώνεται προκειμένου να διαμορφωθεί σε 25% έως το 2022.

Το 2018, ο φορολογικός συντελεστής ανερχόταν σε 28% για τις εταιρείες με κέρδη από 38.121€ έως 500.000€. Συνολικά προβλέπονται οι εξής περιπτώσεις εφαρμογής μειωμένου ποσοστού 20 φορολογίας:

⁵⁴ http://www2.mfa.gr/inf/files/%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82%20%CE%95%CF%80%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%B5%CE%AF%CE%BD%20%CE%93%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%AF%CE%B1%202018_final%202%20fr.pdf

⁵⁵ http://www2.mfa.gr/inf/files/%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82%20%CE%95%CF%80%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%B5%CE%AF%CE%BD%20%CE%93%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%AF%CE%B1%202018_final%202%20fr.pdf

- 15% για επιχειρήσεις που πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις:
 - για Μικρο-μεσαίες επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών έως 7.630.000 € χωρίς ΦΠΑ και κέρδη έως 38.120 €.
 - για προϊόντα βιομηχανικής ιδιοκτησίας (δικαιώματα εκχώρησης, παραχώρησης, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, εφευρέσεις με δυνατότητα κατοχύρωσης με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, βελτιώσεις κ.λπ.)
- 28% για επιχειρήσεις με κέρδη από 38.121€ έως 500.000€.
- 0% για υπεραξίες από παραχώρηση τίτλων συμμετοχής. Εξαιρούνται του συντελεστή 0% οι υπεραξίες από μακροπρόθεσμα κέρδη διάθεσης εταιρικών τίτλων ακινήτων, καθώς και τίτλων αποκτημένων σε μη συνεργαζόμενα κράτη ή εδάφη. Το κέρδος του ποσοστού 0% επανεντάσσεται στο μερίδιο δαπανών και εξόδων (στο φορολογητέο εισόδημα με κανονικό συντελεστή του φόρου των εταιρειών) ίσο με το 12% του ακαθάριστου ποσού των κεφαλαιακών κερδών. (Βλ. Πίνακας Β4 και Β5, Παράρτημα Β)

Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο φόρος επί των εταιρικών κερδών προσαυξάνεται ως εξής: α) **κοινωνική εισφορά** 3,3% του εταιρικού φόρου που οφείλεται για εταιρείες με κύκλο εργασιών τουλάχιστον € 7,63 εκατ., των οποίων ο φόρος υπερβαίνει τα 763.000€ και **έκτακτη εισφορά** 15% για εταιρείες με κύκλο εργασιών άνω του 1 δισ. ευρώ και πρόσθετη συνεισφορά 15% για εταιρείες με κύκλο εργασιών άνω των 3 δισ. ευρώ

Μίκρο-επιχειρήσεις

Το καθεστώς των μικρό-επιχειρήσεων (micro-entreprises) στη Γαλλία αφορά τις Ατομικές Επιχειρήσεις (EI) καθώς και τις Μονοπρόσωπες ΕΠΕ (EURL). Σημαντικές είναι οι διευκολύνσεις που παρέχονται προς τις μικρό-επιχειρήσεις, για τις οποίες προβλέπεται ένα απλοποιημένο καθεστώς φορολόγησης.

Από το 2018 στο εν λόγω φορολογικό καθεστώς υπόκεινται οι επιχειρήσεις που ο ετήσιος κύκλος εργασιών τους δεν υπερβαίνει: α) τις 170.000 € για εμπορική δραστηριότητα ή για παροχή στέγασης (ξενοδοχεία), β) τις 70.000 € για παροχή υπηρεσιών και ελεύθερους επαγγελματίες (για μη εμπορικά κέρδη Bénéfices non commerciaux BNC και εμπορικά και βιομηχανικά κέρδη- Bénéfices industriels et commerciaux BIC) .

Οι υπαγόμενες σε αυτό το καθεστώς επιχειρήσεις δεν καταβάλλουν φόρο επιχειρήσεων, αλλά φόρο εισοδήματος (IR). Επιπλέον, οι μικρό-επιχειρήσεις

απαλλάσσονται από τον ΦΠΑ για έναν ετήσιο κύκλο εργασιών χαμηλότερο των 82.800 € για πώληση αγαθών ή 33.100 € για παροχή υπηρεσιών, και ταυτόχρονα επωφελούνται από σχετικά μειωμένες απαιτήσεις λογιστικής και υποβολής εκθέσεων, καθώς και από ένα απλουστευμένο σύστημα κοινωνικών εισφορών). Σημειώνεται ότι μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2017, για να υπάγονται στο απλοποιημένο φορολογικό καθεστώς, οι μικρο-επιχειρηματίες έπρεπε να επιτύχουν ετήσιο κύκλο εργασιών χαμηλότερο των 82.800 € για πώληση αγαθών ή 33.100 € για παροχή υπηρεσιών. Ωστόσο, από το 2018 τα όρια διευρύνθηκαν σημαντικά (υπερδιπλασιασμός) προκειμένου να επιτρέψουν σε έναν μεγαλύτερο αριθμό αυτοαπασχολούμενων να έχουν πρόσβαση σε αυτό το απλοποιημένο σύστημα μικροεπιχειρήσεων.

Αυτοαπασχολούμενοι

Όσον αφορά τους αυτοαπασχολούμενους, από την 1η Ιανουαρίου 2018, καταργήθηκε το ειδικό καθεστώς ασφάλισης RSI. Η κοινωνική προστασία των αυτοαπασχολούμενων ανατίθεται σταδιακά στο γενικό καθεστώς, για να παρέχεται στους αυτοαπασχολούμενους η ίδια ποιότητα προστασίας με τους μισθωτούς, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την ιδιαιτερότητά τους. Ταυτόχρονα, προκειμένου οι αυτοαπασχολούμενοι να επωφεληθούν από μία αύξηση της αγοραστικής δύναμής τους στην ίδια βάση με τους μισθωτούς, οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισής τους μειώθηκαν κατά 2,15%. Αυτό αντιστοιχεί στην κατάργηση της οικογενειακής εισφοράς για τη συντριπτική πλειοψηφία των αυτοαπασχολούμενων και την αύξηση της απαλλαγής από τις εισφορές ασφάλισης ασθενείας και μητρότητας. Το 75% των επιχειρηματιών και των ελεύθερων επαγγελματιών (με καθαρό ετήσιο εισόδημα κάτω των 43.000 ευρώ) επωφελείται από τη μείωση των εισφορών ίση με εκείνη των μισθωτών.⁵⁶

⁵⁶ http://www2.mfa.gr/inf/files/%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82%20%CE%95%CF%80%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%B5%CE%AF%CE%BD%20%CE%93%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%AF%CE%B1%202018_final%202%20fr.pdf

3.1.3 Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

Στη Γαλλία ο γενικός συντελεστής του φόρου προστιθέμενης αξίας (TVA-Taxe sur la Valeur Ajoutée) είναι **20%**. Στον συντελεστή αυτό υπόκειται η πλειοψηφία των αγαθών και υπηρεσιών (αφορά όλα τα αγαθά και τις υπηρεσίες, για τα οποία δεν προβλέπεται κάποια ειδική κατηγορία ΦΠΑ).

3.2 Φορολογικό Σύστημα Δανίας

Το Βασίλειο της Δανίας είναι μια συνταγματική μοναρχία με πληθυσμό περίπου 5,3 εκατομμύρια κατοίκους ενώ έχει μια πολύ ανοικτή οικονομία. Λόγω των περιορισμένων φυσικών πόρων, η χώρα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το εξωτερικό εμπόριο. Η δανέζικη κορόνα είναι το νόμισμα (DKK) της Δανίας και της αυτόνομης περιοχής της Γροιλανδίας. Η δανέζικη ονομασία είναι «krope», ο πληθυντικός του είναι «kroner»

Η Δανία έχει μερικούς από τους υψηλότερους φόρους στον κόσμο, τόσο για τους ανύπαντρους όσο και για τους παντρεμένους φορολογούμενους. Ο προοδευτικός φόρος εισοδήματος της Δανίας ξεπερνά το 55,8% και ο μέσος όρος του φτάνει το 45%. Οι Δανοί πληρώνουν φόρο εισφοράς 8% στη δανική αγορά εργασίας, φόρο υγείας 5%, 22,5% έως 27,8% δημοτικούς φόρους, φόρους κοινωνικής ασφάλισης ετησίως και φόρους κεφαλαίου κέρδους 27% ή 42%. Υπάρχει παρακράτηση φόρου 27% στα μερίσματα και 25% στα δικαιώματα.

Τα εισοδήματα από την απασχόληση, τα επιδόματα, οι περιθωριακές παροχές, το εισόδημα των επιχειρήσεων, οι αμοιβές, οι συντάξεις, οι ετήσιες καταθέσεις, οι παροχές κοινωνικής ασφάλισης, τα μερίσματα, οι τόκοι, τα κεφαλαιουχικά κέρδη και τα έσοδα από ενοίκια ακινήτων φορολογούνται. Υπάρχει επίσης ένας εκούσιος εκκλησιαστικός φόρος 0,43% έως 1,40%. Υπάρχουν φορολογικές ελαφρύνσεις για περιορισμένες εισφορές σε εγκεκριμένες δανικές συντάξεις, ασφάλιση ανεργίας, τόκους επί του χρέους, φιλανθρωπικές εισφορές, ταξίδια εργασίας και διπλά νοικοκυριά.⁵⁷

Οι εισαγωγές και οι εξαγωγές αντιπροσωπεύουν το 30% περίπου του ΑΕΠ της Δανίας. Η οικονομία της, ως μία από τις ισχυρότερες της Ευρώπης, χαρακτηρίζεται από πλεόνασμα του κρατικού προϋπολογισμού, σταθερό νόμισμα, χαμηλά επιτόκια και χαμηλό πληθωρισμό. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του IMF, η ανάπτυξη ανήλθε στο 1,5% το 2011. Επιπλέον, βάσει της ετήσιας έρευνας EaseDoingBusiness της

⁵⁷<https://emea.gr/analyseis/578009/poies-chores-echoyn-toys-megalyteroy-foroys-eisodimatos/>

Παγκόσμιας Τράπεζας, κατατάσσεται στην υψηλότετη 5η θέση ανάμεσα σε 185 χώρες από όλο τον κόσμο.

Εν τούτοις, η προστασία των δικαιωμάτων σε αυτήν την χώρα είναι ζήτημα υψίστης σημασίας, ενώ το ανεξάρτητο και δίκαιο δικαστικό σύστημα είναι θεσμοθετημένο στο σύνολο της οικονομίας. Η εμπορική και πτωχευτική νομοθεσία εφαρμόζεται με συνέπεια. Η καταπολέμηση της διαφθοράς είναι πολύ αποτελεσματική και έτσι η δωροδοκία των δημοσίων υπαλλήλων αποθαρρύνεται.

Όσον αφορά στην πολιτική της Δανίας για τις ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ), αυτή χαρακτηρίζεται από διαφάνεια και από την απαγόρευση των διακρίσεων. Πιο συγκεκριμένα, από α) μακροχρόνια πολιτική σταθερότητα, β) μακροχρόνια οικονομική σταθερότητα, γ) χαμηλό πληθωρισμό, δ) χαμηλό επίπεδο εταιρικών φόρων λόγω της ευκολίας υποτίμησης και φορολογικό συντελεστή 25%,ε) καλά εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, στ) υψηλή παραγωγικότητα και ζ) καλά ανεπτυγμένες υποδομές .

Η Δανία έχει χαρακτηριστεί από το Forbes ως ο επιχειρηματικός « παράδεισος » της Ευρώπης. Η χώρα της Σκανδιναβίας καταλαμβάνει ξεκάθαρα την πρωτιά, παρά το γεγονός ότι σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ το αθροιστικό ποσό που καταλήγει σε φόρους κάθε χρόνο ξεπερνάει το 50%. Το ποσοστό είναι αθροιστικό, περιλαμβάνοντας τους ομοσπονδιακούς, πολιτειακούς και τοπικούς φόρους μαζί με τους εταιρικούς, αλλά και το ΦΠΑ και σε αυτή τη λίστα η Δανία, μια χώρα της Ε.Ε., εκτός ευρώ, είναι η πιο ακριβή χώρα από πλευράς φορολογίας.

Ωστόσο αυτή η μικρή χώρα που αποτελείται από τη χερσόνησο της Γιουτλάνδης και ένα αρχιπέλαγος με 400 περίπου νησιά, από τα οποία τα 72 είναι ακατοίκητα, είναι η καλύτερη για επιχειρηματική δραστηριότητα. Ίσως η επιτυχία αυτή της Δανίας να οφείλεται στο ότι έχει υψηλά εισοδήματα, σταθερό φορολογικό σύστημα και ευελιξία σε αυτό όποτε χρειάζεται και απαιτούνται μόλις τέσσερα έγγραφα για τη σύσταση επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Ένα επιπλέον στοιχείο της πολιτικής της Δανίας που αξίζει να σημειωθεί είναι ότι δεν κάνει εκπτώσεις στην πράσινη ανάπτυξη. Η πρωτεύουσα της Δανίας, Κοπεγχάγη, είναι σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Δείκτη Πράσινης Οικονομίας η «πιο πράσινη πόλη στον κόσμο». Μέχρι το 2050 η Δανία φιλοδοξεί να αποχαιρέτισει μια για πάντα τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα στην παραγωγή ενέργειας. Με ακτές μήκους 7.300 χιλιομέτρων η Δανία είναι η ιδανική χώρα για την αξιοποίηση της αιολικής ενέργειας. Μεταξύ

Βόρειας Θάλασσας και Βαλτικής, η χώρα επενδύει στην δημιουργία αιολικών πάρκων στη θάλασσα, όπως εκείνο στο Κρίγκερς Φλακ.

Η Δανία είναι κατά βάση αγροτική χώρα όπου καλλιεργούνται κυρίως δημητριακά (κριθάρι, βρώμη, σιτάρι) και εκτρέφονται χοίροι, αιγοπρόβατα και άλογα. Η γεωργική απόδοση είναι η μεγαλύτερη της Ευρώπης ενώ και η γεωργική εκπαίδευση είναι πολύ υψηλή. Ταυτόχρονα βρίσκεται στην κορυφή των τεχνολογικά ανεπτυγμένων χωρών, ενώ αναπτύσσεται με συστηματικό τρόπο και η βιομηχανία τροφίμων, η χημική βιομηχανία, η υφαντουργία, η βιομηχανία ηλεκτρικών ειδών, η μεταλλουργία και η ναυπηγική. Κυριότερα προϊόντα είναι επίσης η μπίρα, το χαρτί και προϊόντα από ξύλο, ενώ η ανεργία κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα της τάξης του 5-6%.⁵⁸

3.2.1 Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων

Οι κάτοικοι της Δανίας υπόκεινται σε φορολόγηση στη Δανία για το παγκόσμιο εισόδημά τους, και οι μη κάτοικοι φορολογούνται μόνο επί των εσόδων από δανέζικη πηγή. Το φορολογητέο εισόδημα περιλαμβάνει το εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες, από αυτοαπασχόληση, τα εισοδήματα των διευθυντών, τα εισοδήματα από τόκους, από μερίσματα κτλ.

Όπως ειπώθηκε και ανωτέρω το νόμισμα της Δανίας είναι η κορώνα (DKK). Αυτή τη στιγμή η ισοτιμία μεταξύ δανέζικης κορώνας και ευρώ είναι 7,44 προς 1. Οι φορολογικοί συντελεστές που ισχύουν για τα εισοδήματα των Δανών είναι οι εξής: για ετήσιο εισόδημα από 0 έως 42.800 DKK ο φορολογικός συντελεστής είναι 0. Για εισόδημα από 42.800 DKK έως 449.00 DKK ο συντελεστής είναι 6,83%. Τέλος εισοδήματα άνω των 449.000 DKK φορολογούνται με συντελεστή 15%.⁵⁹ (Βλ. Πίνακα Β6, Παράρτημα Β)

⁵⁸ <https://www.newsbeast.gr/weekend/arthro/2198856/giati-i-chora-me-tin-iperogki-forologia-ine-i-kaliteri-gia-na-kanis-business>

⁵⁹ <https://www.taxexperts.gr/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%AE%CF%82-%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82%CE%BF%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82/%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%8E%CF%80%CE%B7/%CE%B4%CE%B1%CE%BD%CE%AF%CE%B1>

3.2.2 Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων

Μια εταιρεία είναι κάτοικος Δανίας για φορολογικούς σκοπούς, εφόσον έχει συσταθεί στη Δανία και έχει καταχωρηθεί στο Μητρώο Εταιριών έχοντας έναν τόπο άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας στη Δανία. Επιπλέον, οι αλλοδαπές εταιρείες που έχουν την πραγματική θέση της διοικήσεώς τους στη Δανία θεωρούνται επίσης φορολογικοί κάτοικοι Δανίας. Η πραγματικός τόπος της διοίκησης μιας εταιρείας είναι συνήθως ο τόπος όπου λαμβάνονται οι διοικητικές αποφάσεις σχετικά με τις καθημερινές λειτουργίες αυτής.

Σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία της Δανίας, επικρατεί η αρχή της εδαφικότητας. Ως εκ τούτου, μια εταιρεία εγκατεστημένη στη Δανία φορολογείται στη Δανία για το παγκόσμιο εισόδημά της. Αντίθετα, τα εισοδήματα μιας μόνιμης εγκατάστασης εκτός Δανίας ή από ακίνητα που βρίσκονται στο εξωτερικό αποκλείονται από το φορολογητέο εισόδημα. Οι αλλοδαπές εταιρίες φορολογούνται μόνο για τα κέρδη που διανέμονται από εισοδήματα που προέρχονται από πηγές ευρισκόμενες στη Δανία. Ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων είναι 25%. Το φορολογητέο εισόδημα γενικά υπολογίζεται ως που εισόδημα προσδιορίζεται για λογιστικούς σκοπούς που ρυθμίζεται και προσαρμόζεται, όπως προβλέπεται από τη φορολογική νομοθεσία.

Τα κέρδη και οι ζημίες που πραγματοποιούνται από την πώληση ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένης της υπεραξίας, γενικά περιλαμβάνονται στο φορολογητέο εισόδημα. Αντίθετα, τυχόν κέρδη από πώληση μετοχών δεν φορολογούνται εάν οι μετοχές πληρούν τις προϋποθέσεις είτε ως «μετοχές θυγατρικής» ή ως «μετοχές του ομίλου». Οι ζημίες δεν εκπίπτουν του φόρου, εκτός εάν η ιδιοκτησία αποτελείται από ένα κτίριο στο οποίο εφαρμόζονται φορολογικές αποσβέσεις. Ζημία που προκύπτει από την πώληση γης και άλλων κτιρίων μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο με φορολογητέα κέρδη από την πώληση των ακινήτων κατά το ίδιο έτος ή μπορούν να μεταφερθούν απεριόριστα σε επόμενες χρήσεις.

Οι τόκοι γενικά συμπεριλαμβάνονται στο φορολογητέο εισόδημα της εταιρείας και επομένως φορολογούνται με συντελεστή 25%.

Την 1^η Ιανουαρίου 2012 εισήχθη στην Δανία ένα νέο σύστημα σύμφωνα με το οποίο οι εταιρείες μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να επωφεληθούν από ένα νέο

σύστημα που επιτρέπει την καταβολή μετρητών ίση με την φορολογική αξία (25%) του αρνητικού φορολογητέου εισοδήματος, υπό την προϋπόθεση ότι αρνητικό εισόδημα δημιουργείται από κόστη σχετικά με την έρευνα και την ανάπτυξη (R & D). Επίσης, οι εταιρείες μπορούν γενικά να εκπίπτουν τις προβλέψεις του για επισφαλείς απαιτήσεις. Επιπλέον, οι ζημιές από εμπορικές επιχειρήσεις μπορούν να μεταφέρονται σε επόμενες χρήσεις επ' αόριστον προς συμψηφισμό με μελλοντικά κέρδη από εμπορικές επιχειρήσεις.

Όσον αφορά την φορολογική δήλωση που υποχρεούνται να κάνουν όλες οι εταιρείες κάτοικοι της Δανίας και τα υποκαταστήματα αυτών που είναι μέλη της ίδιας εγχώριας ή διεθνούς ομάδας, αυτή θα πρέπει να είναι κοινή φορολογική δήλωση του 'ομίλου'. Επιπλέον, η φορολογική νομοθεσία της Δανίας έχει υιοθετήσει κανόνες για τις Ελεγχόμενες Αλλοδαπές Εταιρείες (CFC rules), οι οποίοι ως στόχο έχουν τη φορολόγηση Δανών μετόχων για συμμετοχές σε εταιρείες εγκατεστημένες σε δικαιοδοσίες με πολύ χαμηλούς συντελεστές φορολογίας.⁶⁰

3.2.3 Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

Παρόλο που ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας επιβάλλεται σε όλες τις συναλλαγές εντός της ΕΕ, κάθε κράτος - μέλος έχει την κυριαρχική ευθύνη να προσδιορίζει τους εθνικούς συντελεστές ΦΠΑ. Κάθε χώρα έχει έναν συντελεστή που ισχύει για περισσότερες συναλλαγές.

Στην Δανία εφαρμόζεται αυστηρό σύστημα σε σχέση με τον ΦΠΑ. Αναλυτικότερα, ισχύει συντελεστής ΦΠΑ 25%⁶¹, ωστόσο εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι είναι η μόνη ευρωπαϊκή χώρα που δεν υπάρχει πρόβλεψη ούτε για μειωμένο, εξαιρετικά μειωμένο ή συντελεστή αναμονής.⁶²

⁶⁰ <https://www.taxexperts.gr/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%AE%CF%82-%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82%CE%BF%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82/%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%8E%CF%80%CE%B7/%CE%B4%CE%B1%CE%BD%CE%AF%CE%B1>

⁶¹Ο μεγαλύτερος συντελεστής που ισχύει στην Ευρώπη, ομοίως ισχύει στην Σουηδία και Κροατία.

⁶²<https://www.naftemporiki.gr/finance/story/960814/ebdomos-upsiloteris-o-ellinikos-fpa>

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

4. Σύγκριση Φορολογικών Συστημάτων των Ευρωπαϊκών Χωρών

Στα προηγούμενα κεφάλαια έγινε έπειτα από ενδελεχή έρευνα, παρουσίαση των φορολογικών συστημάτων της Ελλάδας, της Γαλλίας και της Δανίας. Στην παρούσα ενότητα θα ακολουθήσει σύγκριση των φορολογικών αυτών συστημάτων μεταξύ τους αλλά και με φορολογικά συστήματα όλων των ευρωπαϊκών χωρών, ώστε να καταλήξουμε σε ένα αντικειμενικότερο και ορθότερο συμπέρασμα.

4.1 Συνολικά Έσοδα των Χωρών της Ε.Ε ως Ποσοστό του ΑΕΠ

Σύμφωνα με την έκθεση του ΟΟΣΑ για το έτος 2019 , τα φορολογικά έσοδα της Ελλάδας μειώθηκαν το 2019 ως ποσοστό του ΑΕΠ , αλλά παρέμειναν σημαντικά υψηλότερα από τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ, σύμφωνα με στοιχεία έκθεσης του Οργανισμού (RevenueStatistics 2020) .

Συγκεκριμένα τα στοιχεία της έκθεσης δείχνουν ότι το ποσοστό των εσόδων του ΑΕΠ στην Ελλάδα μειώθηκε στο 38,7% από το 38,9% που ήταν το 2018, ενώ για τις υπόλοιπες χώρες του ΟΟΣΑ υποχώρησε στο 33,8% από 33,9%.

Η Δανία είχε τον υψηλότερο λόγο εσόδων προς ΑΕΠ το 2019 (με ποσοστό 46,3%), όπως συμβαίνει από το 2002, με εξαίρεση το 2017 και το 2018 που την ξεπέρασε η Γαλλία, η οποία είχε πέρυσι το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό (45,4%). Ποσοστά πάνω από 40% είχαν και άλλες χώρες της ΕΕ, όπως η Σουηδία, το Βέλγιο, η Αυστρία, η Ιταλία και η Φινλανδία.

Ωστόσο, το χαμηλότερα φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ, όσον αφορά τις Ευρωπαϊκές χώρες, παρουσίασε η Ιρλανδία με 22,7%.

Από τις 35 χώρες του ΟΟΣΑ για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για το έτος 2019, το ποσοστό των φορολογικών εσόδων προς το ΑΕΠ αυξήθηκε στις 20 χώρες και μειώθηκε στις 15.

Η μεγαλύτερη αύξηση σημειώθηκε στη Δανία (2 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ) και τη μεγαλύτερη μείωση σημείωσε η Ουγγαρία (με 1,7 ποσοστιαίες μονάδες), ενώ μειώσεις πάνω από μία ποσοστιαία μονάδα καταγράφηκαν και στην Ισλανδία, το Βέλγιο και τη Σουηδία.

Το μέσο ποσοστό εσόδων προς ΑΕΠ των χωρών του ΟΟΣΑ ήταν υψηλότερο το 2019 σε σχέση με το 2009, όταν ανερχόταν στο 31,8%. Σημαντικό είναι να ειπωθεί ότι η μεγαλύτερη αύξηση σημειώθηκε στην Ελλάδα (8 ποσοστιαίες μονάδες), ενώ αύξηση μεγαλύτερη από 5 ποσοστιαίες μονάδες καταγράφηκε και στη Σλοβακία .

Όσον αφορά την διάρθρωση των φορολογικών εσόδων με βάση τις πηγές προέλευσής τους διαφέρει σημαντικά από χώρα σε χώρα.

Η μεγαλύτερη πηγή εσόδων στην Ελλάδα το 2019 ήταν η φορολογία στα αγαθά και υπηρεσίες (ΦΠΑ και λοιποί φόροι κατανάλωσης), που αντιστοιχούσαν στο 15,3% του ΑΕΠ, με δεύτερη τις εισφορές στην κοινωνική ασφάλιση (11,9%), ενώ ακολουθούν τα έσοδα από τη φορολογία εισοδημάτων και κερδών (8,3%) και από τη φορολογία της περιουσίας (3,1% του ΑΕΠ). Αντίθετα, η πρώτη πηγή εσόδων για τις χώρες του ΟΟΣΑ το 2018 ήταν η φορολογία εισοδημάτων και κερδών (11,5% του ΑΕΠ), με δεύτερη τη φορολογία των αγαθών και υπηρεσιών (10,9% του ΑΕΠ) και ακολουθούν οι εισφορές στην κοινωνική ασφάλιση (9% του ΑΕΠ) και η φορολογία στην περιουσία (1,9% του ΑΕΠ).⁶³

4.2 Σύγκριση Φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

Το 2018, τα έσοδα από φόρους προσωπικού εισοδήματος αντιστοιχούσαν στο 23,9% των συνολικών φορολογικών εσόδων σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ. Οι χώρες φορολογούν το εισόδημα εργατικού δυναμικού με διάφορους τρόπους μέσω φόρων μισθοδοσίας, και φόρων προσωπικού εισοδήματος .

Από το 2017 έως το 2020, δέκα ευρωπαϊκές χώρες του ΟΟΣΑ άλλαξαν τους κορυφαίους φορολογικούς συντελεστές προσωπικού εισοδήματος. Από αυτές τις δέκα χώρες, έξι μείωσαν τους κορυφαίους φορολογικούς συντελεστές προσωπικού τους, ενώ οι άλλες τέσσερις αύξησαν τα υψηλότερα ποσοστά τους.

Η Λετονία και η Λιθουανία μετακινήθηκαν από τους κατ 'αποκοπή φόρους επί των προσωπικών εσόδων σε προοδευτικές φορολογικές δομές. Η Ελλάδα, η Φινλανδία, οι Κάτω Χώρες και η Νορβηγία πραγματοποίησαν μικρές περικοπές στους προσωπικούς τους φόρους εισοδήματος.

⁶³<https://www.newmoney.gr/roh/palmos-oikonomias/oikonomia/oosa-miothikan-ta-forologika-esoda-tis-elladas-os-pososto-tou-aep/>

Οι ατομικοί φόροι εισοδήματος των περισσότερων χωρών έχουν μια προοδευτική δομή, που σημαίνει ότι ο φορολογικός συντελεστής που καταβάλλουν τα άτομα αυξάνεται καθώς κερδίζουν υψηλότερους μισθούς, με εξαίρεση τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης (Βουλγαρία, Τσεχία, Λιθουανία και Ουγγαρία) που εφαρμόζουν σύστημα ενιαίας φορολογίας (flat tax rate). Ο υψηλότερος φορολογικός συντελεστής που πληρώνουν τα άτομα διαφέρει σημαντικά μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών του ΟΟΣΑ.

Οι μέγιστοι φορολογικοί συντελεστές των ευρωπαϊκών χωρών κυμαίνονται από 25 έως 55%. Εξαίρεση αποτελεί η Ελβετία της οποίας ο χαμηλότερος φορολογικός συντελεστής είναι 11,5%.

Το 2019 οι χώρες με τους ανώτατους φορολογικούς συντελεστές μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών του ΟΟΣΑ, όσον αφορά το εισόδημα των φυσικών προσώπων ήταν η Σλοβενία με 61,1 % , το Βέλγιο με 60,2 % και η Σουηδία με 60,2 % .Το επίπεδο εισοδήματος στο οποίο εφαρμόζονται οι νόμιμοι συντελεστές φόρου εισοδήματος και ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των καλυπτόμενων χωρών. Για παράδειγμα η Ουγγαρία εφαρμόζει συντελεστή 15% για όλα τα εισοδήματα (σύστημα ενιαίας φορολόγησης) , ενώ η Αυστρία έχει ως νόμιμο ανώτατο ποσοστό 55% το οποίο ισχύει μόνο για εισόδημα άνω του 1 εκατομμυρίου ευρώ.⁶⁴ Στην Ελλάδα ανώτατος φορολογικός συντελεστής είναι το 45% εντάσσοντάς την ανάμεσα στις χώρες με τους υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές.

Λαμβάνοντας υπόψη τις οικονομίες των χωρών με υψηλό συντελεστή, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι χώρες όπως το Βέλγιο, η Αυστρία, η Σουηδία και η Δανία χαρακτηρίζονται από υψηλό βιοτικό επίπεδο, κάτι που εξηγεί το ύψος των φορολογικών συντελεστών. Αντίθετα, η Βουλγαρία, και Ρουμανία που είναι χώρες με χαμηλό βιοτικό επίπεδο χαρακτηρίζονται από χαμηλούς συντελεστές. Έτσι, συνάγεται το συμπέρασμα ότι υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ του βιοτικού επιπέδου και κρατικών παροχών κάθε χώρας και των φορολογικών συντελεστών που επιβάλλει. Ωστόσο, υπάρχουν και εξαιρέσεις όπως αυτή της Ελλάδας όπου το επίπεδο των κρατικών παροχών είναι ελάχιστο αλλά οι φορολογικοί συντελεστές είναι ιδιαίτερα αυξημένοι.

⁶⁴<https://taxfoundation.org/top-individual-income-tax-rates-in-europe>

4.3 Σύγκριση Φόρου Εισοδήματος Νομικών Προσώπων

Οι ευρωπαϊκές χώρες - όπως σχεδόν όλες οι χώρες σε όλο τον κόσμο - απαιτούν από τις επιχειρήσεις να πληρώνουν εταιρικούς φόρους εισοδήματος για τα κέρδη τους. Το ποσό των φόρων που μια επιχείρηση καταβάλλει τελικά στα κέρδη της εξαρτάται τόσο από τη φορολογική βάση των εταιρειών όσο και από τον φορολογικό συντελεστή.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ για το 2020, η Γαλλία έχει τον υψηλότερο νόμιμο συντελεστή φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών του ΟΟΣΑ, ο οποίος είναι στο 32% . Η Πορτογαλία και η Γερμανία ακολουθούν, με 31,5% και 29,9% αντίστοιχα. Αντίθετα, η Ουγγαρία έχει χαμηλό συντελεστή (9%), η Ιρλανδία 12,5 % και η Λιθουανία 15% ,οι οποίες έχουν τους χαμηλότερους συντελεστές φόρου εισοδήματος εταιρειών στην Ευρώπη.

Κατά μέσο όρο, οι ευρωπαϊκές χώρες του ΟΟΣΑ επιβάλλουν επί του παρόντος συντελεστή φόρου εισοδήματος 21,9%. Αυτό είναι κάτω από τον παγκόσμιο μέσο όρο, ο οποίος, μετρημένος σε 176 δικαιοδοσίες, ήταν 24,2% το 2019.

Οι ευρωπαϊκές χώρες του ΟΟΣΑ ,όπως οι περισσότερες περιοχές σε όλο τον κόσμο, παρουσίασαν μείωση των συντελεστών φόρου εισοδήματος των επιχειρήσεων τις τελευταίες δεκαετίες. Το 2000, ο μέσος φορολογικός συντελεστής εταιρειών ήταν 31,6% και μειώθηκε σταθερά στο τρέχον επίπεδο 21,9%.⁶⁵

Ο πίνακας Β7 του Παραρτήματος Β παρουσιάζει τους φορολογικούς συντελεστές που ισχύουν για το εισόδημα των νομικών προσώπων όλων των Ευρωπαϊκών χωρών για το έτος 2020. Παρατηρώντας τον πίνακα παρουσιάζονται μεγάλες διαφορές στους συντελεστές φορολογίας των εταιρειών, με την Ελλάδα να έχει σχετικά αυξημένο συντελεστή (24%) , γεγονός που την κατατάσσει στις χώρες με τους υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές της Ευρώπης.

⁶⁵<https://taxfoundation.org/2020-corporate-tax-rates-in-europe>

4.4 Σύγκριση Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α)

Όπως ειπώθηκε και σε παραπάνω κεφάλαιο σχετικά με τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ), Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας ή ΦΠΑ στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένας γενικός φόρος κατανάλωσης που βασίζεται σε γενικές γραμμές και εκτιμάται στην προστιθέμενη αξία σε αγαθά και υπηρεσίες. Ισχύει λίγο πολύ για όλα τα αγαθά και τις υπηρεσίες που αγοράζονται και πωλούνται για χρήση ή κατανάλωση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Έτσι, τα αγαθά που πωλούνται για εξαγωγή ή υπηρεσίες που πωλούνται σε πελάτες στο εξωτερικό κανονικά δεν υπόκεινται σε ΦΠΑ. Αντιθέτως, οι εισαγωγές φορολογούνται για να διατηρηθεί το δίκαιο σύστημα για τους παραγωγούς της ΕΕ, ώστε να μπορούν να ανταγωνίζονται ισότιμα στην ευρωπαϊκή αγορά με προμηθευτές που βρίσκονται εκτός της Ένωσης.

Ωστόσο, παρόλο που ο ΦΠΑ επιβάλλεται σε όλη την ΕΕ, κάθε χώρα της ΕΕ είναι αρμόδια να καθορίσει τους δικούς της συντελεστές.

Μια πρόσφατη μελέτη που έγινε το 2020 σχετικά με τους συντελεστές ΦΠΑ στις ευρωπαϊκές χώρες, έδειξε ότι οι Έλληνες είναι από τους πιο επιβαρυσμένους κατοίκους της Ευρώπης.

Επιπρόσθετα, η πρακτική των κρατών είναι να εφαρμόζουν μειωμένους ή υπερμειωμένους συντελεστές, ως μέτρο άσκησης κοινωνικής πολιτικής, καθώς έτσι διατηρούνται χαμηλότερα οι τιμές σε είδη ευρείας κατανάλωσης ή υπηρεσίες πρώτης γραμμής όπως είναι το ηλεκτρικό ρεύμα, τακτική η οποία οδηγεί τις χώρες να χάνουν δισεκατομμύρια έσοδα απ' ότι αν ακολουθούνταν μοναδικός συντελεστής σε όλες τις χώρες.

Ο πίνακας Β8 του παραρτήματος Β, απεικονίζει όλες τις ευρωπαϊκές χώρες καθώς και τους συντελεστές Φ.Π.Α (υπερμειωμένος, μειωμένος και βασικός συντελεστής) που ισχύουν στην κάθε μια. Από την μελέτη του πίνακα συνάγεται το συμπέρασμα ότι μόλις τέσσερις ευρωπαϊκές χώρες εφαρμόζουν υπερμειωμένο συντελεστή Φ.Π.Α. Η Ελλάδα βρίσκεται στην 1η θέση στην Ευρωζώνη, με βασικό συντελεστή 24%, μαζί με τη Φινλανδία. Σε σύγκριση με όλα τα μέλη της ΕΕ, η Ελλάδα καταλαμβάνει την 5η θέση. Η Ουγγαρία βρίσκεται στην πρώτη θέση ανάμεσα στις χώρες της Ευρώπης με συντελεστή ΦΠΑ να ανέρχεται στο 27%, και ακολουθούν η Δανία, Σουηδία και Κροατία με συντελεστή 25%. Αντίθετα, το Λουξεμβούργο επιβάλλει το χαμηλότερο συντελεστή ΦΠΑ (17%) ακολουθούμενο από τη Μάλτα (18%), την Κύπρο, τη Γερμανία και τη Ρουμανία (19%). Ο μέσος συντελεστής ΦΠΑ της ΕΕ είναι 21%, έξι

μονάδες υψηλότερος από τον ελάχιστο συντελεστή ΦΠΑ που απαιτείται από τον κανονισμό της ΕΕ.⁶⁶

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

5. Δυσλειτουργίες του Ελληνικού Φορολογικού Συστήματος

5.1 Αναποτελεσματικότητα του Ελληνικού Φορολογικού Συστήματος

Πέρα από την πολυπλοκότητα του ελληνικού φορολογικού συστήματος που αξίζει να εξεταστεί και η αναποτελεσματικότητά του. Στην χώρα μας και παρά το γεγονός ότι έχουν γίνει προσπάθειες τα τελευταία χρόνια ώστε να είναι αποτελεσματικό το φορολογικό σύστημα, εντούτοις πολλές προσπάθειες από αυτές έχουν αποτύχει. Υπάρχουν ιδιαιτερότητες στον ελλαδικό χώρο, όσο αφορά τουλάχιστον την αποτελεσματικότητα των φορολογικών συστημάτων.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται στην Ελλάδα μια ραγδαία αύξηση των φόρων η οποία σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση που επικρατεί εδώ και χρόνια να οδηγεί στην οικονομική εξουθένωση των πολιτών. Αυξήθηκαν οι φορολογικοί συντελεστές, εκμηδενίστηκε το αφορολόγητο όριο (ή μειώθηκε, με την εισαγωγή των εκπτώσεων φόρου), καταργήθηκαν φοροαπαλλαγές και προστέθηκαν νέοι φόροι (όπως είναι ο ΕΝΦΙΑ, η εισφορά αλληλεγγύης, οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης κλπ.). Μέσα σε οκτώ χρόνια οι έκτακτοι φόροι αυξήθηκαν κατά 94%. Τα έσοδα από φόρους στην περιουσία των πολιτών επταπλασιάστηκαν, από 500 εκατ. το 2008 σε 3,6 δισ. το 2016. Οι φόροι στην παραγωγή έφτασαν στο 16,1% του ΑΕΠ το 2015, από 12,7% του ΑΕΠ το 2008. Οι φόροι στο εισόδημα και οι ασφαλιστικές εισφορές αυξήθηκαν επίσης ως ποσοστό του ΑΕΠ. Αυτή τη στιγμή η Ελλάδα είναι τρίτη στη λίστα με τα κράτη-μέλη της ΕΕ με τις υψηλότερες ασφαλιστικές εισφορές.

Οι φορολογικοί συντελεστές για τα φυσικά πρόσωπα είναι επίσης από τους υψηλότερους στην Ευρώπη. Αλλά και οι επιχειρήσεις φορολογούνται με εξαιρετικά υψηλό συντελεστή (29%), πολύ υψηλότερο από το μέσο όρο της ΕΕ (22,5% το 2016)

⁶⁶<https://www.newmoney.gr/roh/palmos-oikonomias/oikonomia/fpa-ton-megalitero-sintelesti-stin-evrozoni-echi-i-ellada>

και διπλάσιο ή και τριπλάσιο από ανταγωνιστικές γειτονικές χώρες όπως η Βουλγαρία (10%), η Ρουμανία (16%) ή η Κύπρος (12,5%). Και η φορολογική επιβάρυνση των επιχειρήσεων στη διάρκεια της κρίσης αυξάνεται, μολονότι υποτίθεται ότι θα έπρεπε να στηρίζεται η ανταγωνιστικότητά τους και να τους προσφέρονται κίνητρα για να μεγαλώσουν και να προσφέρουν θέσεις εργασίας. Ο συνολικός φορολογικός συντελεστής για τις επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων και των ασφαλιστικών εισφορών) που ήταν στο 44% το 2014, το 2017 έφτασε το 50,7%. Είναι υψηλότερος από τον αντίστοιχο στη Σουηδία (49%).

Εξαιτίας της οικονομικής κρίσης θα σκεφτεί κανείς ότι το σύστημα με τους πολύ υψηλούς συντελεστές και τις αυξημένες εισφορές αποφέρει έσοδα στο κράτος προκειμένου να ανταπεξέλθει στις οικονομικές και κοινωνικές του υποχρεώσεις. Κάτι τέτοιο όμως, κάθε άλλο παρά αποτελεσματικό μπορεί να χαρακτηριστεί, γιατί οδηγεί τους πολίτες στο να καταφύγουν σε μέσα και μεθόδους φοροδιαφυγής δηλώνοντας χαμηλότερα εισοδήματα από τα πραγματικά, τακτική που επιβαρύνει τους νομοταγείς πολίτες που δεν αποκρύπτουν εισοδήματα και επωμίζονται τους υπέρογκους συντελεστές και ενισχύει την οικονομική ανισότητα. Κάθε πολίτης θα ήταν εύλογο να σκεφτεί ότι μεγαλύτεροι φόροι άρα περισσότερες κοινωνικές παροχές. Κάτι τέτοιο όμως στην περίπτωση της Ελλάδας δεν συνέβη, καθώς ναι μεν οι φόροι αυξάνονται αλλά οι παροχές του κράτους προς τους πολίτες παρέμειναν ίδιες.

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του ελληνικού φορολογικού συστήματος που προαναφέρθηκε είναι η οικονομική ανισότητα. Σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το μείγμα φόρων και κοινωνικών παροχών επηρεάζει τον κίνδυνο φτώχειας του πληθυσμού. Χώρες με πολύ υψηλή φορολογία (όπως η Δανία και η Σουηδία) έχουν αναγκαστικά και εκτεταμένο σύστημα κοινωνικών παροχών για να αντισταθμίσουν τον κίνδυνο φτώχειας των πιο ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Από όλες τις χώρες της Ε.Ε., αυτή που εμφανίζει τη χειρότερη επίδοση των μέτρων κοινωνικής προστασίας σε όρους μείωσης του κινδύνου φτώχειας, είναι η Ελλάδα. Το υπάρχον σύστημα κοινωνικής προστασίας στην Ελλάδα, είναι σε μεγάλο βαθμό ακατάλληλο για την αντιμετώπιση μιας ραγδαίας επιδείνωσης του βιοτικού επιπέδου που επήλθε μετά την οικονομική κρίση του 2009. Κι αυτό, γιατί στερείται των κατάλληλων μέσων για την προστασία των πιο ευάλωτων και τον περιορισμό των κοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης. Παρέχει ανεπαρκή κάλυψη για τις ομάδες του πληθυσμού που τη χρειάζονται περισσότερο, ενώ τα επιδόματα και τα χρηματικά βοηθήματα, στο σύνολό τους, είναι πολύ χαμηλά και μετά βίας μπορούν να λειτουργήσουν ως αντικίνητρα στην αναζήτηση εργασίας για όσους τα λαμβάνουν. Το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας και οι παροχές του εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από

σημαντικές ανισορροπίες, που προξενούν ανισότητες και ανεπάρκειες, και, βεβαίως από περιορισμένες δυνατότητες και προοπτικές στο να εξασφαλίσουν ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης για όλους τους πολίτες. Η στρατηγική και οι πολιτικές που αφορούν στην εξασφάλιση ολοκληρωμένων παροχών σε όλους τους ανθρώπους που έχουν ανάγκη, όπως επαρκείς οικονομικούς πόρους, πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας και υποστήριξη για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, παραμένουν ένα πεδίο χαμηλής προτεραιότητας της εθνικής κοινωνικής πολιτικής.⁶⁷

Επιπλέον αρκετά σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι οι συχνές αλλαγές που λαμβάνουν χώρα στο φορολογικό σύστημα, η αναποτελεσματικότητα του ως προς την άμβλυνση των οικονομικών ανισοτήτων και η αδυναμία αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής αποτελούν εμπόδιο στην προσέλκυση επενδύσεων. μόνο το διάστημα 2001-2015 στη χώρα μας ψηφίστηκαν 36 αμιγώς φορολογικοί νόμοι, δηλαδή πάνω από δύο φορολογικά νομοσχέδια τον χρόνο. Μόνο το 2016 ψηφίστηκαν πέντε νόμοι με φορολογικό αντικείμενο, οι οποίοι συνοδεύτηκαν από 89 υπουργικές αποφάσεις και 186 εγκυκλίους. Τα προβλήματα που δημιουργεί αυτή η καταιγίδα φοροαλλαγών δεν είναι μόνο η επονομαζόμενη ανασφάλεια δικαίου (το φαινόμενο, δηλαδή, κατά το οποίο πολίτες, επιχειρήσεις και αρμόδιοι φορείς δεν γνωρίζουν τι ισχύει) ή η αβεβαιότητα για επιχειρηματίες και φορολογούμενους. Δημιουργεί και ένα δυσθεώρητο και εντελώς άχρηστο διοικητικό βάρος για τις επιχειρήσεις. Το έμμεσο κόστος συμμόρφωσης για τις επιχειρήσεις το 2013, για παράδειγμα, υπολογίστηκε στα 335 εκατομμύρια ευρώ, δηλαδή το 12,6% των συνολικών εσόδων του κράτους από τα νομικά πρόσωπα. Αυτά είναι χρήματα που δαπάνησαν οι εταιρείες για να είναι φορολογικά τυπικές. Για να γίνει κατανοητό το πρόβλημα αυτό πρέπει να συγκριθεί με εξελιγμένες οικονομίες της Ευρώπης, όπως του Ηνωμένου Βασιλείου, που είναι στο 5% και το αντίστοιχο ποσοστό στη Γερμανία που είναι 2,2%.⁶⁸

5.2 Μέτρα Βελτίωσης του Φορολογικού Συστήματος

Η βελτίωση του ελληνικού φορολογικού συστήματος αποτελεί επιτακτική ανάγκη προκειμένου να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας αλλά και στον τομέα των επιχειρήσεων. Η αναμόρφωση αυτή είναι σπουδαίας σημασίας καθώς όπως ειπώθηκε και σε προηγούμενη ενότητα, το φορολογικό σύστημα της Ελλάδας

⁶⁷ <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=9942&langId=el>

⁶⁸ <https://www.dianeosis.org/2018/04/to-forologiko-provlima-tis-elladas>

αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα τα οποία χρήζουν επίλυσης. Η συνεχής αλλαγή των φορολογικών νόμων, η γραφειοκρατία, η οικονομική ανισότητα, η φοροδιαφυγή, οι υπέρογκοι φορολογικοί συντελεστές στον φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων αλλά και εξαιρετικά υψηλοί φόροι κοινωνικής ασφάλισης είναι θέματα μείζονος σημασίας που καθιστούν την Ελλάδα ένα κράτος μη ανταγωνιστικό που όπως είναι φυσικό λόγω της εξαιρετικά υψηλής φορολογίας δεν προσελκύει επενδύσεις. Για την βελτίωση του ελληνικού φορολογικού συστήματος είναι απαραίτητο να ληφθεί μια σειρά από αποφασιστικά μέτρα που να προωθούν ένα δικαιότερο φορολογικό σύστημα που κύριο μέλημα του θα είναι η προσέλκυση επενδύσεων που συνεπάγονται την οικονομική ανάπτυξη του κράτους, χωρίς όπως την υπέρμετρη οικονομική επιβάρυνση των πολιτών του.

Τα νέο φορολογικό σύστημα πρέπει να είναι απλοποιημένο και κατανοητό. Σε πολλά κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και διεθνώς, έχουν υιοθετηθεί ορισμένες τάσεις που αφορούν την μείωση των υψηλών φορολογικών συντελεστών σε εισοδήματα, την μείωση των ασφαλιστικών εισφορών, την απλοποίηση των φορολογικών κλιμάκων που σημαίνει λιγότερους συντελεστές (δηλαδή) και στην υιοθέτηση στοχευμένων φοροαπαλλαγών και εκπτώσεων για την τόνωση της απασχόλησης των πολιτών. Οι τάσεις αυτές έχουν υιοθετηθεί από τα κράτη προκειμένου να προσαρμοστούν στον φορολογικό ανταγωνισμό που υπάρχει με άλλες χώρες.

Στο ερώτημα αν η εισαγωγή ενός ενιαίου φορολογικού συντελεστή στην Ελλάδα θα ήταν αποτελεσματική, είναι σημαντικό να γίνει αναφορά σε δύο κράτη που προχώρησαν στην εφαρμογή ενιαίου φορολογικού συντελεστή, την Βουλγαρία και την Σλοβακία. Η μεν Βουλγαρία πέρασε το 2008 από ένα σύστημα με τέσσερις συντελεστές σε ενιαίο φορολογικό συντελεστή 10% για τα εισοδήματα φυσικών και νομικών προσώπων. Μολονότι η αλλαγή έπεσε πάνω στο ξέσπασμα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, η χώρα είδε μια σταθερότητα στις ξένες άμεσες επενδύσεις, σταδιακά αυξανόμενο ΑΕΠ (από το 2009 και μετά) αλλά και μικρή αύξηση του δείκτη ανισοκατανομής εισοδήματος (δηλαδή των οικονομικών ανισοτήτων). Από την άλλη, η Σλοβακία πέρασε από ένα σύστημα με 5 φορολογικούς συντελεστές σε ενιαίο φορολογικό συντελεστή 19% το 2004, μα άλλαξε ξανά σε σύστημα με δύο συντελεστές για τα φυσικά πρόσωπα (19% για εισοδήματα μέχρι 34.000 το χρόνο, 25% για τους υπόλοιπους) και ενιαίο συντελεστή (22% από το 2014) για τις επιχειρήσεις. Το αποτέλεσμα ήταν ισχυρή ανάπτυξη στα πρώτα χρόνια (μέχρι το ξέσπασμα της κρίσης),

ελαφρά μείωση των φορολογικών εσόδων, αλλά διατήρηση των ανισοτήτων σε σχετικά σταθερό επίπεδο (και κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο).⁶⁹

Στην Ελλάδα ένα σύστημα ενιαίας φορολόγησης ίσως θα ήταν ιδιαίτερα αποτελεσματικό όσον αφορά την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής που αποτελεί μείζον πρόβλημα της χώρας μας. Στη χώρα μας η φοροδιαφυγή είναι ένα πολύ μεγάλο πρόβλημα και ένα μεγάλο μέρος της κρύβεται στο πλήθος των φορολογούμενων που δηλώνουν εισοδήματα ελάχιστα κάτω από το όποιο αφορολόγητο όριο. Ένας ενιαίος φόρος, κοινός για όλους, θεωρείται γενικά αποτελεσματικό εργαλείο για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Ένα αποτελεσματικό σενάριο, σύμφωνα με έρευνα της διαNEOσις το 2018 , που ταυτόχρονα δεν επιβαρύνει την οικονομική ανισότητα και δεν επιδεινώνει τον κίνδυνο φτώχειας είναι αυτό με τους δύο φορολογικούς συντελεστές, που μοιάζει ελαφρά με το σύστημα που υιοθέτησε η Σλοβακία, αλλά με σημαντικές αλλαγές. Το σενάριο αυτό προβλέπει δύο φορολογικούς συντελεστές, έναν 20% για εισοδήματα κάτω των 40.000 ευρώ, και 25% για τα μεγαλύτερα εισοδήματα, και έκπτωση φόρου που ξεκινά από τα 690 ευρώ και αυξάνεται κατά 50 ευρώ ετησίως για κάθε παιδί. Το ύψος βέβαια των συντελεστών δεν είναι απαραίτητο να είναι το συγκεκριμένο. Οι φορολογικοί συντελεστές υιοθετούνται με βάση τον διεθνή ανταγωνισμό, τις πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας, αλλά και από την πολιτική βούληση της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας. Η μείωση των συντελεστών θα οδηγούσε σε παροχή κινήτρων για επενδύσεις και επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα, αλλά και σημαντικό περιορισμό της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής .

Στόχος θα πρέπει να είναι η ίδρυση ενός κοινωνικά και οικονομικά δίκαιου φορολογικού συστήματος, που θα μεριμνήσει για την οικονομική ελάφρυνση των πολιτών και των επιχειρήσεων, χωρίς ταυτόχρονα να μειωθούν τα έσοδα του κράτους. Εύλογα κάποιος θα ισχυριζόταν πως με την μείωση της φορολογίας θα υπήρχε μείωση στα έσοδα του κράτους. Ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν πρόκειται να συμβεί γιατί η μείωση της φορολογίας των επιχειρήσεων θα διαμορφώσει ένα ελκυστικό έδαφος για επιχειρηματικές επενδύσεις και κατά συνέπεια τόνωση της εθνικής οικονομίας. Από την άλλη μεριά όσον αφορά την ελάφρυνση στην φορολογία των φυσικών προσώπων, πάλι το αποτέλεσμα θα είναι θετικό γιατί αυτή ελάφρυνση συνεπάγεται τόνωση της ιδιωτικής οικονομίας και άρα αύξηση της κατανάλωσης αγαθών.

Επιπρόσθετα, στην αναμόρφωση του ελληνικού φορολογικού συστήματος σημαντικό ρόλο παίζει και ο εκσυγχρονισμός της φορολογικής διοίκησης με δημιουργία πλέον ηλεκτρονικής φορολογικής διοίκησης με σκοπό την γρηγορότερη αποτελεσματικότερη

⁶⁹<https://www.dianeosis.org/2018/04/to-forologiko-provlima-tis-elladas>

εξυπηρέτηση και τον περιορισμό των λειτουργικών κοστών. Μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος είναι ευκολότερος ο έλεγχος της οικονομικής κατάστασης των πολιτών και η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Επιπλέον, σημαντική είναι η διοικητική αναδιοργάνωση των φορολογικών αρχών με την ενίσχυση του αριθμού των εργαζομένων στον φορολογικό έλεγχο, με την παράλληλη εντατικοποίηση των φορολογικών ελέγχων για την επιβολή κυρώσεων και την ταχεία επίλυση φορολογικών διαφορών.

Τέλος, εξίσου σημαντικό ρόλο στην βελτίωση του ελληνικού φορολογικού συστήματος παίζει το φορολογικό φρόνημα των πολιτών. Αυτό δεν είναι έμφυτο, αλλά διαμορφώνεται από τις ατομικές και κοινωνικές αξίες κάθε κοινωνίας, επηρεάζεται από την κουλτούρα, τους τυπικούς και άτυπους θεσμούς, αλλά και από το γενικότερο πλαίσιο λειτουργίας του κράτους και των υπηρεσιών του. Η παραδοσιακή θεωρία της φοροδιαφυγής υποθέτει ότι οι άνθρωποι συμπεριφέρονται, με βάση το νεοκλασικό υπόδειγμα, ορθολογικά. Επομένως, το αν ένας φορολογούμενος συμμορφώνεται ή όχι στις υποχρεώσεις του είναι αποτέλεσμα μιας ανάλυσης κόστους-οφέλους. Σύμφωνα με αυτή τη λογική, ο βαθμός συμμόρφωσης στη φορολογική νομοθεσία θα αυξηθεί αν η κυβέρνηση αυξήσει τους ελέγχους και τα πρόστιμα. Τα υποδείγματα όμως αυτά δεν μπορούν να εξηγήσουν εύκολα τα πραγματικά επίπεδα συμμόρφωσης που παρατηρούνται στις περισσότερες χώρες.

Αν οι φορολογούμενοι έπαιρναν τις αποφάσεις τους με βάση καθαρά οικονομικούς λόγους, τότε οι περισσότεροι από αυτούς θα φοροδιέφευγαν, λόγω της μικρής πιθανότητας εντοπισμού και των μικρών προστίμων σε σχέση με το όφελος από τη φοροδιαφυγή. Πολλοί ερευνητές προσπάθησαν να βρουν εναλλακτικές εξηγήσεις για τη συμπεριφορά των φορολογουμένων, με το να εστιάσουν την προσοχή τους σε κοινωνικούς και ψυχολογικούς παράγοντες. Με βάση αυτή τη προσέγγιση διαπιστώθηκε ότι τη συμπεριφορά των φορολογουμένων επηρεάζουν αρκετοί μη οικονομικοί παράγοντες. Τους πιο βασικούς από αυτούς, που παίζουν σημαντικό ρόλο στην Ελλάδα, μπορούμε να τους κατατάξουμε σε δύο κατηγορίες : 1. Προσωπικές και κοινωνικές αξίες (νόρμες) 2. Εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση και τους κρατικούς θεσμούς. Παράγοντες που σχετίζονται με την ηθική και τους κανόνες δεοντολογίας των ατόμων προσδιορίζουν, σε μεγάλο βαθμό, τη συμπεριφορά των φορολογουμένων. Θέματα όπως τα αισθήματα ενοχής και ο κίνδυνος κοινωνικού στιγματισμού παίζουν σημαντικό ανασχετικό ρόλο στη φοροδιαφυγή. Για την συμμόρφωση των πολιτών στις υποχρεώσεις τους σημαντικό ρόλο παίζει η αντίληψη ότι η δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών, η αμερόληπτη μεταχείριση όλων από τις φορολογικές αρχές, η

αντίληψη των φορολογουμένων ότι οι φόροι τους επιστρέφονται με καλές και αξιόπιστες δημόσιες υπηρεσίες, που συντελούν στο να δημιουργείται εμπιστοσύνη στο κράτος, αλλά και μεταξύ πολιτών. Το θέμα επομένως της εμπιστοσύνης στο κράτος και τους δημόσιους θεσμούς αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Ίσως αυτό να είναι ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που εξηγούν πώς στις ανεπτυγμένες χώρες και παρά την υψηλή φορολογία η φοροδιαφυγή είναι περιορισμένη. Επομένως, είναι φανερό πως όταν δεν υπάρχει εμπιστοσύνη στο κράτος, δύσκολα οι πολίτες θα πειστούν στο να πληρώσουν με προθυμία τους φόρους που τους αναλογούν. Συμπερασματικά, μια αποτελεσματική λύση θα ήταν το κράτος να προσπαθήσει να κερδίσει την εμπιστοσύνη των πολιτών υιοθετώντας σύστημα διαφάνειας και απλούστευσης του φορολογικού συστήματος.⁷⁰

6^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

6. Συμπεράσματα

Μετά από την σύγκριση που επιχειρήθηκε στην παρούσα εργασία μεταξύ του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας με τα αντίστοιχα συστήματα της Γαλλίας και της Δανίας αλλά και γενικά των ευρωπαϊκών κρατών, παρατηρούνται σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα φορολογικά συστήματα των κρατών μελών, οι οποίες οφείλονται κατά κύριο λόγο σε οικονομικούς, κοινωνικούς και πολιτικούς παράγοντες.

Ένα πρώτο συμπέρασμα που συνάγεται έπειτα από την παρούσα ανασκόπηση είναι ότι παρατηρείται σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των φορολογικών συστημάτων των ανεπτυγμένων χωρών την Ευρώπης και των χωρών με προβλήματα ανάπτυξης όπως είναι η Ελλάδα. Πέρα από τις διαφοροποιήσεις όμως αυτές η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω των κανόνων που έχει θεσπίσει προάγει ένα κοινό σύστημα κανόνων και κατευθύνσεων που πρέπει να ακολουθήσουν τα κράτη μέλη. Αυτό είναι κυρίως εμφανές κυρίως στον τομέα της κατανάλωσης, δηλαδή στον Φ.Π.Α. Όσον αφορά τον Φ.Π.Α τα κράτη μέλη ακολουθούν ένα ενιαίο σύστημα παρ' όλες τις μικρές διαφοροποιήσεις που υπάρχουν σε κάθε κράτος.

Τα φορολογικά έσοδα της Ελλάδας ως ποσοστό του ΑΕΠ τα τελευταία χρόνια σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση το έτος 2019. Με βάση την ανάλυση που έγινε στην

⁷⁰<https://www.hba.gr/5Ekdosis/UplPDFs/sylltomos14/609-638%20Rapanos%202014.pdf>

παρούσα εργασία των φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του ΑΕΠ των ευρωπαϊκών κρατών, συνάγεται το συμπέρασμα ότι η Ελλάδα βρίσκεται στην δωδέκατη θέση ανάμεσα στις 37 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ποσοστό του ΑΕΠ για το έτος 2019 το 38,7 % πλησιάζοντας τον μέσο όρο των 37 χωρών-μελών του οργανισμού που είναι το 38%. Ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν είναι αρκετά θετικό από την στιγμή που υπάρχουν χώρες που σημειώνουν ποσοστό εσόδων 46,3% όπως συμβαίνει στην Δανία. Παρόλα αυτά τα έσοδα της Ελλάδας παρουσιάζονται αρκετά αυξημένα σε σχέση με τα έσοδα που εμφάνιζε πριν ξεσπάσει η οικονομική κρίση.

Όσον αφορά το ζήτημα της σύνθεσης φορολογικών εσόδων, είναι ότι το ελληνικό φορολογικό σύστημα βασίζεται κατά κύριο λόγο στην έμμεση φορολογία για την άντληση εσόδων που είναι απαραίτητα για την χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων του. Το γεγονός αυτό όπως έχει ειπωθεί και σε προηγούμενη ενότητα, κατατάσσει την Ελλάδα στις μη ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης. Η υστέρηση της άμεσης φορολογίας οφείλεται στο μεγαλύτερο μέρος της στην φοροδιαφυγή που υπάρχει σε μεγάλο βαθμό στον κλάδο των αυτοαπασχολούμενων. Η Ελλάδα είναι από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το μεγαλύτερο ποσοστό αυτοαπασχολούμενων. Παράλληλα, ένα ακόμα σημαντικό πρόβλημα που παρατηρείται στην χώρα μας είναι οι εξαιρετικά υψηλές, σε σχέση με άλλα ευρωπαϊκά κράτη, εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, γεγονός που μειώνει την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων έναντι προϊόντων άλλων κρατών.

Στη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων (συμπεριλαμβανομένων και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης) η επιβάρυνση είναι μεγάλη και σε συνδυασμό με την πολιτική τους αυξημένους συντελεστές φορολόγησης ιδιαίτερα στους έμμεσους φόρους απομακρύνει περισσότερο την Ελλάδα από την οικονομική και επιχειρηματική ανάπτυξη. Μια ενδεδειγμένη πολιτική για την ανάπτυξη θα ήταν η μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, αλλά με δεδομένα τα σημαντικά προβλήματα των ασφαλιστικών ταμείων, η όποια απώλεια εσόδων πρέπει να αναπληρωθεί από αύξηση σε άλλους φόρους. Τέτοιοι φόροι είναι οι έμμεσοι και οι φόροι περιουσίας.

Παράλληλα, έγινε εκτενής αναφορά στο φορολογικό σύστημα της Γαλλίας και στην οικονομία της. Η Γαλλία βρίσκεται ανάμεσα στις περισσότερο οικονομικά χώρες της Ευρώπης. Όπως είδαμε μεγάλο μέρος της οικονομίας της βασίζεται στην παρουσία διεθνών επενδυτών στην χώρα καθώς και στην παραγωγή και εξαγωγή σε όλο τον κόσμο γεωργικών και βιομηχανικών προϊόντων. Είναι από τα κράτη με τις υψηλότερες

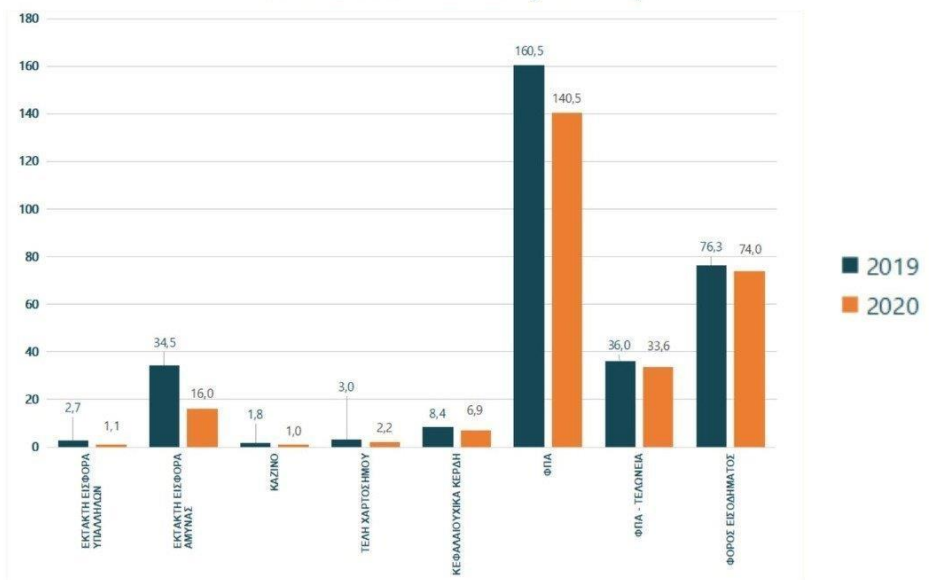
φορολογίες, ωστόσο είναι οικονομικά ανεπτυγμένη χώρα. Γενικότερα η Γαλλία με βάση και τα έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ που παραθέσαμε, είναι αναμφισβήτητα από τα πιο ισχυρά οικονομικά κράτη. Αξιοσημείωτο δε είναι ότι βρίσκεται στην έκτη θέση ανάμεσα στα πιο ανεπτυγμένα παγκοσμίως κράτη καθώς και ότι είναι η δεύτερη οικονομική δύναμη στην Ευρώπη.

Όσον αφορά το φορολογικό σύστημα της Δανίας, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί από τα αυστηρότερα ευρωπαϊκά συστήματα και αυτό πρώτον γιατί είναι η μόνη χώρα που δεν διαθέτει άλλες κατηγορίες ΦΠΑ, δηλαδή μειωμένο, υπερμειωμένο ΦΠΑ, όπως συμβαίνει στις άλλες χώρες, και δεύτερον ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων που εφαρμόζει ξεπερνά το 55,8%. Ωστόσο, η οικονομία της χαρακτηρίζεται ως μία από τις ισχυρότερες της Ευρώπης. Το κυριότερο μέρος της οικονομίας της βασίζεται στην γεωργία και στην καλλιέργεια κυρίως δημητριακών τα οποία και εξάγει σε όλο τον κόσμο. Η γεωργική απόδοση είναι η μεγαλύτερη της Ευρώπης ενώ και η εκπαίδευση στον γεωργικό τομέα είναι πολύ υψηλή. Οι εισαγωγές και εξαγωγές της αντιπροσωπεύουν το 30% περίπου του ΑΕΠ της.

Ένα σίγουρο συμπέρασμα όσον αφορά την Ελλάδα είναι ότι δεν θα ήταν σωστό να ειπωθεί ότι για την οικονομική ανάπτυξη της θα ήταν αναγκαίο να υιοθετηθεί κάποιο από τα φορολογικά συστήματα των ευρωπαϊκών χωρών που παραθέσαμε διότι πρόκειται για εντελώς διαφορετική οικονομία με διαφορετικά συστήματα και δομές. Η αποτελεσματικότερη τακτική για την οικονομική ανάπτυξη θα ήταν φορολογικές μεταρρυθμίσεις που στόχο θα έχουν την θέσπιση ενός σαφέστερου και απλούστερου φορολογικού συστήματος αλλά και την προσέλκυση επενδυτών και επιχειρήσεων και ως επόμενο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της χώρας μας.

Πίνακας Α1

ΕΣΟΔΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΙΣΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ
ΜΑΡΤΙΟΣ 2019 - 2020 (ΣΕ ΕΚ.)

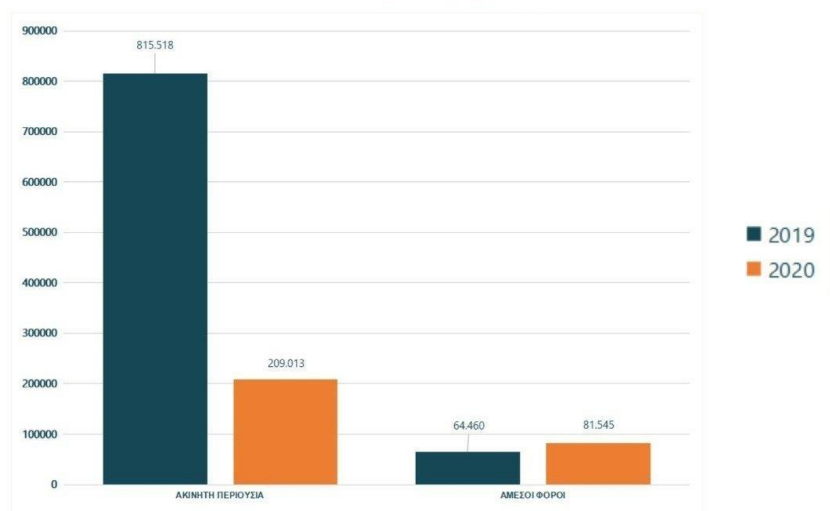

Brief

Πίνακας Α1 : Φορολογικά Έσοδα του Κράτους κατά του μήνες Μάρτιος 2019 και Μάρτιος 2020
Πηγή :Brief

Πίνακας Α2

ΕΣΟΔΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΙΣΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΜΑΡΤΙΟΣ 2019 - 2020

Brief

Πίνακας Α2: Έσοδα του Κράτους από την άμεση Φορολογία για τους μήνες Μάρτιο 2019 και Μάρτιο 2020
Πηγή : Brief

Πίνακας Α3

Εισόδημα (Μισθοί, Συντάξεις, Επιχειρηματική Δραστηριότητα) σε ευρώ	Φορολογικός συντελεστής (%)
0-10.000	9%
10.001-20.000	22%
20.001-30.000	28%
30.001-40.000	36%
40.001-	44%

Πίνακας Α1 : Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος για το 2020
Πηγή: Taxheaven

Πίνακας Α4

Πόσο μειώνονται οι επιβαρύνσεις από την Πρωτοχρονιά

ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΧΩΡΙΣ ΠΑΙΔΙΑ			ΜΕ 1 ΠΑΙΔΙ			ΜΕ 2 ΠΑΙΔΙΑ		
	2019	2020	ΜΕΤΑΒΟΛΗ (σε ευρώ)	2019	2020	ΜΕΤΑΒΟΛΗ (σε ευρώ)	2019	2020	ΜΕΤΑΒΟΛΗ (σε ευρώ)
9.000	80	33	-47	30	0	-30	0	0	0
10.000	300	123	-177	250	90	-160	200	0	-200
11.000	520	343	-177	470	310	-160	420	220	-200
12.000	740	563	-177	690	530	-160	640	440	-200
13.000	960	803	-157	910	770	-140	860	680	-180
14.000	1.180	1.043	-137	1.130	1.010	-120	1.080	920	-160
15.000	1.400	1.283	-117	1.350	1.250	-100	1.300	1.160	-140
16.000	1.620	1.523	-97	1.570	1.490	-80	1.520	1.400	-120
17.000	1.840	1.763	-77	1.790	1.730	-60	1.740	1.640	-100
18.000	2.060	2.003	-57	2.010	1.970	-40	1.960	1.880	-80
19.000	2.280	2.243	-37	2.230	2.210	-20	2.180	2.120	-60
20.000	2.500	2.483	-17	2.450	2.450	0	2.400	2.360	-40
30.000	5.500	5.483	-17	5.450	5.450	0	5.400	5.360	-40
40.000	9.300	9.283	-17	9.250	9.250	0	9.200	9.160	-40
50.000	13.900	13.883	-17	13.850	13.850	0	13.800	13.760	-40

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ 2020

Κλιμάκιο εισοδήματος	A	B	Γ	Δ
10.000	9,00%	900	10.000	900
10.000	22,00%	2.200	20.000	3.100
10.000	28,00%	2.800	30.000	5.900
10.000	36,00%	3.600	40.000	9.500
Υπερβάλλον	44,00%			

- A Φορολογικός συντελεστής
- B Φόρος κλιμακίου
- Γ Σύνολο εισοδήματος
- Δ Σύνολο φόρου

ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ

ΕΙΣΟΔΗΜΑ	2019	2020	ΜΕΤΑΒΟΛΗ (σε ευρώ)
10.000	2.200	900	-1.300
15.000	3.300	2.000	-1.300
20.000	4.400	3.100	-1.300
25.000	5.850	4.550	-1.300
30.000	7.300	5.900	-1.400
40.000	11.000	9.500	-1.500
50.000	15.500	13.900	-1.600

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Πίνακας Α2: Φορολογικοί Συντελεστές Φυσικών Προσώπων στην Ελλάδα 2020
Πηγή: Taxheaven

Πίνακας Α5

Κλιμάκιο εισοδήματος (ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο	
			Εισοδήματος (ευρώ)	Φόρου (ευρώ)
			10.000	9%
10.000	22%	2200	20.000	3100
10.000	28%	2800	30.000	5900
10.000	36%	3600	40.000	9500
Υπερβάλλον	44%			

Πίνακας Α3: Μείωση Φορολογίας Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων
Πηγή: Η Καθημερινή

Πίνακας Α6

Εισόδημα από ακίνητη περιουσία (ευρώ)	Συντελεστής %
0-12.000	15%
12.001-35.000	35%
35.001-	45%

Πίνακας Α4 : Φορολογικοί Συντελεστές από Εισόδημα από Ακίνητη Περιουσία 2020
Πηγή: Ν.4172/2013

Πίνακας Α7

Κλιμάκιο εισοδήματος (ευρώ)	Συντελεστής εισφοράς αλληλεγγύης (%)	Εισφορά αλληλεγγύης κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο Εισοδήματος (ευρώ)	Σύνολο εισφοράς αλληλεγγύης (ευρώ)
12.000	0	0	12.000	0
8.000	2,2	176	20.000	176
10.000	5	500	30.000	676
10.000	6,5	650	40.000	1.326
25.000	7,5	1.875	65.000	3.201
155.000	9	13.950	220.000	17.151
Υπερβάλλον	10			

Πίνακας Α5: Κλίμακα Εισφοράς Αλληλεγγύης στην Ελλάδα 2020
Πηγή : ΣοφοκλέουςIn (<https://www.sofokleousin.gr/tsouxteri-kai-xoris-ekptosi-i-eisfora-allileggvis>)

Πίνακας Α8

Φορολογικό έτος 2020	Φορολογικός συντελεστής %
- Προσωπικές εταιρίες (Ο.Ε, Ε.Ε)	24%
- Συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών	24%
- Κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρίες, συμμετοχικές ή αφανείς	24%
- Κοινοπραξίες προσωπικών εταιριών	24%
- Λοιπές κοινοπραξίες (στις οποίες δεν συμμετέχουν μόνο προσωπικές εταιρίες)	24%
- Λοιπές νομικές οντότητες που δεν συμπεριλαμβάνονται ανωτέρω	24%
- Μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα, σωματεία, ιδρύματα	24%

Πίνακας Α6 : Φορολογικός συντελεστής για νομικά πρόσωπα με απλογραφικά βιβλία 2020
Πηγή : Taxheaven

Πίνακας Α9

Φορολογικό έτος 2020	Φορολογικός συντελεστής %
- Α.Ε, Ε.Π.Ε, Ι.Κ.Ε	24%
- Προσωπικές εταιρίες (Ο.Ε, Ε.Ε)	24%
- Κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρίες, συμμετοχικές ή αφανείς	24%
- Κοινοπραξίες προσωπικών εταιριών	24%
- Λοιπές κοινοπραξίες (στις οποίες δεν συμμετέχουν μόνο προσωπικές εταιρίες)	24%
- Πιστωτικά ιδρύματα όπως ορίζονται στο σημ. 1 της παρ. του άρθρου 4 του Κανονισμού Ε.Ε αριθ. 575/2013, εφόσον έχουν ενταχθεί και για τα φορολογικά έτη που υπάγονται στις ειδικές διατάξεις του άρθρου 27Α	29%
- Αγροτικοί συνεταιρισμοί και νομικές οντότητες που αναγνωρίζονται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης ως Ομάδες και Οργανώσεις παραγωγών του άρθρου 27 του Κανονισμού Ε.Ε 1305/2013	10%
- Λοιπές νομικές οντότητες που δεν συμπεριλαμβάνονται ανωτέρω	24%

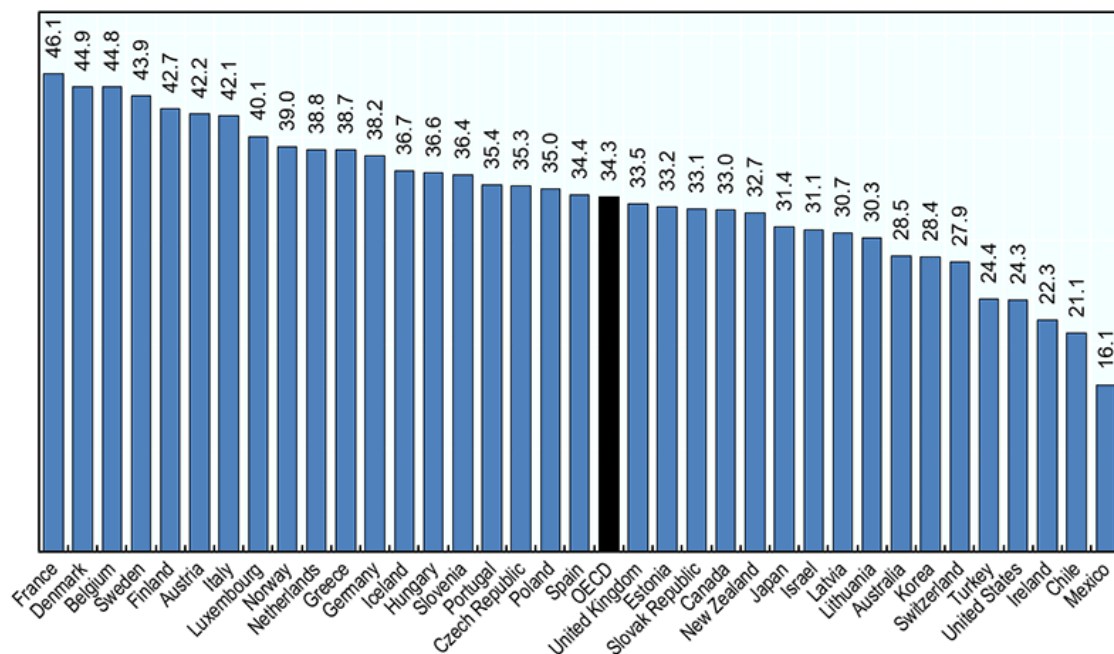
Πίνακας Α7: Φορολογικοί συντελεστές για νομικά πρόσωπα με διπλογραφικά βιβλία 2020

Πηγή : Taxheaven

<https://www.taxheaven.gr/news/52232/pws-oa-forologhooy-n-oi-misowtoi-oi-eleyoeroi-epaggelmaties-kai-oi-epixeirhseis-gia-to-2020-klimakes-kai-syntelestes-forologia>

Πίνακας Β1

Tax-to-GDP ratios in OECD countries, 2018

Note: Preliminary data for 2018 were not available for Australia and Japan.

Πίνακας Β1: Φορολογικά έσοδα Γαλλίας από ΑΕΠ 2018

Πηγή : taxheaven.gr

<https://www.taxheaven.gr/news/46598/forologika-esoda-pros-aep-sthn-11h-oesh-h-ellada-anamesa-stis-xwres-toy-oosa>

Πίνακας Β2

	2015	2016	2017	2018	2019
Όνομαστικό ΑΕΠ (τρ. τιμές σε δις. €)	2.198,4	2.234,1	2.295,1	2.353,1	2.425,7
Μεταβολή ΑΕΠ	1,1%	1,1%	2,3%	1,7%	1,50%
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (τρ. Τιμές σε €)	33.018,8	33.430,9	34.222,7	34.977,6	35.960

Πίνακας Β2: Η πορεία του ΑΕΠ στην Γαλλία

Πηγή : agora.mfa.gr

Πίνακας Β3

Εισόδημα σε ευρώ	Φορολογικός συντελεστής (%)
0-9.964	0%
9.964 - 27.519	14%
27.519 - 73.779	30%
73.779 - 156.224	41%
156.224 -	45%

Πίνακας Β3 : Συντελεστές φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων Γαλλίας
Πηγή : taxexperts.gr

Πίνακας Β4

Εταιρείες με κύκλο εργασιών μικρότερο των 7,63 εκ. €

Εταιρικά κέρδη:	Οικονομικό έτος από την 1/1/2018	Οικονομικό έτος από την 1/1/2019	Οικονομικό έτος από την 1/1/2020	Οικονομικό έτος από την 1/1/2021	Οικονομικό έτος από την 1/1/2022
Από 0 € έως 38.120 €	15%	15%	15%	15%	15%
Από 38.121 € έως 500.000 €	28%	28%	28%	26,5%	25%
Πάνω από 500.000 €	33,1/3%	33,1/3%			

Πίνακας Β4 : Συντελεστές φορολόγησης εταιριών Γαλλίας με κύκλο εργασιών μικρότερο των 7,63 εκ.
Πηγή : <https://www.impots.gouv.fr/portail/international-professionnel/fiscalite-des-entreprises>

Πίνακας Β5

Εταιρείες με κύκλο εργασιών μεγαλύτερο των 7,63 εκ.

Εταιρικά κέρδη:	Οικονομικό έτος από την 1/1/2018	Οικονομικό έτος από την 1/1/2019	Οικονομικό έτος από την 1/1/2020	Οικονομικό έτος από την 1/1/2021	Οικονομικό έτος από την 1/1/2022
Από 0 € έως 500.00 €	28%	28%	28%	26,5%	25%
Πάνω από 500.000 €	33,1/3%	33,1/3%			

Πίνακας Β5: Συντελεστές φορολόγησης εταιριών Γαλλίας με κύκλο εργασιών μεγαλύτερο των 7,63 εκ
Πηγή : <https://www.impots.gouv.fr/portail/international-professionnel/fiscalite-des-entreprises>

Πίνακας Β6

Εισόδημα σε DKK	Φορολογικός Συντελεστής %
0 – 42.800	0
42.800 – 449.000	6,83
449.00 -	15

Πίνακας Β6: Συντελεστές Φορολογίας Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων Δανίας
Πηγή: taxexperts.gr

Πίνακας Β7

Αυστρία	25%
Βέλγιο	25%
Τσεχία	19%
Δανία	22%
Εσθονία	20%
Φιλανδία	20%
Γαλλία	32.02%
Γερμανία	29.9%
Ελλάδα	24%
Ουγγαρία	9%
Ισλανδία	20%
Ιρλανδία	12.5%
Ιταλία	27.81%
Λιθουανία	15%
Λουξεμβούργο	24.94%
Ολλανδία	25%
Νορβηγία	22%
Πολωνία	19%
Πορτογαλία	31.5%
Σλοβακία	21%
Σλοβενία	19%
Ισπανία	25%
Σουηδία	21.4%
Ελβετία	21.15%
Ηνωμένο Βασίλειο	19%

Πίνακας Β7: Φορολογία Εισοδήματος Νομικών Προσώπων στις Ευρωπαϊκές Χώρες το έτος 2020
Dataset: Προσαρμογή : Table II.1. Statutory corporate income tax rate⁷¹

⁷¹https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=TABLE_III

Πίνακας Β8

I. List of VAT rates applied in the Member States (in %)

Member States	Code	Super-reduced Rate	Reduced Rate	Standard Rate	Parking Rate
Belgium	BE	-	6 / 12	21	12
Bulgaria	BG	-	9	20	-
Czech Republic	CZ	-	10 / 15	21	-
Denmark	DK	-	-	25	-
Germany	DE	-	7	19	-
Estonia	EE	-	9	20	-
Ireland	IE	4.8	9 / 13.5	23	13.5
Greece	EL	-	6 / 13	24	-
Spain	ES	4	10	21	-
France	FR	2.1	5.5 / 10	20	-
Croatia	HR	-	5 / 13	25	-
Italy	IT	4	5 / 10	22	-
Cyprus	CY	-	5 / 9	19	-
Latvia	LV	-	5 / 12	21	-
Lithuania	LT	-	5 / 9	21	-
Luxembourg	LU	3	8	17	14
Hungary	HU	-	5 / 18	27	-
Malta	MT	-	5 / 7	18	-
Netherlands	NL	-	9	21	-
Austria	AT	-	10 / 13	20	13
Poland	PL	-	5 / 8	23	-
Portugal	PT	-	6 / 13	23	13
Romania	RO	-	5 / 9	19	-
Slovenia	SI	-	9.5	22	-
Slovakia	SK	-	10	20	-
Finland	FI	-	10 / 14	24	-
Sweden	SE	-	6 / 12	25	-
United Kingdom	UK	-	5	20	-

N.B.: Exemptions with a refund of tax paid at preceding stages (zero rates) are not included above (see section V)

Πίνακας 8: Συντελεστές ΦΠΑ ανά κράτος της Ε.Ε

Πηγή : <https://www.newmoney.gr/roh/palnos-oikonomias/oikonomia/fpa-ton-megalitero-sintelesti-stin-evrozoni-echi-i-ellada>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Ελληνόγλωσσα Βιβλιογραφία

Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων. (Ιανουάριος 2021). Ειδική Εισφορά Αλληλεγγύης. Αθήνα.

Αλιπαρμάκη Χρ. Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας – Ποινολόγιο , 2013.

Αντωνόπουλος Δ., Κατουδής Η.,(2006) Φορολογία Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων, Τόμος Α' Αθήνα.

Γεωργακόπουλος, Θ. Α. (2012),«Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική»(Δ'εκδ.) Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα.

Γκίνογλου, Δ. (2004), «Φορολογική λογιστική» , Εκδόσεις Ανικούλα, Θεσσαλονίκη.

Δαλαμάγκας, Β. (1981), «Δημόσια Οικονομική Θεωρία - Θεωρία των φόρων», Αθήνα.

Δαλαμάγκας, Β. Α. (2010), «Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική», Εκδόσεις Κριτική Α.Ε , Αθήνα.

Θεοχαροπούλου Λ., (2002), « Φορολογικόν Δίκαιον, Γενικόν, Θεσσαλονίκη.

Θεοχαροπούλου Λ., (1975), « Δημόσια Οικονομική», Θεσσαλονίκη.

ΙΟΒΕ, & διαΝΕΟσις. (2018). Η Φορολογία Εισοδήματος στην Ελλάδα : Συγκριτική Ανάλυση και Προτάσεις Αναμόρφωσης. Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών.

Καραγιώργος, Θ. (2016), «Λογιστική Εταιρειών και Φορολογία Εισοδήματος» Εκδόσεις Αφοί Θ. Καραγιώργου Ο.Ε. , Θεσσαλονίκη.

Κατσιαντώνη, Α. (2019), *Το Ελληνικό Φορολογικό Σύστημα και η σύγκρισή του με συστήματα άλλων Ευρωπαϊκών Χωρών*, Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Εφαρμοσμένης Πληροφορικής.

Κουγέα Β. – Μπαλά Ε. (2009), «Ευρωπαϊκό Φορολογικό Δίκαιο».

Λεονάρδος Αρ. Κόντος Μάναλης. (2007), «Η Φορολογία των Επιχειρήσεων», Αθήνα, Δίκαιο και Οικονομία Π.Ν. Σάκκουλας.

Μάλαμας, Φ. (2016), « Φορολογία Νομικών Προσώπων Μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.

Μάτσος Γ., (2003), « Η φορολόγηση του εισοδήματος ΔΦΝ».

Μηλιώνη Ν., (2008), « Στοιχεία Ευρωπαϊκού Δημοσιονομικού Δικαίου».

Μπάρμπας, Ν. (2011), «Φορολογία Εισοδήματος», Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη.

Ράπανος, Β., & Καπλάνογλου, Γ. (2014), «Φορολογία και Οικονομική Ανάπτυξη :Η περίπτωση της Ελλάδας», Αθήνα.

Τότσης Χ., (2008), « Ερμηνεία φορολογίας φυσικών και νομικών προσώπων».

Τζούμας, Ν. (2009), *Πολυπλοκότητα ελληνικού φορολογικού συστήματος, Φοροδιαφυγή παραοικονομία και φορολογική συνείδηση*, Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων.

Φινοκαλιώτης, Κ, (2020), « Φορολογικό Δίκαιο», Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα- Θεσσαλονίκη.

Φινοκαλιώτης, Κ. (2014), «Φορολογικό Δίκαιο», Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη.

Φορτσάκης, Θ., Σαββαΐδου, Κ. (2013), «Φορολογικό Δίκαιο», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.

Νόμος ν.4172/2013, *Φορολογία εισοδήματος*.

Νόμος ν.2859/2000 , *Κώδικας Φόρου Προστιθέμενης Αξίας*.

Ηλεκτρονικές Πηγές

<https://www.brief.com.cy/analyseis/i-pandimia-htypise-ta-esoda-toy-kratoys-apo-ti-forologia>

<https://www.capital.gr/oikonomia/349992/oosa-gia-forologika-esoda-stin-ellada-i-megaluteri-auxisi-to-2019-se-sxesi-me-to-2009>

<https://www.taxheaven.gr/circulars/33821/e-2113-2020>

<https://www.taxheaven.gr/news/46930/upd-h-nea-klimaka-forologias-eisodhmatos-misowtwn-syntaxioywn-gia-to-2020-analytikoi-pinakes>

<https://www.cnn.gr/oikonomia/story/243939/ayxisi-ton-foroapallagon-kata-25-mesa-se-mia-dietia-kostizoyn-ston-proypologismo-9-5-dis-eyro>

<https://m.naftemporiki.gr/story/1440235>

<https://www.taxheaven.gr/circulars/33398/arora-ypologismos-twn-tekmhriwn-me-tis-emmeses-technikes-elegxoy>

<https://www.aade.gr/menoy/hristikoi-odigoι/enarxi-epiheirimatikis-drastiriotitas/eidiki-eisfora-allieggis>

<https://www.kathimerini.gr/economy/local/561138538/apallagi-apo-tin-eidiki-eisfora-allieggis-gia-ena-etos>

<https://el.wikipedia.org/wiki/>

<https://www.insider.gr/eidiseis/oikonomia/154586/proypologismos-2020-anthektikotita-sta-esoda-apo-fpa-kai-foroys>

https://eurlex.europa.eu/summary/chapter/taxation.html?locale=el&root_default=SUM_1_CODED%3D21

<https://www.taxexperts.gr/>

https://agora.mfa.gr/infofiles/Annual_Report_2019%20fr.pdf

<https://emea.gr/analyseis/578009/poies-chores-echoyn-toys-megalyteroys-foroys-eisodimatos/>

<https://www.newsbeast.gr/weekend/arthro/2198856/giati-i-chora-me-tin-iperogki-forologia-ine-i-kaliteri-gia-na-kanis-business>

<https://www.naftemporiki.gr/finance/story/960814/ebdomos-upsiloteris-o-ellinikos-fpa>

<https://taxfoundation.org/changes-in-top-personal-income-tax-rates-europe-2020>

<https://taxfoundation.org/top-individual-income-tax-rates-in-europe>

<https://www.newmoney.gr/roh/palmos-oikonomias/oikonomia/oosa-miothikan-ta-forologika-esoda-tis-elladas-os-pososto-tou-aep/>

<https://www.dianeosis.org/2018/04/to-forologiko-provlima-tis-elladas>

<https://www.hba.gr/5Ekdosis/UplPDFs/sylltomos14/609-638%20Rapanos%202014.pdf>